ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Λόγοι ἐκλεκτοί.

Selectæ
DEMOSTHENIS
Orationes:

Quarum Titulos versa
indicabit pagina.

*In usum studiosorum hoc modo
separatim excusæ.*

CANTABRIGIÆ:
Ex Officina R. Daniel, Almæ Academiæ Typographi.

Et sub signo Angeli in vico Lumbardensi (vulgo Lumbardstreet) *Londini venales prostant.*

Περὶ συντάξεως.

Περὶ συμμοριῶν.

Περὶ τῆς τῶν Ῥοδίων ἐλευθερίας.

Ὑπὲρ τῶν Μεγαλοπολιτῶν.

Περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον συνθηκῶν.

Ὀλυνθιακοὶ τρεῖς.

Φιλιππικοὶ τέσσαρες.

De Republica ordinanda.

De Classibus.

De Rhodiorum libertate.

Pro Megalopolitis.

De fœdere Alexandreo.

Olynthiacæ tres.

Philippicæ quatuor.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ, ΗΤΟΙ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ λόγος οὗτος οὐκέτι Φιλιππικός ἐστιν, ἀλλὰ ἁπλῶς συμβουλευτικός. Ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν Ἀθηναίων περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πείθει συνταχθῆναι αὐτοὺς, καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατευομένους, καὶ τῶν Ἑλλήνων προκινδυνεύοντας, καὶ συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν παλαιῶν δεικνύς.

Περὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου, καὶ ὧν ἕνεκα τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέτερόν μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὔτ' ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέμουσι, καὶ διδοῦσι τὰ κοινὰ εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν· οὔτε συνειπόντα, καὶ παραινέσαντα, ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν οὖσιν. οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοποῦντες, οὔτ' ἐπαινοῦσιν, οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὡς ἑκάτεροι χρείας καὶ περιου-

σίας ἔχουσιν. ἐγὼ δὲ, τοῦτο μὲν, οὔτ' ἂν εἰσηγησαίμην, οὔτ' ἀντείποιμι, ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν· παραινῶ μέντοι σκοπεῖν, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὅτι τὸ ἀργύριον μέν ἐστι τοῦτο, περὶ οὗ βουλεύεσθε, μικρὸν, τὸ δὲ ἔθος, μέγα, ὃ γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν ἃ προσήκει, καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ μόνον οὐ βλάψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν πόλιν, καὶ ὑμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν, καὶ ἑορτὴ, καὶ πᾶσα ἀρκέσει πρόφασις, τοῦ δ' ἃ πρὸς τούτοις δεῖ ποιεῖν, μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε· ὁρᾶτε μήποτε, ἃ νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι νομίσητε. ἐγὼ δέ φημι δεῖν (καί μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκούσαντες κρίνατε) ὥσπερ τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ συνταχθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι· καὶ παρασχεῖν ἕκαστον αὐτὸν μὴ μόνον ταῦτ' ἀκούειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλόμενον· ἵνα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ τὸν δεῖνα, μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε, τί πράττει. καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον, καὶ ὅσα ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον· τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ, στρατιωτικόν· τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν κατάλογον, ἐξεταστικὸν, ἢ ὅπως ἄν τις ὀνομάσαι τοῦτο· στρατεύεσθαι δὲ αὐτοὺς, καὶ μηδενὶ τούτου παραχωρεῖν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν

τῆς πόλεως οἰκείαν εἶναι, καὶ κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν' ἐντὸς συμπρῆτε, καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε, καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύτης. ἵν' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ταῦτα ἅπερ νυνὶ συμβαίνει, τοὺς στρατηγοὺς κρίνητε· καὶ περίεστιν ἡμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος τὸν δεῖνα εἰσήγγειλεν, ἄλλο δ' οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν γένηται; πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ τῷ τὰ αὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν τε κἀκείνοις ὦσιν οἰκεῖοι· ἔπειθ' οἱ στρατηγοὶ μὴ ξένους ἔχοντες, τοὺς μὲν συμμάχους ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους μὴ δὲ ὁρῶσιν· ἀφ' ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι τούτων εἰσὶν ἴδιαι, τὰ δὲ μίση, καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν· ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθροὺς, ἃ νῦν τοὺς συμμάχους καὶ φίλους, ποιῶσι. χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν. ἄνευ γὰρ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμους οἰκείᾳ χρῆσθαι δυνάμει συμφέρει· καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα, ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη, καὶ μηδὲν τῶν Ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἄλλος ἂν ἦν λόγος ἐστί· νῦν δὲ προστατεύειν μὲν ἀξιοῦτε, καὶ τὰ δίκαια ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις· τὴν δὲ ταῦτα ἐποπτεύσουσαν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν οὔτε κατεσκευάσθε, οὔτε παρασκευάζεσθε· ἀλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας, καὶ ἐρημίας ὑμῶν ὁ Μιτυληναίων δῆμος καταλέλυται, ἐπὶ πολλῆς δὲ ἡσυχίας, ὁ Ῥοδίων· ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν φαίη τις ἄν· ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-

ναῖοι, τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν, ἢ τὴν πρὸς τοὺς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ᾖ. Ἀλλ' ἵν' ἐκεῖσε ἐπανέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ, τε λαβεῖν, καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει, σύνταξιν εἶναι. διελέχθην δὲ ὑμῖν περὶ τούτων καὶ πρότερον, καὶ διεξῆλθον, ὡς ἂν συνταχθείητε οἵ τε ὁπλῖται, καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ ὅσοι τούτων ἐκτός ἐστε, καὶ εὐπορία τις ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. ὃ δέ μοι πλείστην ἀθυμίαν ἁπάντων παρέστηκεν ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· ὅτι πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων ὄντων τούτων ἁπάντων, τῶν μὲν ἄλλων, οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται, τοῖν δυοῖν δὲ ὀβολοῖν ἅπαντες· καί τοι τοὺς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος, ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι· τὰ δὲ ἄλλα, ἃ μετὰ τούτων εἶπον, τῶν βασιλέως ἄξιά ἐστι χρημάτων, πόλιν τοσούτους ὁπλίτας ἔχουσαν, καὶ τριήρεις, καὶ ἱππέας, καὶ χρημάτων πρόσοδον, συντετάχθαι, καὶ παρεσκευάσθαι. τί οὖν, φαίη τις ἄν, ταῦτα νῦν λέγω; ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς (ἐπειδὴ τὸ μὲν ἅπαντας μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι, παρὰ πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται) ἐντεῦθεν ἄρξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ τούτων τὸν βουλόμενον γνώμην ἀποφήνασθαι. ὡς οὕτως ἔχει· ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες, ὅταν εἰς χρείαν αὐτῶν ἔλθητε, ἕτοιμα ὑπάρξει· ἐὰν δὲ ἀκαιρίαν ἡγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι, τότε ἀναγκασθήσεσθε παρασκευάζεσθαι.

Ἤδη

Ἤδη δέ τις εἶπεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πῶς λέγων, (οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαῤῥηγνυμένων, εἰ ταῦτα γνώσεται) τί δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν Δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν; ὃς παρελθὼν ὑμῶν, ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐνέπλησε τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα, καὶ τοὺς προγόνους ἐπαινέσας, καὶ μετεωρίσας, καὶ φυσήσας ὑμᾶς, κατέβη. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ' ἂν οἶμαι τὴν πόλιν πρᾶξαι ἀγαθὰ, ὥστ' εἰ λέγειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι, πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι, ὡς μείζοσιν, ἢ δυνατοῖς· οὐ μὴν, οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν βουλόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν, τὰ ὦτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρται γάρ· οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα ἀκούειν συνείθισθε. οἷον (ὅπως δὲ μὴ θορυβήσῃ μοι μηδεὶς, πρὶν ἅπαντα εἴπω) ἀνέῳξάν τινες πρώην δήπου τὸ ὀπισθόδομον. οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες τὸν δῆμον καταλελῦσθαι, τοὺς νόμους οὐκ ἔτ' εἶναι, τοιαῦτα ἔλεγον. καίτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοπεῖτε ἂν ἀληθῆ λέγω· οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες ἄξια ἐποίων θανάτου, ὁ δῆμος δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεται. πάλιν, κώπας τις ὑφείλετο. μαστιγοῦν, στρεβλοῦν πάντες ἐβόων, λέγοντες καταλύεσθαι τὸν δῆμον. ἐγὼ δὲ, τί φημι; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον, θανάτου ποιεῖν ἄξια, ὥσπερ ἐκεῖνοι· τὸν δῆμον δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται οὐδεὶς λέγει, οὐ δὲ παῤῥησιάζεται· ἐγὼ

δὲ φράσω. ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φαύλως ἡγημένοι πολλοί, καὶ ἄποροι, καὶ ἄοπλοι, καὶ ἀσύντακτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἦτε, καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ᾽ ἄλλος μηδεὶς, ὧν ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, φροντίζῃ· καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέλῃ, μηδὲ ἐπανορθοῦν, μηδ᾽, ὅπως παύσεται τοιαῦτα ὄντα πράττῃ· ὃ νυνὶ συμβαίνει· καὶ νὴ Δία, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι παρεῤῥυήκασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, οἷον, ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστὶν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά· ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν· καὶ διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. οὐ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει νικᾶν· ἀλλ᾽ οἱ μετὰ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ψηφίσασθαι, καὶ ἄλλο ὅ,τι βούλεσθε ποιεῖν ὑμᾶς ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρασκευάζουσι, δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβεροὺς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι. εἰ δέ τῳ δοκῶ μείζους ἢ κατ᾽ ἐμαυτὸν λέγειν λόγους, αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς ἔχειν αὐτῷ δοκῶ· τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον, καὶ τοιούτων πραγμάτων, παντὸς ἑνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνεσθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δ᾽ οὐδεὶς τῶν ὑφ᾽ ὑμῶν τιμωμένων ταύτας λέγει τὰς προφάσεις, ἐγὼ δίειμι ὑμῖν. οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίαν, καὶ ταύτην τὴν τάξιν περιιόντες,

δοῦλοι

δοῦλοι τῆς ἐπὶ τὸ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι· εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν ἡγεῖται, τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοὔνομα, τῆς τῶν ἐναντιωσομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπίδας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδὲν, κληρονομήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστίν. ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ τῆς ἐκ τούτων τιμῆς ἕξετε. οἱ δὲ πολιτευόμενοι, καὶ περὶ ταῦτα ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασι πρὸς τούτους. καὶ πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νῦν δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. Ῥήτωρ ἡγεμὼν, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι τῶν ἑκατέρων, τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν, ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. τοιγαροῦν ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων, ὁ δεῖνα χαλκοῦς, καὶ ὁ δεῖνα εὐδαίμων, εἷς ἢ δύο ὑπὲρ τὴν πόλιν. οἱ δ' ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ῥᾳθυμίας, πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προϊέμενοι. Καί τοι σκέψασθε ὅπως ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτ' εἶχεν. οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις, ἀλλ' οἰκείοις ἔξεστιν ἃ προσήκει πράττειν, εἰδέναι. ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα, καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον ἐν Μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς

νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μὰ Δί', οὐ χαλκοῦς ἵστασαν, οὐδ' ὑπερηγάπων· ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὐτῶν κρείττους ὄντας οὐχ ὑπερετίμων. καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς. οὐδ' ἐστὶν οὐδεὶς ὅς τις ἂν εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἀλλ' Ἀθηναίων· οὐδὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δ' οἱ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἷλε Τιμόθεος· καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν Ἰφικράτης· καὶ τὴν περὶ Νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν Χαβρίας. δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, ἃς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεάς, ἐκεῖνοί τε καλῶς ἐδίδοσαν, καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς δὲ τῶν ξένων, πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' Ἠιόνι τῇ πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δὲ ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον· καὶ πρότερον τούτου, Περδίκκᾳ τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτὲ ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης διαφθείραντι, καὶ τέλειον τὸ ἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον· μεγάλην οἶμαι καὶ τιμίαν, καὶ σεμνὴν τὴν αὑτῶν πατρίδα ἡγούμενοι, καὶ πάσης μείζονα εὐεργεσίας. νῦν δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φθόρους ἀνθρώπους, οἰκοτρίβων οἰκότριβας, τιμὴν

ὥσπερ

ὥσπερ ἄλλου τινὸς τῶν ὠνίων λαμβάνοντες, ποιεῖσθε πολίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν, οὐχ ὅτι τὰς φύσεις ἐστὲ χείρους τῶν προγόνων· ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' ἑαυτοῖς παρέστηκε μέγα φρονεῖν, ὑμῖν δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περιῄρηται τοῦτο. ἔστι δ' οὐδέποτ' οἶμαι δυνατὸν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ καλὰ καὶ λαμπρὰ πράττοντας μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν· σκέψασθε δ' ἅ τις κεφάλαια ἂν ἔχοι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν περὶ τῶν τε ἐκείνοις πεπραγμένων, καὶ τῶν ὑμῖν· ἂν ἄρα ὑμεῖς αὐτῶν ἐκ τούτων γε δυνήσεσθε κρείττους γενέσθαι. Πέντε μὲν τοίνυν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἐκεῖνοι ἑκόντων· πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον· πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ πεζοὶ, καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν φιλοτιμούμεθα. καίτοι ταῦτα νομίζετε αὐτοὺς στῆσαι, οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν μόνον ἡμεῖς αὐτὰ θεωροῦντες, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲν δὴ, ταῦτα, ἡμεῖς δ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια· οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια, καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀπόρους; ἐξανήλωνται δ' οἵ τε ἴδιοι πάντες οἶκοι, καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων; οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ

συμμά-

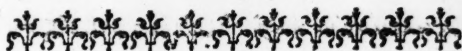
συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλασιν; ἀλλὰ νὴ Δία, ταῦτα μόνον τότ' εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τὰ δὲ ἄλλα χείρω; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὅ, τι βούλεσθε, ἐξετάσωμεν. οἰκοδομήματα μέν γε, καὶ κόσμον τῆς πόλεως, ἱερῶν, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί, τἄλλα, οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδωκαν. τὰς δὲ ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει τότε γινομένων οὕτω μετρίας, καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους, ὥστε τὴν Θεμιστοκλέους, τὴν Κίμωνος, καὶ τὴν Ἀριστείδου, καὶ Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. νῦν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα, καὶ κρήνας, καὶ κονιάματα, καὶ λήρους. καὶ οὐ τοῖς εἰσηγησαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ· πολλοῦ γε καὶ δέω· ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι. ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπί τῳ γιγνόμενοι, οἱ μὲν τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατεσκευάκασιν, οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας· οἱ δὲ γῆν συνεωνημένοι γεωργοῦσιν, ὅσην οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. τούτων δ' αἴτιον πάντων, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος ἦν δεσπότης, καὶ κύριος ἁπάντων· καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ

καὶ

καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαμβάνειν. νυνὶ δὲ, τοὐναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται· ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει· καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, ἄν τι αὐτοὶ μεταδιδῶσι, λαμβάνοντες. τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πόλεώς ἐστιν, ὥστε εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν, καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ᾿ ἂν εἷς πιστεύσειε τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα, κἀκεῖνα. οἷον, ἃ πρὸς τοὺς καταράτους Μεγαρέας ἐψηφίσασθε, ἀποτεμνομένους τὴν ὀργάδα, ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἃ πρὸς Φλιασίους, ὅτε ἐξέπεσον τὸ ἔναγχος, βοηθεῖν μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαγεῦσι· τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους παρακαλεῖν. ἅπαντα καλὰ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα, καὶ δίκαια, καὶ τῆς πόλεως ἄξια· τὰ ἔργα δ᾿ ἀπὸ τούτων, οὐδαμοῦ. ἐκ οὖν τὴν μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε· τῶν δ᾿ ἔργων οὐδενὸς κύριοι γίγνεσθε. τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε, τὴν δύναμιν δ᾿ οὐκ ἀκόλουθον, ὧν ψηφίζεσθε, ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμι ἂν ὑμῖν, καὶ μοι μηδεὶς ὀργισθῇ, ἔλαττον φρονεῖν, καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν Σιφνίοις, ἢ Κυθνίοις, ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις ἔστι συνήθειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἄν· ἐπειδὴ δὲ ἐστε Ἀθηναῖοι, τὸ τὴν δύναμιν παρασκευάζεσθαι παραινῶ. αἰσχρὸν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν, λι-

πεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ' ἔστιν ἐφ' ὑμῖν, οὐδ' ἐὰν ἀποστῆναι τῶν Ἑλλήνων βούλησθε. πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται· καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας αἰσχρὸν προέσθαι· τοῖς δ' οὖσιν ἐχθροῖς οὐκ ἔνι πιστεῦσαι, μεγάλους ἐᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δὲ, ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνεστ' αὐτοῖς, ὅταν βούλωνται, παύσασθαι, τοῦτο καὶ ὑμῖν περιέστηκε. πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ἕλλησιν. Ἔστι δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεφάλαιον ἁπάντων τῶν εἰρημένων, οὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες, οὔτε πονηροὺς, οὔτε χρηστοὺς ποιήσουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς τούτους ὁποίους ἂν βούλησθε. οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὗτοι βούλονται στοχάζεσθε, ἀλλ' οὗτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴονται. ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ χρηστὰ βουλευομένους, καὶ πάνθ' ἕξει καλῶς. ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον οὐδὲν, ἢ οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσται, μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ὁ ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΣΥΜΜΟΡΙΩ͂Ν ΛΌΓΟΣ.

ΛΙΒΑΝΊΟΥ ὙΠΌΘΕΣΙΣ.

Φήμης γενομένης τὸν Περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος κεκίνηται, καὶ συγκαλεῖν ὥρμηται τοὺς Ἕλληνας, καὶ τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη. Ὁ δὲ Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γάρ φησιν, οὐ πείσομεν τοὺς Ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν ἐπ' ἀδείας εἶναι δοκοῦντας· τότε δὲ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συστήσεται. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι, καὶ δή, καὶ διέξεισιν ὃν τρόπον ἂν συνταχθεῖεν· ὅθεν καὶ περὶ Συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται. συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις, οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν, ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν εὖ λέγειν δόξαν ἐκφέρονται· τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπει-

ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι· οὐ πολλοῦ γεγενημένου μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη. εἰ δὲ παρελθὼν εἷς ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς παρασκευή, καὶ πόση καὶ πόθεν πορισθεῖσα, χρήσιμος ἔσται νῦν τῇ πόλει· πᾶς ὁ παρὼν φόβος λέλυται. ἐγὼ δὲ τοῦτο, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶναι βασιλέα· οὐ μὴν διὰ ταῦτα παραινέσαιμ' ἂν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι. οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὁρῶ κοινοὺς ἀλλήλοις ὄντας φίλους· ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ τισιν αὐτῶν. ἐκ δὴ τούτων τοιούτων ὄντων νομίζω συμφέρειν ὑμῖν, τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τηρεῖν, ὅπως δικαία γενήσεται· παρασκευάζεσθαι δὲ ἃ προσήκει πάντα, καὶ τοῦτο ὑποκεῖσθαι τῇ γνώμῃ. ἡγοῦμαι γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο καὶ σαφές, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, καὶ συμμαχήσειν, καὶ μεγάλην χάριν ἕξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμυνομένοις. εἰ δ' ἔτι ἀδήλου τούτου καθεστηκότος, προαπαχθησόμε-

οἰόμεθα ἡμεῖς, δέδια, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προνοούμεθα. ὁ μὲν γὰρ ἐπιχειρῶν ὥρμηκεν (εἰ ἄρα ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς Ἕλλησι) χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν, καὶ φιλίαν προτενεῖται. οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσασθαι βουλόμενοι, καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες, τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην, καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. οὐ δὲ γὰρ ἐπίσης ὁρῶ τοῖς τε ἄλλοις Ἕλλησι καὶ ἡμῖν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν· ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαί μοι δοκεῖ τῶν ἰδίᾳ τι συμφερόντων διοικουμένοις, τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀμελῆσαι. ὑμῖν δὲ οὐδὲ ἀδικουμένοις, παρὰ τῶν ἀδικούντων καλόν ἐστι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαί τινας αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, σκεπτέον ἐστὶν ὅπως μήθ' ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσοι, μήτ' ἐκεῖνος, ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγούμεθα τοῖς Ἕλλησι, τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεται. πῶς οὖν ταῦτα ἔσται; ἂν ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη, καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν ᾖ φανερά, φαίνηται δὲ δίκαια φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ προαιρέσει. Τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφόδρα ἑτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω, ὅτι οὐκ ἔστι χαλεπὸν, οὔθ' ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, δόξαν ἀνδρείας λαβεῖν, οὔθ' ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι· ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν, καὶ προσῆκον, ἐπὶ μὲν τῶν κινδύ-

νων τὴν ἀνδρείαν ἐπιδείκνυσθαι· ἐν δὲ τῷ συμ-
βουλεύειν φρονιμώτερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν.
ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω τὸν μὲν
πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα χαλεπὸν τῇ πόλει:
τὸν δ' ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου ῥᾴδιον ἂν συμ-
βάντα· διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας
ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριήρων, καὶ χρημάτων, καὶ
τόπων δεῖσθαι· ταῦτα δὲ πάντα ἀφθονώτερα
ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὑρίσκω· τοὺς δ' ἀγῶνας
οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀγα-
θῶν ἀνδρῶν· τούτους δ' ἡμῖν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν
κινδυνεύουσι πλείους ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν
δὴ πόλεμον, διὰ ταῦτα παραινῶ μηδ' ἐξ ἑνὸς
τρόπου προτέρους ἀνελέσθαι· ἐπὶ δὲ τὸν ἀγῶνα
ὀρθῶς φημι παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆ-
ναι. εἰ μὲν οὖν ἕτερος ἦν τις τρόπος δυνάμεως,
ᾧ τοὺς βαρβάρους οἷόν τε ἦν ἀμύνασθαι, ἕτερος
δέ τις ᾧ τοὺς Ἕλληνας, εἰκότως ἂν ἴσως φανε-
ροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγινόμεθα ἀντιταττόμενοι.
ἐπεὶ δὲ πάσης παρασκευῆς ἐστιν ὁ αὐτὸς τρόπος,
καὶ δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως, τοὺς
ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσι συμμά-
χοις βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν· τί
τοὺς ὁμολογοῦντας ἐχθροὺς ἔχοντες ἑτέρους ζητοῦ-
μεν; ἀλλ' οὐ παρασκευαζόμεθα μὲν πρὸς τού-
τους, ἀμυνόμεθα δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ἀδικεῖν ἡ-
μᾶς ἐπιχειρῇ; καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς
αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ἐὰν δ' ἃ κελεύουσιν οὗτοι, μὴ
ποιῆτε, οὐχ ἡδέως ὑμῖν ἐνίων ἐχόντων, πῶς χρὴ
προσδοκᾶν τινα ὑπακούσεσθαι; ὅτι νὴ Δία ἀκού-
σονται

σονται παρ' ἡμῶν, ὅτι ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς, αὐτοὺς δ' οὐ προορᾶν, ὦ πρὸς τοῦ Διὸς, οἴεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι. ἀλλ' οὔπω μείζων οὗτος ἔσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ' ἢ ῥαψῳδήσουσιν οἱ πρέσβεις περιιόντες. τότε δ' ἂν ἄρα ἃ νῦν οἰόμεθα ἡμεῖς, πράξητε, οὐδεὶς δήπου τῶν ἁπάντων Ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσει, ὅς τις ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν ἱππέας, ὁπλίτας δὲ ὅσους ἂν θέλῃ τις, ναῦς δὲ τριακοσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφαλέστατ' ἂν ἡγούμενος σωθῆναι. οὐκοῦν ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν ἤδη, τὸ δεῖσθαι, κἂν μὴ τύχητε, ἁμαρτεῖν· ἐκ δὲ τοῦ μετὰ τὸ παρασκευάσασθαι, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐπισχεῖν, δεομένους σώζειν, καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντας ἐστιν. Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτά τε, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος λόγον μὲν οὐδένα ἐβουλόμην θρασὺν, οὐδὲ μάταιον ἔχοντα μῆκος εὑρεῖν· τὴν μέντοι παρασκευὴν ὅπως ὡς ἀρίστα καὶ τάχιστα γενήσεται, πάνυ πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶμαι δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτοὺς, ἂν ἀρέσκῃ, ψηφίζεσθαι. ἔστι τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστον, οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας ὑμῶν, ὡς ἕκαστον ἑκόντα προθύμως ὅ, τι ἂν δέῃ ποιήσοντα· ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἐβουλήθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν· ὅσα δ' ἐβουλήθητε

μὲν, καὶ ταῦτα δὲ ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξαντα, οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. Ἐχόντων δὲ ὑμῶν οὕτω καὶ παρεξυνομένων, τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους ἀναπληρῶσαί φημι χρῆναι καὶ ποιῆσαι δισχιλίους, ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνείμαντας. ἐὰν γὰρ τοῦτ᾽ ἀποδείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι τῶν ἐπικλήρων, καὶ τῶν ὀρφανῶν, καὶ τῶν κληρουχικῶν, καὶ τῶν κοινωνικῶν, καὶ εἴ τις ἀδύνατος, ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χίλια, καὶ διακόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ἐκ τοίνυν τούτων οἴομαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν, ὥσπερ νῦν εἰσιν, ἑξήκοντα σώματα ἐχούσας ἑκάστην. τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω εἰς πέντε μέρη, κατὰ δώδεκα ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας πρὸς τὸν εὐπορώτατον ἀεὶ, τοὺς ἀπορωτάτους. Καὶ τὰ μὲν σώματα, οὕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι· δι᾽ ὃ δὲ, εἴσεσθε, ἐπειδὰν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσητε· τὰς δὲ τριήρεις, πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακοσίας ἀποδείξαντας, κατὰ τὴν πεντεκαιδεκαναίαν εἴκοσι ποιῆσαι μέρη, τῶν πρώτων ἑκατὸν πέντε, καὶ τῶν δευτέρων, ἑκατὸν πέντε, καὶ τῶν τρίτων, ἑκατὸν πέντε, ἑκάστῳ μέρει διδόντας. εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμάτων ἑκάστῃ τὴν πεντεκαιδεκαναίαν· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτῶν τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις. Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα οὕτως ἔχοντα ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὴ τὸ τίμημά ἐστι τὸ τῆς χώρας ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἵν᾽ ὑμῖν καὶ

τα

τὰ χρήματα ἤδη συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο, καὶ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα ἑκατὸν μέρη· εἶτα πέντε ἑξηκονταταλαντείας εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι· τὴν δὲ συμμορείαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν μίαν ἑξηκονταταλαντείαν ἀποδοῦναι· ὅπως ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριήρων, τὴν μὲν δαπάνην ἑξήκοντα τάλαντα συντελῇ, τριήραρχοι δ' ὦσι δώδεκα· ἐὰν δὲ δέῃ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ᾖ τάλαντα τὰ τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἓξ δὲ σώματα τριηραρχοῦντα. ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ᾖ τάλαντα τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα τριηραρχοῦντα· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ νῦν ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντας, ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι κελεύω, μέρη εἴκοσιν· ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι συμμορείαις μέρος ἓν χρηστὸν ἑκάστῃ· τὴν δὲ συμμορείαν ἑκάστην διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον· τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ' εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις ἃς ἕκαστοι λάχωσι τῷ μέρει ταῦτ' εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις ἃς ἂν ἕκαστοι λάχωσι παρεσκευασμένας παρέχειν. Τὴν μὲν δαπάνην, καὶ τὰ σκάφη, καὶ τοὺς τριηράρχους, καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσπραξιν, οὕτως ἂν ἄριστ' ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι. πλήρωσις δὲ καὶ σαφὴς ὅθεν ἔσται καὶ ῥαδία μετὰ ταῦτα λέγω· φημὶ τοὺς στρατηγοὺς δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως ὡς ἐγγύτατα ἀλλήλων κατὰ τριά-

κοντα ὦσι νεώσοικοι. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις τούτων ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων· εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς. τῶν δὲ τριηράρχων ἕκαστον, καθ' ἕκαστον νεώριον· ἵνα ὦσι συμμορίαι δύο, τριήρεις τριάκοντα, καὶ φυλὴ μία. ὃν ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα· καὶ τὰς ναῦς ὡσαύτως· εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τριττῦς· ὅπως ἂν τῶν μὲν ὅλων νεωρίων ἐν ἑκάστῃ μέρος ἡ τῶν φυλῶν, τοῦ δὲ μέρους ἑκάστου τὸ τρίτον μέρος ἡ τριττὺς ἔχῃ. εἰδῆτε δ' ἄν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλήν, ὅπου τέτακται· μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριττύν. εἶτα τριήραρχοι τίνες, καὶ τριήρεις πόσαι. καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλή, δέκα δὲ ἡ τριττὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ' οὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παραλείπομεν νῦν, πάντα γὰρ ἀκριβῶς πως εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὑρήσει· καὶ μία σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ μέρους ἔσται. Ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινος ἤδη παράδοξον μὲν οἶδα λόγον ὃν μέλλω λέγειν· ὅμως δ' εἰρήσεται. πιστεύω γάρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος τἀληθῆ καὶ τὰ συνοίσοντα εἰρηκὼς φανήσεσθαι. ἐγώ φημι χρῆναι, μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων· εἰ γὰρ πόρον ἂν δέῃ, μέγαν, καὶ καλόν, καὶ δίκαιον ὃν ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν, οὐδ' εἰς τόθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθα ἡμῖν· οὕτω πολὺ τοῦ πορίσαι νῦν ἀποκνήσομεν· ἐὰν δὲ ἐῶμεν, ἔσται. τίς οὖν ἔσθ' οὗτος, ὃ νῦν μὲν οὐκ ὤν, ὑπάρξων δὲ ποτε; αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον τοῦτό γε. ἐγὼ φράσω. ὁρᾶτε

τὴν

τὴν πόλιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶσαν ταυτηνί; ἐν ταύτῃ χρήματα ἔνεστιν, ὀλίγου δέω πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις· ταῦτα δ᾽ οἱ κεκτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι τὸν νοῦν, ὥστ᾽ εἰ πάντες οἱ ἐνταυθοῖ λέγοντες φοβοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεὺς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐχ οἷόν τε ταῦτ᾽ ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν λεγόντων ἴσοι τὸ πλῆθος τούτοις χρησμῳδεῖεν· οὐ μόνον οὐκ ἂν εἰσενέγκαιεν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἂν δείξαιεν, οὐδ᾽ ἂν ὁμολογήσαιεν κεκτῆσθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερὰ ἔργῳ πεπραγμένα αἴσθοιντο, οὐδεὶς οὕτως ἠλίθιός ἐστιν, ὅστις οὐχ ἑκὼν ἂν δοίη, καὶ πρῶτος εἰσενέγκοι. τίς γὰρ αἱρήσεται μᾶλλον αὐτὸς, καὶ τὰ ὄντα πάντ᾽ ἀπολωλέναι, ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν προσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δή φημι εἶναι τότε ἂν ὡς ἀληθῶς δέῃ, πρότερον δ᾽, οὔ. διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ. ὅσα γὰρ νυνὶ ποιήσαισθ᾽ ἂν εἰ προέλοισθε πορίζειν, πλείων ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γὰρ, ἑκατοστὴν τις εἰσφέρειν ἐρεῖ; οὐκοῦν ἑξήκοντα τάλαντα. ἀλλὰ πεντηκοστὴν τις ἐρεῖ; τὸ διπλοῦν οὐκοῦν, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. καὶ τί τοῦτ᾽ ἐστὶ πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματ᾽ ἄγειν φασὶν οὗτοι; ἀλλὰ θῶ, βούλεσθε δωδεκάτην ὑμᾶς εἰσοίσειν; πεντακόσια τάλαντα. ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἂν ἀνάσχοισθε, οὔτ᾽ ἂν, εἰ καταθείητε, ἄξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τἄλλα παρασκευάσασθαι, τὰ δὲ χρήματα, νῦν μὲν ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν· οὐδαμοῦ γὰρ ἂν ἐν καλλίονι σώζοιτο τῇ πόλει· ἐὰν δέ ποθ᾽ ὁ καιρὸς οὗτος ἔλθοι,

θοι,

θοι, τό τε ἑκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν λαμβάνειν. Ταῦτα δὲ καὶ δυνατά ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ πρᾶξαι καλὰ, καὶ συμφέροντα, καὶ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγεῖλαι· καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος γένοιτ᾽ ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων. οἶδε μὲν γε τριακοσίαις τριήρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεσχόμεθ᾽ ἡμεῖς, τοὺς προγόνους αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς. ἀκούσεται δὲ τριακοσίας αὐτοὺς ὑμᾶς παρεσκευασμένους τριήρεις. ὥστε μὴ κομιδῇ, μὴ δ᾽ εἰ πάνυ μαίνοιτο, νομίσαι ῥᾴδιον εἶναι, τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν, εἴγε ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγα ἐπέρχεται φρονεῖν· καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὑρήσει. ὁ μὲν γε χρυσίον ὥς φασιν ἄγει· τοῦτο δ᾽ ἂν διαδῷ, ζητήσει. καὶ γὰρ τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατα ἐπιλείπειν πέφυκεν, ἐάν τις ἀπ᾽ αὐτῶν ἀθρόα, καὶ πολλὰ λαμβάνῃ· ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα ἀκούσεται· ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκείνων ἀμυνούμεθα, οἱ ἐν Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτοῦ μάλιστ᾽ ἂν εἰδεῖεν· ἕως δ᾽ ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἔνι δήπου χρήμαθ᾽ ἡμᾶς ἐπιλείπειν. Καὶ μὴν οὐδ᾽ ὅ, τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺ συστήσηται χρήματ᾽ ἔχων, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι ἐπὶ μὲν Αἴγυπτον, καὶ Ὀρρόντην, καί τινας τῶν ἄλλων βαρβάρων πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ᾽ ἐκείνῳ οὐχ ἵνα ἐκεῖνος ἕλῃ τινὰ τούτων, ἀλλ᾽ ἵν᾽ εὐπορίαν τινὰ ἕκαστος αὐτῷ κτησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς

ὑπαρ-

ὑπαρχούσης πενίας. ὅτι δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, Ἕλληνα οὐδένα ἂν ἐθέλειν ἡγοῦμαι. ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέψεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθὼν δουλεύσει; οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας, καὶ βίου, καὶ ἐθῶν, καὶ ἐλευθερίας, καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν οὕτως ἐστὶ δυστυχὴς, ὅστις ἑαυτὸν, γονέας, τάφους, πατρίδα ἕνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται; ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι. καὶ μὴν, οὐδ᾽ ἐκείνῳ συμφέρει, ξένους κρατῆσαι τῶν Ἑλληνικῶν· οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες, ἐκείνου γε πάλιν ἂν κρείττους εἶναι. βούλεται δ᾽ ἐκεῖνος οὐκ, ἀνελὼν ἡμᾶς, ἐπ᾽ ἄλλοις εἶναι· ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μή γε, τῶν ὑπαρχόντων δούλων ἑαυτοῦ νῦν ἄρχειν. Εἰ τοίνυν τις οἴεται Θηβαίους ἔσεσθαι μετ᾽ ἐκείνου, ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ἡμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος· διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς, οὐδ᾽ ἂν ἀληθὲς ἡδέως, οὐδ᾽ ἂν ἀγαθόν τι περὶ αὐτῶν ἀκούσαιτε· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας μηδένα συμφέροντα λογισμὸν παραλείπειν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν· ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ᾽ ἐκείνου ποτ᾽ ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὥστε πολλῶν ἂν χρημάτων εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρίασθαι, γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρὸν, δι᾽ οὗ τὰς προτέρας διαλύσονται πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἁμαρτίας. εἰ δ᾽ ἄρα παντάπασί τις οὕτως οἴεται φύσει δυστυχεῖς Θηβαίους εἶναι· ἐκεῖνό γε δήπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τὰ ἐκείνου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν. ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ

ταύ-

ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δικαίου, καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας, τῶν προδοτῶν κρείττους καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσεσθαι πρὸς ἅπαντας ὥστ' οὔτε φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὔθ' ὑπαχθῆναι προτέρους ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. Καὶ μὴν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα ἂν εἰκότως Ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν, ὅτι ἕως μὲν ἐκεῖνον κοινὸν ἐχθρὸν ὑπειληφότες ὡμονόουν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι. ἐπειδὴ δὲ φίλον αὐτὸν νομίσαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν, περὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς διηνέχθησαν διαφορῶν· ὅσα ἂν οὐδὲ καταρώμενος εὕροι τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι κακά; εἶθ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἀλυσιτελῆ, συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβούμεθα; μηδαμῶς· ἀλλὰ μὴ ἀδικῶμεν, ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας· ἐπεὶ, εἴγε ὁμοθυμαδὸν ἦν μετὰ πάντων ἐπιθέσθαι μόνῳ, οὐδ' ἀδικεῖν ἂν ἡμᾶς ἔθηκα ἐκεῖνον· ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐχ οὕτως ἔχει, φυλάττεσθαί φημι δεῖν, μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ζητεῖν. ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν, ὕποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράττων· πόλεμον δὲ ποιησαμένων προτέρων, εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν, τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. μὴ οὖν ἐξελέγξητε ὡς κακῶς ἔχει τὰ Ἑλληνικὰ, συγκαλοῦντες ὅτε οὐ πείσετε, καὶ πολεμοῦντες, ὅτε οὐ δυνήσεσθε· ἀλλ' ἔχετε ἡσυχίαν, θαρροῦντες καὶ παρασκευαζόμενοι· καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ ὑμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μὰ Δία ὡς

ἀπορῶσιν, ἢ φοβοῦνται, ἢ θορυβοῦνται πάντες οἱ Ἕλληνες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ὅτι, εἰ μὴ τοῖς Ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἀπορκεῖν, ὥσπερ ἐκείνῳ καλὸν, πάλαι ἂν ὑμεῖς ἐπ' ἐκεῖνον ἐπορεύεσθε· νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ποιήσαιτε ὑμῶν ἕνεκα αὐτῶν· εὔχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν λαβεῖν παράνοιαν ἐκεῖνον, ἥνπερ ποτὲ τοὺς προγόνους αὐτοῦ· καὶ ταῦτ' ἂν ἐπίῃ σκοπεῖν αὐτὸς, οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευομένους εὑρήσει. ἐκ μὲν γε τῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων σύνοιδε τὴν πόλιν εὐδαίμονα, καὶ μεγάλην γεγενημένην· ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας, ἣν ἦγε πρὸ τούτων, οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον, ὅσον νῦν ὑπεραίρουσαν. καὶ μὴν, καὶ τοὺς Ἕλληνας ὁρᾷ δεομένους, ἤτοι τινὸς ἑκουσίου, ἢ ἀκουσίου διαλλακτοῦ· τοῦτον δ' αὐτὸν οἶδεν ἂν φανέντα αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ γνώριμα, καὶ πιστὰ αὐτῷ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκούειν ἔσται. Ἵνα δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λέγων λίαν ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλεύω φράσας ἄπειμι. παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς κελεύω, ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα, καὶ πάντας, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ δυνάμει φημὶ δεῖν· ἄρχειν δὲ μηδενὸς, μήτε λόγου, μήτε ἔργου ἀδίκου· τὰ δὲ ἔργα ὑμῶν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται, σκοπῶμεν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους· κἂν ταῦτα ποιῆτε καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς τἀναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ γὰρ ὀργισθήσεσθε αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἁμαρτόντες.

ΔΗΜΟΣΘΕ'ΝΟΥΣ Ὁ ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ΤΩ͂Ν ῬΟΔΊΩΝ ἘΛΕΥΘΕΡΙ'ΑΣ ΛΟ'ΓΟΣ.

ΛΙΒΑΝΙ'ΟΥ ὙΠΟ'ΘΕΣΙΣ.

Τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἤραντο πρὸς Ἀθηναίους Χῖοι, καὶ Ῥόδιοι, καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δ᾽ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν Ἀθηναίων. γείτονες δ᾽ ὄντες οἱ Ῥόδιοι τῇ Καρίᾳ πρὸς τὸν ταύτης ὕπαρχον Μαύσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὁ δὲ κατ᾽ ὀλίγον πιστευόμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ δήμου συνεστήσατο· καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν Ῥοδίων ἀφελόμενος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. Συμβουλεύει δὲ τανῦν ὁ Δημοσθένης μὴ περιορᾷν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν Ῥοδίων, συμφέρειν τοῖς Ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι λέγων τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἠδικήκασιν ἡμᾶς Ῥόδιοι, φησὶν, ἀλλὰ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν, ὡς συνήθες, τό τε τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν, καὶ μὴ μνησικακεῖν ἁμαρτάνουσιν εἰς τὴν πόλιν.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους διδόναι παῤῥησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ᾽ οὐδὲ πώποτε ἡγησάμην χαλεπὸν διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς, ὡς γὰρ εἰπεῖν ἁπλῶς, ἅπαντες

ἐγνωκό-

ἐγνωκότες ὑπάρχειν μοι δοκεῖτε· ἀλλὰ τὸ πράττειν πεῖσαι ταῦτα. ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ, καὶ ψηφισθῇ, τοσοῦτον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον πρὶν δόξαι. Ἔστι μὲν οὖν ἓν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ, τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δὲ ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβήσεται γὰρ ὑμῖν ἐὰν ἃ χρὴ βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. ἠτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς Χῖοι, καὶ Βυζάντιοι, καὶ Ῥόδιοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον. φανήσεται δὲ, ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων Ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφῃρημένος· οἱ δ᾽ ἀποδείξαντες αὐτοὺς συμμάχους Χῖοι, καὶ Βυζάντιοι, τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθηκότες· ὑμεῖς δὲ οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦτα ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι, ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας. Θαυμάζω δ᾽ ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ ὑπὲρ μὲν Αἰγυπτίων τἀναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν πείθοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν αὐτὸν ἄνδρα τοῦτον· καίτοι τοὺς μὲν Ἕλληνας ὄντας

ἅπαντες ἴσασι. τοὺς δ' ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐκείνου μεμισθωμένους. οἶμαι δὲ ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι ἡνίκα ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν ἐγὼ πρῶτος παρῄνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος, ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς, μὴ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε· ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθρούς, ἀμύνοισθε δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκει ὀρθῶς λέγειν. ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν λόγος ἐστί μοι τῷ τότε ῥηθέντι. ἐγὼ γὰρ εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι, ἅπερ ὑμῖν· ὑπὲρ μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐάν τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων· ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μὴ δ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται, φθάσας καὶ παρακρουσάμενός τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, παραχωρεῖν οὐ καλῶς ἐγνώκατε, ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπέρ γε τῶν δικαίων, καὶ πολεμεῖν ἂν τούτου δέῃ, καὶ πάσχειν ὁτιοῦν ἂν οἴεσθε χρῆναι· πρῶτον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτου, ὅσῳ μᾶλλον ἂν ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα· ἔπειθ' ἃ προσήκει φρονεῖν δόξετε. Ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὔτ' ἐγὼ λέγω νῦν, κελεύων Ῥοδίους ἐλευθεροῦν, οὔθ' ὑμεῖς ἂν πεισθῆτέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ τῶν συνενηνοχότων ὑπομνήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμψατε Τιμόθεόν ποτε

ὦ

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσοντα Ἀριοβαρζάνῃ, προσγράψαντες τῷ ψηφίσματι, μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. ἰδὼν δ' ἐκεῖνος μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τοῦ βασιλέως, Σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ Κυπροθέμιδος, ὃν κατέστησε Τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν, τὴν δὲ προσκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας ἠλευθέρωσε. καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦθ' ὑμῖν· οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπέρ τε τοῦ πλεονεκτεῖν πολεμήσειεν ἄν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλαττοῦνται, μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν· ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν, οὐχ οὕτως. ἀλλ' ἐφίενται μὲν, ἐὰν τις ἐᾷ· ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἠδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγοῦνται. Ὅτι δὲ οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναί μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν Ἀρτεμισία, τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε, εἴτε ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι ταῦτα, εἴτε καὶ μή. ἐγὼ νομίζω, πράττοντος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάντα, ὅσ' ὥρμηκε, βασιλέως, σφόδρα ἂν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι Ῥόδον αὐτῷ· οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι, πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνου, μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἵν' ὡς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχοιτο. πράττοντος δὲ ὡς λέγεται, καὶ διημαρτηκότος, ὧν ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἐστὶν, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶναι βασιλεῖ χρήσιμον ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα

πρὸς τὸ μηδοτιοῦν παρακινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ, μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν, μὴ φανερῶς αὐτῆς ἐνδούσης, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν βούλεσθαι. οἶμαι μὲν οὖν οὐ βοηθήσειν αὐτήν· ἂν δ' ἄρα τοῦτο ποιῇ, φαύλως καὶ κακῶς. ἐπεὶ καὶ βασιλέα ὅ, τι μὲν ποτὲ ποιήσει, μὰ Δί' οὐκ ἂν εἴποιμι ἔγωγε, ὡς οἶδα· ὅτι μέντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γίνεσθαι, πότερα ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῶν Ῥοδίων, ἢ οὐ, ταῦτα ἂν ἰσχυρισαίμην· οὐ γὰρ ὑπὲρ Ῥοδίων βουλευτέον, ἂν ἀντιποιῆται, μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων; οὐ μὴν, οὐδ' ἂν εἰ δι' αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ Ῥόδιοι, παρήνεσα ἂν ὑμῖν τούτους ἑλέσθαι, οὐδ' εἰ πάντα ὑπισχνοῦντο ὑμῖν ποιήσειν. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους. τοὺς οὖν μηδετέροις πιστῶς κεχρημένους, οὐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγοῦμαι γίνεσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτα, οὐδέποτ' εἶπον ἄν, εἰ τῷ Ῥοδίων δήμῳ μόνον ἡγούμην συμφέρειν· οὔτε γὰρ πρόξενος τῶν ἀνδρῶν, οὔτε ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν οὐδείς ἐστί μοι. οὐ μὴν, οὐδ' εἰ ταῦτα ἀμφότερα ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγούμην, εἶπον ἄν. ἐπεὶ Ῥοδίοις γε, εἰ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τῇ σωτηρίᾳ αὐτῶν, συγχαίρω τῶν γεγενημένων· ὅτι τοῦ κομίσασθαι τὰ ὑμέτερ' ὑμῖν φθονήσαντες, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασι. καὶ παρὸν αὐτοῖς Ἕλλησι καὶ βελτίοσιν ὑμῖν αὐτῶν ἐξ ἴσου

συμμαχεῖν, βαρβάροις καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύουσιν. ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ᾽ αὐτοῖς. εὖ μὲν γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ᾽ εἰ πότ᾽ εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν ὄντες Ῥόδιοι· ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πολλοῖς αἰτία γίγνεται, τάχα ἂν εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο· τοῦτο δὲ, οὐ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἄνδρας, καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους, ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δίκην δοῦναι δίκαιον ἂν εἶναι φήσαιτε. ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖνο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πεπολεμήκατε πολέμους, καὶ πρὸς δημοκρατίας, καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο ἴστε μὲν καὶ αὐτοί· ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἐσθ᾽ ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ᾽ ἴσως οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστι; πρὸς μὲν τοὺς δήμους, ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μέρους, ἢ ὅρων, ἢ φιλοτιμίας, ἢ τῆς ἡγεμονίας. πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων, οὐδενὸς, ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας. ὥστε ἔγωγε οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ὑμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι νομίζω

ὁπότε βουληθεῖεν. πρὸς δὲ τοὺς ὀλιγαρχουμένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς, καὶ ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ᾑρημένοις εὖνοι γένοιντ' ἄν. θαυμάζω δ' εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται, Χίων ὀλιγαρχουμένων, καὶ Μιτυληναίων, καὶ νυνὶ Ῥοδίων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν, εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρ' ὑμῖν πολιτείαν· μὴ δὲ λογίζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐπανάξοντας. ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἄν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τοῦτο ἀνελεῖν βουλήσονται. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τοὺς ἀδικοῦντάς τινας αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας, καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν, κοινοὺς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν πάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἔπειτα καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοκρατουμένους αὐτοὺς τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δήμων, ἵνα τοὺς ἄλλους ἀξιώσετε φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴποτε, ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβαίη. καὶ γάρ, εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειε Ῥοδίους πεπονθέναι, οὐκ ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι. δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι βουλευομένους τὰ βέλτιστα· ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις. Ἀκούω δ' ἔγωγε πολλάκις ἐνταυθοῖ παρ' ὑμῖν τινων λεγόντων, ὡς ὅτε ἠτύ-

χησεν

χησεν ἡ πόλις ἡμῶν, συνεβουλεύθησάν τινες αὐτὴν σωθῆναι· ὧν ἐγὼ, μόνον Ἀργείων ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι· οὐ γὰρ ἂν ἡμᾶς βουλοίμην δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχήσαντας ἀεὶ, χείρους Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι· οἱ χώραν ὅμορον τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ ἀπώκνησαν, οὐδ' ἐφοβήθησαν εὐνοϊκῶς ὑμῖν ἔχοντες φανῆναι, ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ Λακεδαίμονος, ὥς φασιν, ἐξαιτήσοντάς τινας τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δύνοντος ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν. εἶτα οὐκ αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργείων πλῆθος οὐκ ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς, οὐδὲ τὴν ῥώμην· ὑμεῖς δὲ ὄντες Ἀθηναῖοι βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα, φοβηθήσεσθε; καὶ μὴν, οἱ μὲν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ὅτι πολλάκις ἥττηνται ὑπὸ Λακεδαιμονίων· ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα. ἥττησθε δὲ οὐδὲ ἅπαξ, οὔτε τῶν δούλων τοῦ βασιλέως, οὔτε αὐτοῦ ἐκείνου. εἰ γάρ τοί που καὶ κεκράτηκε τῆς πόλεως βασιλεὺς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν Ἑλλήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας, ἢ οὐδαμῶς ἄλλως κεκράτηκε· καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ συνενήνοχεν. ἀλλὰ μὴν εὑρήσετε αὐτὸν, τήν τε πόλιν διὰ Λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον, καὶ Κῦρον· οὔτ' οὖν ἐκ τοῦ φανεροῦ κεκράτηκεν,

οὔτ'

οὔτ᾽ ἐπιβουλεῦσαι συνεγνώκεσαν αὐτῷ. ὁρῶ δ᾽ ὑμῶν ἐνίους Φιλίππου μὲν ὡς ἄρα οὐδενὸς ἀξίου πολλάκις ὀλιγωροῦντας, βασιλέα δὲ ὡς ἄρα ἰσχυρὸν ἐχθρόν, οἷς ἂν προέληται πολεμεῖν, φοβουμένους. εἰ δὲ τὸν μὲν ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δ᾽ ὡς φοβερῷ πάνθ᾽ ὑπείξομεν, πρὸς τίνας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραταξόμεθα; Εἰσὶ δέ τινες οἱ παρ᾽ ἡμῖν δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς. οἷς παραινέσαιμ᾽ ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν᾽ αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες. ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν, αὐτὸν οὐ δίκαια ποιοῦντα. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον ὄντα πολίτην τοὺς καθ᾽ ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐσκέφθαι. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτε ἐν Βυζαντίῳ οὐδεὶς ἔσθ᾽ ὁ διδάσκων ἐκείνους μὴ καταλαμβάνειν Χαλκηδόνα, ἣ βασιλέως μέν ἐστιν, εἴχετε δ᾽ ὑμεῖς αὐτήν, ἐκείνοις δ᾽ οὐδαμόθεν προσήκει; μηδὲ Συλημβρίαν πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὖσαν, ὡς αὐτοὺς συντελῆ ποιεῖν, καὶ Βυζαντίους ὁρίζειν τὴν τούτων χώραν παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται; οὐδὲ Μαυσώλου ζῶντος, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου, τὴν Ἀρτεμισίαν οὐδεὶς ἔσθ᾽ ὁ διδάξων, μὴ καταλαμβάνειν Κῶ, καὶ Ῥόδον, καὶ ἄλλας πόλεις ἑτέρας Ἑλληνίδας, ὧν καὶ βασιλεὺς ὁ ἐκείνων δεσπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς Ἕλλησι, καὶ περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους, καὶ καλοὺς ἀγῶνας

οἱ

οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἕλληνες ἐποιήσαντο; εἰ δ' ἄρα καὶ λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οὐχὶ πεισόμενοι τούτοις, ὡς ἔοικεν, οὐκ εἰσίν. ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν Ῥοδίων δῆμον· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν οὗτοι βλέψω, προσήκειν οἶμαι παραινέσαι κατάγειν. διὰ τί; ὅτι πάντων μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιεῖν ὡρμηκότων, αἰσχρὸν ὑμᾶς μόνους μὴ ἐθέλειν· ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, οὐ δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀνανδρίαν ἡγοῦμαι. ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν καὶ τῶν δικαίων ἀξιουμένους. καὶ παράδειγμα τούτου λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον. εἰσὶ συνθῆκαι διτταὶ τοῖς Ἕλλησι πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποιήσατο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα, ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι. καὶ μετὰ τοῦτο ὕστερον Λακεδαιμόνιοι, ταύτας ὧν δὴ κατηγοροῦσι. κἀν ταύταις οὐχὶ ταὐτὰ δίκαια ἀμφοτέροις ὥρισται· τῶν μὲν γὰρ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν καὶ ἴσην καὶ τοῖς ἀσθενέσι, καὶ τοῖς ἰσχυροῖς· τῶν δ' Ἑλληνικῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὁρισταὶ τοῖς ἥττοσι γίνονται. ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια καὶ ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως καὶ πρᾶξαι ταῦτα ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν. ἔσται δὲ ταῦτα, ἐὰν ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστάται τῆς πάντων ἐλευθερίας εἶναι. Εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ

δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εἷς ἀγών ἐστιν, ὁ πρὸς τοὺς προδήλους ἐχθρούς· ὧν ἐὰν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμποδὼν αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι. ὑμῖν δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο· οὗτός τε ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις· καὶ πρόσθεν ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων· δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τἀναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πράττειν προῃρημένων. ὅταν οὖν μηδὲν ᾖ διὰ τούτους ἀκονιτὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει. τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτῶν αὐτοῖς ὠφέλειαι μάλιστ' αἴτιαι· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἄν τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐχρῆν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἥνπερ περὶ τῆς ἐν στρατείᾳ τάξεως ἔχετε. τίς οὖν ἐστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν ἄτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι, καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρὴ τοίνυν, καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λιπόντας, καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς, ἀτίμους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι. νῦν δὲ τῶν μὲν συμμάχων τοὺς αὐτοὺς, ἐχθροὺς καὶ φίλους ἕξειν ὑμῖν ὀμωμοκότας, νομίζετε εὐνουστάτους· τῶν δὲ πολιτευομένων οὓς ἴστε, σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ᾑρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε. ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅ, τι τις κατηγορήσει τούτων, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει,

χαλεπὸν

χαλεπὸν εὑρεῖν· ἀλλ' ἀφ' ὁποίων λόγων, ἢ ποίας πράξεως ἐπανορθώσεταί τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν. ἴσως οὖν, οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν· ἀλλ' ἐὰν ἃ προῄρησθε, δύνησθε ἐπικυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ πράξει· καὶ τἆλλ' ἂν ἴσως καθ' ἓν ἂν βέλτιον σχοίη. Ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τούτων τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως, καὶ πράττειν ἄξια τῆς πόλεως· ἐνθυμουμένους, ὅτι χαίρετε ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ, καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτα ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζητε ταῦτα θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

ΔΗΜΟΣΘΕ'ΝΟΥΣ

Ὁ ὙΠΕ`Ρ ΤΩ͂Ν ΜΕΓΑΛΟ-ΠΟΛΙΤΩ͂Ν ΛΌΓΟΣ.

ΛΙΒΑΝΊΟΥ ὙΠΟ΄ΘΕΣΙΣ.

Ὅτε Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας, εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποστάντων Ἀρκάδων, καὶ προστεθειμένων τοῖς Θηβαίοις, Ἀθηναῖοι σύμμαχοι Λακεδαιμονίοις γενόμενοι διέσωσαν αὐτούς. ὕστερον δὲ Λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ περιιόντες πάλιν εἰς δύναμιν, ἐπὶ Μεγάλην πόλιν τῆς Ἀρκαδίας ἤρχοντο· καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ Μεγαλοπολῖται πρέσβεις Ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾶν αἱρεθεῖσαν Μεγάλην πόλιν, μηδ' εἰς ἰσχὺν προελθόντας Λακεδαιμονίους· συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν Λακεδαίμονα.

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ' ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον· τὸ δὲ κοινῶς

ὑπὲρ

ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκειν, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν Ἀττικῶς, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας, τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δὲ, ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί· συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ βουλομένων, τῶν δὲ ταυτὶ, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν· χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· οὐ μὴν, ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω· ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἁπάντων ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν. οὐκοῦν, οὐδ' ἂν εἷς ἀντείποι, ὡς οὐ συμφέρει τῇ πόλει καὶ Λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι, καὶ Θηβαίους τουτουσί. ἔστι τοίνυν ἔν τινι καιρῷ τοιούτῳ τὰ πράγματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι, ὥστε Θηβαίους μὲν Ὀρχομενοῦ καὶ Θεσπιῶν, καὶ Πλαταιῶν οἰκισθεισῶν ἀσθενεῖς γενέσθαι· Λακεδαιμονίους δὲ, εἰ ποιήσονται Ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς, καὶ Μεγάλην πόλιν αἱρήσουσι, πάλιν ἰσχυροὺς γενήσεσθαι· σκεπτέον τοίνυν, μὴ πρότερον τούσδε γενέσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἐάσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ γενήσονται· καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μείζους οἱ Λακεδαιμό-

νιοι γενόμενοι, ἢ ὅσῳ τοὺς Θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀνταλλάξασθαι βουλοίμεθα ἀντιπάλους Λακεδαιμονίους ἀντὶ Θηβαίων· οὐδὲ τοῦτ' ἔσθ' ὃ σπουδάζομεν, ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν. Ἀλλὰ νὴ Δία, ταῦτα μὲν οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν· δεινὸν δὲ, εἰ πρὸς οὓς παρετατόμεθα ἐν Μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἱρησόμεθα· εἶτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία ἐκείνοις, μεθ' ὧν τότε ἐκινδυνεύομεν; καί μοι ταῦτα δοκεῖ· προσδεῖσθαι δέ τι τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. Εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσι πάντες εἰρήνην ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς Μεγαλοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει. ὥστε οὐδὲν ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαραταξαμένους· σύμμαχοι δ' ἡμῖν οἱ μὲν ὑπάρχουσιν, ὥς φασιν, οἱ δὲ, προσγενήσονται νυνί· καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα; ἐὰν δὲ ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴονται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνου βουλευτέον, εἰ χρὴ Μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι Λακεδαιμονίοις, ἢ μή. δίκαιον μὲν οὔ. συγχωρῶ δ' ἔγωγ' ἐᾶσαι, καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς τότε τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων. εἰ δ' ἅπαντες ἐπίστασθε ὅτι ταύτην ἂν ἕλωσιν ἴασιν ἐπὶ Μεσσήνην· φρασάτω τις ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς Μεγαλοπολίταις, τί ποθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν; ἀλλ' οὐδεὶς ἐρεῖ. καὶ μὴν πάντες ἐπίστασθε, ὡς, καὶ παραινούντων τούτων, καὶ μὴ, βοηθητέον, καὶ διὰ τοὺς ὅρκους οὓς

ὀμωμόκα-

ὀμωμόκαμεν Μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρειν εἶναι
κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖτε δὴ πρὸς
ὑμᾶς αὐτούς, ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα
καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσεσθε τοῦ μὴ ἐπιτρέ-
πειν ἡμᾶς ἀδικεῖν Λακεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ
Μεγάλης πόλεως, ἢ τὴν ὑπὲρ Μεσσήνης. νῦν
μέν γε, βοηθεῖν δόξετε Ἀρκάσι, καὶ τὴν εἰρήνην
σπουδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε
καὶ παρετάξασθε· τότε δ' εὔδηλοι πᾶσιν ἔσεσθε,
οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον ἕνεκα Μεσσήνην εἶναι βουλό-
μενοι, ἢ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ
σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ πράττειν τὰ δίκαια, συμπα-
ρατηρεῖν δέ, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔσται ταῦ-
τα. Ἔστι τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν
ἀντιλεγόντων, ὡς κομίσασθαι τὸν Ὠρωπὸν ὑμᾶς
ἐγχειρεῖν δεῖ. εἰ δὲ τοὺς βοηθήσοντας ἂν ἡμῖν,
ἐχθροὺς ἐπ' αὐτὸν νῦν κτησόμεθα, οὐχ ἕξομεν
συμμάχους. ἐγὼ δέ, τὸ μὲν κομίσασθαι Ὠρωπὸν
πειρᾶσθαί φημι δεῖν καὶ αὐτός· τὸ δ' ἐχθροὺς
ἡμῖν ἔσεσθαι Λακεδαιμονίους νῦν, ἐὰν ποιησώ-
μεθα συμμάχους Ἀρκάδων τοὺς βουλομένους
ἡμῖν εἶναι φίλους, μόνοις οὐδ' εἰπεῖν ἐξεῖναι νομί-
ζω τοῖς πείσασιν ἡμᾶς, ὅτ' ἐκινδύνευον Λακε-
δαιμόνιοι, βοηθεῖν αὐτοῖς· οἱ γὰρ ταῦτα λέγον-
τες ἔπεισαν ὑμᾶς, πάντων Πελοποννησίων ἐλ-
θόντων ὡς ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιούντων ἐπὶ
τοὺς Λακεδαιμονίους ἰέναι, τοὺς μέν, μὴ προσ-
δέξασθαι· καὶ διὰ τοῦθ' ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον
αὐτοῖς, ἐπὶ Θηβαίους ἦλθον· ὑπὲρ δὲ τῆς Λακε-
δαιμονίων σωτηρίας καὶ χρήματα εἰσφέρειν, καὶ

τοῖς σώμασι κινδυνεύειν. καίτοι, οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἠθελήσατε δήπου σώζειν αὐτοὺς, εἰ τοῦτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιῶσιν, ὅ, τι βούλονται, πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτε, καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν χάριν ὑμῖν ἕξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς Λακεδαιμονίων ἐπιχειρήμασι, τὸ τοὺς Ἀρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι, προσήκει δήπου πλείω χάριν αὐτοῖς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ' ὑμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν ἀδικεῖν κωλύονται νῦν, ὀργίζεσθαι. ὥστε πῶς οὐ βοηθήσουσιν ὑμῖν ἐπ' Ὠρωπόν; ἢ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι· ὃ, μὰ τοὺς θεοὺς, ἔγωγε οὐχ ὁρῶ. Θαυμάζω τοίνυν τῶν λεγόντων τὸν λόγον τοῦτον, ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα Ἀρκάδας, καὶ ταῦτα πράξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει, καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν ἡ πόλις. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν ἁπάντων οὐδένα ἀντειπεῖν οἴομαι, ὡς οὐ καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον Θηβαίους, καὶ τὸ τελευταῖον Εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ μετὰ ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο, ἕν τι καὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ βουλομένη πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδικουμένους σώζειν. εἰ τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκ ἔτ' ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι, ἀλλ' οἱ μὴ θέλοντες τοῖς δικαίοις ἐμμένειν. καὶ φανήσεται τὰ πράγματα διὰ τοὺς ἀεὶ πλεονεκτεῖν βουλομένους μεταβαλλόμενα, οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν. Δοκοῦσι δέ μοι Λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν. Νῦν γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν, Ἠλείους

μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι· Φλιάσιους δὲ τὸ Τρικάρανον· ἄλλους δέ τινας τῶν Ἀρκάδων τὴν αὐτῶν· καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς· οὐχ ἵνα ἑκάστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν οὐδὲ ὀλίγου δεῖ· ὀψὲ γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γεγονότες εἶεν· ἀλλ' ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν, ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται ταῦθ', ἅ φασιν αὐτῶν εἶναι· ἵν' ἐπειδὰν ἴωσιν ἐπὶ Μεσσήνην καὶ αὐτοί, συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς οὗτοι, καὶ βοηθῶσι προθύμως, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκαστοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν πόλιν πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι Λακεδαιμονίοις τινὰς Ἀρκάδων Ὠρωπὸν ἂν κομίσασθαι, καὶ μετ' ἐκείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, βοηθούντων, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν Θηβαίους ἐᾶν ἔχειν τὰ ἀλλότρια. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' εὔδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι μὴ Λακεδαιμονίους ἐῶντες τὴν Πελοπόννησον καταστρέψασθαι, οὐχ οἷοί τε ἐσόμεθα Ὠρωπὸν λαβεῖν, αἱρετώτερον, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, ἡγοῦμαι τοῦτ' Ὠρωπὸν ἐᾶν, ἢ Λακεδαιμονίοις Μεσσήνην προέσθαι καὶ Πελοπόννησον. οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ τούτου μόνον ὑμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους· ἀλλ' ἐάσω τοῦτο· ἐπελθὸν εἰπεῖν μοι περὶ πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι. Ἀλλὰ μὴν ἅ γε φασὶ πεπρᾶχθαι διὰ Θηβαίους τοῖς Μεγαλοπολίταις ὑπεναντία πρὸς ὑμᾶς, ἄτοπον νῦν μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι· βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν,

ἵνα τοὐναντίον εὖ ποιῶσιν ὑμᾶς βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν, ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται· καὶ μὴ γιγνώσκειν, ὅτι ὅσῳ ἂν ἀσυδιαιοτέρους τούτους περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξωσι, τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν, εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς προτέρους ἦλθον, ἢ Θηβαίους, ἀπεστέρησαν. ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μὲν ἔτι δεύτερον ἀνθρώπων βουλομένων ἑτέρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δὲ ὅσα ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς πολλοὺς ὑμῶν οἴομαι ταῦτα φῆσαι, ὅτι εἰ λήψονται Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει Μεσσήνη. εἰ δὲ καὶ ταύτην λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους Θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν Θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τὴν δὲ Λακεδαιμονίων πλεονεξίαν μὴ ἐπιτρέπειν· ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς Θηβαίων σώσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους, καὶ προσέτι ἐν φόβῳ καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἔγωγε ἀδεὲς τοῦτο ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμονίους, καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νυνὶ, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πόλεμον ἀραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν πρότερον οὖσαν ἑαυτοῖς δύναμιν. ὧν δ' ὅτ' ἐκείνην εἶχον ὠρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες, ἢ ἐγὼ, φοβοῖσθ' ἂν εἰκότως. Ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν λεγόντων, καὶ τοὺς Θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους· πότερα δὴ ἑκάτε-

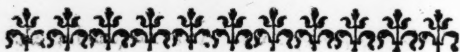
ρους μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν Λακεδαιμονίων Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων Λακεδαιμονίους, ἑκατέροις; εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὡς μαινομένοις πείθεσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν φήσουσι, τί πέρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γάρ, ἔστι Θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν, ἄνευ τοῦ Λακεδαιμονίους ἰσχυροὺς καθεστάναι καὶ πάνυ γε ῥᾷον, ὡς δ' ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τουθ', ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ βούλωνται, μέχει τοῦ γε αἰσχύνονται μὴ πράττειν· τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἐναντιοῦνται φανερῶς· ἄλλως τε κἄν τινες βλάπτωνται, καὶ τοῦτο, τὸ λυμαινόμενον πάνθ' εὑρήσομεν, καὶ ταύτην ἀρχὴν οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἁπλῶς. ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτο ἐμποδὼν γένηται, τὸ, τοὺς Θηβαίους γενέσθαι μικρούς, τὰς μὲν Θεσπιάς, καὶ τὸν Ὀρχομενόν, καὶ τὰς Πλαταιὰς κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν· καὶ συμπράττωμεν αὐταῖς, καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν· ταῦτα γὰρ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστώσας· τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι· μὴ δ' ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν, τὰς οὔσας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας περιιδῶμεν. κἂν ᾖ πρόδηλα ταῦτα, οὐδείς, ὅς τις οὐ βουλήσεται παύσασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν. εἰ δὲ μή, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους, εἰκότως, ὅταν ἡγῶνται

τὴν

τὴν ἐκείνων κατοίκησιν ἑαυτοῖς ὄλεθρον φέρειν· εἶτ' ἀνήνυτα πράγματα ἕξομεν αὐτοί. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τὰς μὲν οὔσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δ' ἀνῃρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν; Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὡς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. οἱ δέ, φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι στήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν· τοὺς δὲ βοηθοῦντας ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ' εἰ τὰ μάλιστά εἰσι τοιοῦτοι, ὡδί πως ἔχω. φημὶ δεῖν ἅμα τούτους τε ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας, καὶ Λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην. ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότ' ἤδη μετὰ θελόντων ἡμᾶς γίνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς, οἱ Μεγαλοπολῖται ἐπὶ τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἕξονται, φανεροὶ δήπου πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων 'κ τὸ δίκαιον αἱρούμενοι· εἴτε συμμάχους ἀδόλως ἡμᾶς τῶν Μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων, μὴ ἐθελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δήπου πᾶσιν ἔσονται, 'οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι ποιούμενοι τὴν σπουδήν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου τούτου περιεστηκότος Θηβαίοις, τὴν Πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωνται. Θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς Λακεδαιμονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται· εἰ δὲ καταστρέψονται Λακεδαιμόνιοι τούτους αὐτούς, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν· καὶ ταῦτ' ἔργῳ πεῖ-

ραν

ἐὰν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου, ὅτι Θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἀεὶ χρῶνται· Λακεδαιμόνιοι δὲ ὅτ' εἶχον αὐτούς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο. Οἶμαι τοίνυν ἔγωγε κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίοις εὐθύς ἐστιν εἶναι· ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἤδη τι καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως ἔσονται· ἐὰν δὲ προσδέξησθε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς. τὸ δὲ συμβησόμενον καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μεθενεγκόντες, σκοπῶμεν ἐπὶ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων. ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν οἱ Θηβαῖοι ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ ἔσονται μείζους τοῦ δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι, τούτους ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς Ἀρκάδας ἐγγὺς οἰκοῦντας· ἐὰν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα οἱ Θηβαῖοι, καὶ σωθῶσι, καὶ μὴ πέσωσιν· ἀλλ' οὖν ἀσθενέστεροί γε ἔσονται, ἡμῖν συμμάχων γεγενημένων τῶνδε, καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων. ὥστε πανταχῇ συμφέρει μήτε προέσθαι τοὺς Ἀρκάδας, μήτε δι' αὐτούς, ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέναι δοκεῖν, μὴ δὲ δι' ἄλλους τινάς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς Θεούς, οὔτε φιλῶν οὐδετέρους, οὔτε μισῶν ἰδίᾳ, εἴρηκα· ἀλλ' ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν, καὶ παραινῶ, μὴ προέσθαι Μεγαλοπολίτας, μὴ δὲ ἄλλων ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

ΔΗΜΟΣΘΕ'ΝΟΥΣ 'ΑΘΗΝΑΙ'ΟΥ 'ΡΗ'ΤΟΡΟΣ 'ΟΛΥΝΘΙΑΚΟ'Σ ΛΟ'-ΓΟΣ ΠΡΩ͂ΤΟΣ.

ΛΙΒΑΝΙ'ΟΥ 'ΥΠΟ'ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ͂ 'Ολυνθιακοῦ πρώτου Λόγου.

Ὄλυνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θρᾴκης· Ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος. Πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ὀλύνθου. Ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἀρχοῦσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν, καὶ αὖθις Λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν. ἦν γὰρ ἐπὶ Θρᾴκης πολύ τι γένος Χαλκιδικόν, Φιλίππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλύνθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχὰς, καὶ τοῦτο μὲν Ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὀλυνθίοις· τοῦτο δὲ, Ποτίδαιαν, ἣν Ἀθηναίων ἐχόντων, ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος Ὀλυνθίοις παρέδωκεν· ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον. συντέ-

DEMOSTHENIS ORATORIS ATHENIENSIS OLYNTHIACA PRIMA.

LIBANII ARGUMENTUM PRIMÆ, [ac potiùs omnium Olynthiacarum orationum.]

Olynthus Thraciæ fuit urbs: eam Græci tenuerunt, oriundi Chalcide, quod est Eubœæ oppidum, Atheniensium colonia. Multa porrò & præclara Olynthii, ut & cum Atheniensibus, qui Græcis imperarunt olim, & item cum Lacedæmoniis, bella gesserunt: ac magnam tandem adepti potentiam, inter cognatas civitates excelluerunt. Non parva enim in Thracia Chalcidicæ gentis multitudo fuit. Pòst initâ cum Philippo rege Macedoniæ societate Olynthii, cum eo primùm Atheniensibus arma intulerunt: ídque partim ob Anthemuntem oppidum acceptum, de quo inter Macedones & ipsos contentio fuerat: partim ob Potidæam, quam Philippus expugnatam ereptámque Atheniensibus, Olynthiis tradiderat. Tandem suspectum habere cœperunt regem, quòd & magna ejus subitáque incrementa, & parum fidum esse ingenium viderent. Observato igitur tempore, quo is peregrè abesset, missis legatis, pacem cum Atheniensibus fecerunt: in quo ictum cum Philippo fœdus violabant. Pacti enim fuerant, se communiter bellum & gesturos cum Atheniensibus:

συνεπέθεντο γὰρ ἐκ κοινῆ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναί-
ους

ες, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ πείσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις, πόλεμον ἐξήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, περὶ βοηθείας. οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ὀλυνθίοις. καί φησι τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν τῶν Ἀθηναίων εἶναι· σωζομένων γὰρ τῶν Ὀλυνθίων, οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον. εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένηται ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δυσμάχητον εἶναι τὸν Φίλιππον, οὐχ ὡς ἀπειλήφασι, θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους. διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὂν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαί τε ἐγένοντο, καί που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων, ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους. καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς, καὶ καταβαλόντα, θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολοὺς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο. προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο, ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον. τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκ ἔτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι καὶ κινδυνεύειν· ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων

χρημά-

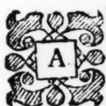
bus: & , si aliud visum esset, communiter composituros. Philippus autem jampridem causam contra eos quæritans, tum verò hanc nactus, bellum eis ut fœdifragis, & cum hostibus suis amicitiæ fœdere conjunctis, infert. Quare hi legatos Athenas mittunt ad petendum auxilium. Iis Demosthenes patrocinatur, & opem ferre jubet Olynthiis, quòd in eorum salute sit posita securitas Atheniensium. Nunquam enim Philippum, salvis Olynthiis, in Atticam venturum: Athenienses autem facultatem habituros esse navigandi in Macedoniam, atque in ea gerendi belli. Sin urbs hæc à Philippo subacta fuerit, apertam esse viam regi ad invadendum Athenienses. Negat autem Philippum tam superatu esse difficilem, quàm putetur: ut animos contra eum faciat Atheniensibus. Disserit etiam de pecunia publica: suadétq; ut à spectaculis ad militiæ usum transferatur. Ac morem, quo Athenienses quondã sunt usi, minùs notum, explicari necesse est. Cùm olim non saxeum esset apud eos theatrum, sed ex ligneis tabulis coassatum, omnésque locum occupare properarent: & verberibus & vulneribus etiam interdum alii alios afficiebant. Quod magistratus Atheniensium prohibituri, venalia fecerunt loca, ut nemo nisi binis obolis numeratis, ad spectandum admitteretur. Ne verò pauperes eo sumtu premi viderentur: constitutum fuit, ut à publico binos illos obolos quisque acciperet. Quæ consuetudo indè orta, eò usque processit, ut non eo nomine duntaxat acciperent, sed prorsus omnem pecuniam publicam distribuerent. Unde etiam ad militiam segnes facti sunt. Quam enim pecuniam olim propter expeditiones è publico in stipendium accipiebant; eam tum in spectaculis & festis domi partiebantur. Nolebant igitur jam egredi, & subire pericula: sed & legem sciverant de theatrali hac pecunia, quæ mortem minitaretur ei

χειροθετων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μεταστῆ-

τατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς· καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτόν, ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά; ὑποφέρει, μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. διείλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι, καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν. τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι ἔφη τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

ΑΝτὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο, τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε· ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτο ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν. ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι· ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. Ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε, καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσ-

qui autor esset, ut ea in veterem ordinem reponeretur, fieretque militaris. Quare Demosthenes cautè hanc consilii partem attingit, séque ipse interrogans, Túne jubes, ut hæc militaris fiat? respondet, Minimè verò equidem. Atque hæc de theatrali pecunia. Disserit Orator etiam de urbanis copiis: ipsis civibus esse militandum, non, sicuti solebant, per milites peregrinos opem ferendam censens. eam enim causam esse asserit, cur res malè geratur.

Rbitror vos, Athenienses, eam rationem magnæ pecuniæ prælaturos, quâ explicetur, quid in hoc negotio futurum sit è republica, de quo nunc deliberatis. Quod cùm ità sit, æquum est, ut ultrò & alacriter, eos qui consilium dare volunt, audiatis. Neque enim, si quid utile meditatus aliquis attulerit, id audire solùm, amplectíque licebit: sed illud etiam vestræ fortunæ esse puto, ut multa opportuna dictu, subitò nonnullis in mentem veniant. Quamobrem ex omnibus facilè vos utilia deligetis. Tempus certè quidem hoc, Athenienses, tantùm non editâ voce loquitur, vobismetipsis esse curam rerum illarum suscipiendam, si modò eas conservare studeatis. Nos verò nescio quomodo mihi esse videmur erga illas animati. Sunt autem quæ mihi quidem videantur, hæc; & auxilia jam esse decernenda, & quàm celerrimè esse apparandum bellum, ut hinc opem feratis, & non idem admittatis, quod etiam priús: &

βείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν. ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο) τὰ δὲ ἡμᾶς διαβάλλων, καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι τῶν πραγμάτων, οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅπερ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον, ἕνα ὄντα, κύριον, καὶ ῥητῶν, καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει· πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτο ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γὰρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος· καὶ ἴσασιν, ἅτ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους. καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε, κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τἆλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν.

χρή-

legatos mittendos esse, qui hæc dicant, & rebus intersint. Nam hoc maximè timendum est, nè Philippus (ut est homo callidus, & in rebus gerendis acer) partim concedendo, ubi res ità tulerit, partim minitando (qua quidem in parte non immeritò illi fides habebitur) partim nos & absentiam nostram criminando, de summa rerum intervertat aliquid, & ad sese transferat. Verùm illud peropportunè cadit, Athenienses, ut quod summo Philippi rebus præsidio est, idem vobis vel utilissimum sit. Nam quòd is unus omnia & arcana & aperta moderatur, ac simul & dux est, & dominus, & quæstor, & ipse ubique adest exercitui, ad res bellicas celeriter & tempestivè conficiendas multum quidem valet; sed pacificationi, quam cum Olynthiis facere cupit, adversatur. Neque enim obscurum est Olynthiis, hoc agi bello non existimationem suam, aut agri partem, sed excidium patriæ & servitutem. norunt etiam quomodo cum Amphipolitis egerit, qui urbem ei dediderunt: & cum Pydnæis, qui urbe receperunt. Denique tyrannis, meâ quidem sententiâ, Respublicæ nihil habere fidei d[illegible] præsertim finitimis. Quæ cùm it[illegible] esse in-[illegible]gatis, Athenienses, [illegible] quæ decent omnia, vobis cogitanda esse affirmo, ut velitis & excitemini, bellóque si unquam, nunc certè maximè incumbatis: nec pecuniam

 tan-

χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν, ὑπολείπεται. νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλλεῖτε, ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦτα, ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι του ταῦτ' ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν. οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταὐτὸν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς ἐκπλεῖν, καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαὶ, τἆλλα (ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω) πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως, καὶ ὡς προσῆκεν, ἐβοηθήσαμεν αὐτοὶ, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ

νῦν

tantùm promtè conferatis, ſed & ipſi militetis, nec in vobis quicquam deſiderari patiamini. Nulla enim jam ratio vobis, nulla excuſatio, quo minùs officio fungi velitis, relinquitur. Nam quod omnes jactabatis, Olynthios in Philippum eſſe concitandos, id ultrò nunc accidit, eâque ratione quâ maximè vobis expediat. nam ſi veſtro impulſu bellum ſuſcepiſſent, ſocii fortaſſe parum firmi, atque ad tempus in ea ſententia fuiſſent. Quoniam autem cum ob illata ſibi crimina oderunt: firmas eos probabile eſt cum eo, propter ea quæ & metuunt & perpeſſi ſunt, gerere inimicitias. Quare non negligenda eſt talis oblata occaſio, neque committendum, ut idem vobis accidat, quod ſæpe jam priùs accidit. Si enim nos, cum defenſis Eubœenſibus rediremus, atque Hierax & Stratocles Amphipolitæ, hoc ſuggeſtu conſcenſo, vos ſolvere, atque oppidum in fidem accipere juberent, pari ſtudio privatis rationibus noſtris conſuluiſſemus, ac ſalutem Eubœenſium tutati eramus, & Amphipolim tum obtinuiſſetis, & omnibus quæ deinde ſecuta ſunt negotiis, fuiſſetis liberati. Rurſus, cum Pydnam, Potidæam, Methonen, Pagaſas, cætera (nè ſingulis commemorandis immorer) obſideri nunciaretur: ſi tum harum urbium vel uni primæ, alacriter, & ut decuerat, opem tuliſſemus, ipſi faciliore & multò humiliore,

nunc

νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, καὶ ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει. τίς; οὗτος, ὁ τῶν Ὀλυνθίων αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν πρότερον ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστὰς, καί περ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν εἰκότως. τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίῤῥοπον, ἂν βουλόμεθα χρῆσθαι τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας, εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. ἀλλ' οἶμαι παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως. ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν. ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν, μνημονεύουσι. πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὴν

ἐπὶ

nunc uteremur Philippo. Nunc dum præsentia semper amittimus, & futura suâ sponte se rectè habitura opinamur: & auximus, Athenienses, Philippum nos, & tantum effecimus, quantus nemo unquam fuit rex Macedoniæ. Nunc autem venit occasio. quæ? hæc quam offerunt Olynthii ultrò civitati, nullâ priorum illarum deterior. Ac si quis (ut mihi quidem videtur) liberalitatem erga nos divinam rectè æstimet: is tametsi multa non ità sint ut deberent, magnam tamen diis gratiam sit habiturus: ídq; jure ac meritó. Nam quòd multa bello amisimus, id negligentiæ nostræ acceptum referre jure possis. Quod autem neque olim hoc factum, & ostensa jam nobis est quædam societas, quæ sit cladibus hisce depellendis, modò uti velimus, divinæ benevolentiæ beneficium equidem interpretor. Sed perinde fit scilicet, ut & in paranda pecunia: si quis eam quam acceperit etiam servarit; magnam habet fortunæ gratiam. Sin imprudens consumserit, unà consumsit & accepti à fortuna beneficii memoriam. Sic etiam in rebus gerendis: qui occasionibus usi non rectè sunt, ii tametsi boni quippiam divinitusobtigit, haud meminerunt. Ex ultimo enim eventu, de iis quæ præcesserunt omnibus, fit plerumq; judicium. Quapropter vobis ea quæ restant, Athenienses, magnæ curæ esse debent: ut his vitiis correctis,

ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα· εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ᾽ Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται· φρασάτω τις ἐμοὶ, τί τὸ κωλῦον ἔτ᾽ αὐτὸν ἔσται, βαδίζειν ὅποι βούλεται; ἆρά γε λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι᾽ ὃν μέγας γέγονεν, ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ᾽ ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη, μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ᾽ ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον, ᾤχετ᾽ εἰς Θρᾴκην· εἶτ᾽ ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε. πάλιν ῥαΐσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ᾽ εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ᾽ ἐπ᾽ Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. τί οὖν, τις ἂν εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἴσθησθε ἀμφότερα καὶ τὸ προΐεσθαι καθέκαστον αἰεί τι τῶν πραγμάτων, ὡς ἀλυσιτελές· καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ᾗ πρὸς ἅπαντας χρῆται, καὶ συζῇ Φίλιππος, ὑφ᾽ ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ᾽ ὁ μὲν, ὡς αἰεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται· ἡμεῖς δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων,

σκοπεῖσθε

impressam ob res sic administratas infamiæ notam exteramus. Quòd si hos quoq; homines destituerimus, Athenienses, atq; ille Olynthum everterit: dicat mihi aliquis, quid restet, quod illum, quò minùs eat quò velit, remoretur? Nunquis vestrûm cogitat, Athenienses, & spectat, quemamodum magnus evaserit, infirmus cùm esset initio, Philippus? primum Amphipoli captâ, postea Pydnâ, mox Potidæâ, denique Methone, postremò Thessaliam invasit. Demum, cùm Pheras, Pagasas, Magnesiam, omnia suo arbitratu composuisset, in Thraciam abiit. Deinde ibi regibus aliis ejectis, aliis constitutis, in morbum incidit. ex eo paululum recreatus, non ad socordiam se deflexit, sed statim Olynthios est aggressus. Ejus autem in Illyrios & Pæones, & adversus Arymbam, & quò non? prætereo expeditiones. Quid ergò, inquiet aliquis, ista nobis commemoras nunc? Vtrumq; ut cognoscatis, Athenienses, & sentiatis, tum projicere singulatim semper aliquid rerum, quàm non expediat: tum perpetuam in rebus gerendis alacritatem, quâ erga omnes Philippus utitur: præ qua fieri non poterit, ut rebus gestis contentus, in ocio se contineat. Qui si in ea sententia erit, ut augendo semper opes suas, & gloriam augendam censeat, nos autem nullius rei curam constanter & seriò suscipiemus: considerate, quem tandem harum rerum

σκοπεῖσθε εἰς τί ποτε ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ, τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν· οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπά, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἶναι· τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅ, τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ, οὐ μὴν οἶμαί γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ', ὑποστείλασθαι, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. Φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις. εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν

exitum fore ſit ſperandum. Quis veſtrûm, per Deos, adeò ſocors eſt, qui neſciat bellum indè ad nos venturum, ſi neglexerimus? Verùm id ſi fiat, vereor, Athenienſes, nè quemadmodum ii, qui temerè pecuniam magno fœnore mutuò ſumunt, atque illâ paulisper locupletati, pòſt etiam patrimoniis evertuntur: ſic & nobis ſegnitiem noſtram magno conſtitiſſe appareat: & dum ad voluptatem omnia referrimus, in eam tandem neceſſitatem veniamus, ut multa, eáque gravia ferenda ſint, quæ facere noluimus hactenus, déque agro noſtro ſit dimicandum. Ac reprehendere quidem, dixerit forſan aliquis, eſſe facile, & cujuſvis: quid autem de his rebus ſtatuendum ſit pronunciare, id eſſe conſiliarii. Ego verò, quanquam illud non ignoro, ſæpe vos non iis qui ſunt in culpa, ſed his, qui poſtremi ſententiam dixerint, iraſci, ubi quid ex ſententia non evenerit: non tamen arbitror meæ privatæ ſalutis ità habendam eſſe mihi rationem, ut quicquam diſſimulem, quod è re veſtra futurum eſſe ducam Cenſeo igitur, duobus vos oportere modis rebus ſuccurrere: tum urbes Olynthiorum tuendo, & milites, qui id agant mittendo: tum regnum ejus vaſtando, & triremibus & militibus aliis. Quòd ſi alterutrum neglexeritis, vereor nè irrita ſit futura expeditio veſtra. Sive enim agrum ſuum

τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτο, Ὄλυνθον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἥξων ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὄλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, καὶ περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι. Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω. περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά. ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου. εἰ δὲ μή, προσδεῖ· μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν, ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε· ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ ταῦθ' εἶναι στρατιωτικά, καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι, τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορτάς· ἔστι δὴ λοιπὸν οἶμαι πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους ὧν ἕλεσθε ὅστις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ. καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων. ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι,

σθαι,

à vobis diripi vexaríque passus, ipse interim Olynthum subegerit: facilè, domum reversus, sua defendet. sive præsidia vos duntaxat Olynthum miseritis: videns rem domi in tuto esse, assidebit & ducet bellum, & mora obsidionis eos superabit. Auxilia igitur & magna & bipertita esse oportet. Ac de auxiliis hæc statuo. Quod autem ad pecuniam comparandam attinet, est, Athenienses, pecunia vobis, est, quanta omnium mortalium nemini, militaris: eam verò vos sic ut vultis capitis. Quam si militantibus restitueritis: nullo erit opus commeatu. Sin minús: opus erit, vel nullus potiùs satìs erit commeatus. Quid igitur, dicat aliquis: túne autor es, ut ea sit militaris? Ego verò nequaquam. Ego enim conscribendum exercitum censeo, & hanc pecuniam esse debere militarem, & unam esse rationem, eandem & faciendi & accipiendi quæ oporteat. Eam verò vos ità capitis, ut festa celebretis, & res ferè nullas geratis. Reliquum igitur id est scilicet, ut omnes tributũ conferant, si multis opus erit, multum: sin paucis, parum. Omnino certè pecuniis est opus, nec sine his quicquam potest ritè administrari. Indicant etiam alias alii parandæ pecuniæ vias: è quibus eam vos eligetis, quæ maximè conducere videbitur: & rerum curã, dum occasio adest, suscipietis. Illud etiam est operæpretium cogitare & reputare,

σθαι, τὰ πράγματα ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. οὔτε γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἂν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ἂν ὡς κάλλιστα αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει· οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτόν· ἀλλ' ὡς ἐπιὼν ἅπαντα, τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει, παρὰ γνώμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει. εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. κομιδῇ δ' ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτὸν εἰσιν ἐψηφισμένοι· καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι. τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. ἂν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίονα, καὶ τὸν Ἰλλυριὸν, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας, ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν, καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους εἶναι. καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι. καὶ ἄνθρωπος ὑβριστὴς, ὥς φασι· καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως. Τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι

tare, quo in loco nunc ſint res Philippi. Neque enim (ut videatur & dici poſſit, re non ſatìs conſideratâ) ſtatus ejus hoc tempore præclarus eſt, aut pulcherrimus. Neque intuliſſet ille hoc bellum unquam, ſi gerendum fore cenſuiſſet. Nam tum primo ſtatim impetu ſe omnem rem confecturum ſperabat : quâ ſpe fruſtratus eſt. Hoc igitur primum illum turbat, cùm præter exſpectationem evenerit, & magnam illi movet ægritudinem. Deinde motus etiam Theſſalorum. Nam hi quidem naturâ nimirum & ſemper omnibus mortalibus infidi fuerunt. Quales autem ſunt, tales eos nunc & ille cumprimis experitur. Decreverunt enim Pagaſas ab eo repoſcere, & Magneſiam muniri vetuerunt. Præterea quoſdam audivi ego, qui dicerent, non conceſſuros ei Theſſalos poſthac portoriorum & vectigalium uſum fructum: quòd Theſſalorum reſpublicas indè ſuſtentari, non ea intercipi à Philippo oporteat. Quâ pecuniâ privatus ſi fuerit, in arctum admodum ei ſtipendia peregrini militis redigentur. Jam Pæonē & Illyrium, cæteros deniq; omnes exiſtimandum eſt, ſui juris & liberos, quàm ſervos, eſſe malle. Inſueti enim ſunt cuiquam parere per omnia: & homo importunus eſt, ut aiunt, neq; profectò id incredibile fortaſſis eſt. Nam res ſecundiores quàm par eſt temeritatis occaſionē incautis prębent. Quare ſæpe videtur parta

σασθαι χαλεπώτερον ᾖ. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν; εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε εἰ, μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε; Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον· ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσητε ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται. τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη εἰ ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα, ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας

μόνας

tueri bona esse difficilius, quàm parare. Statuetis igitur, Athenienses, incommoditates illius vestras esse commoditates, & occasionem strenuè urgebitis : nec legatos duntaxat mittetis quò mittendi sunt, sed & ipsi militabitis, & alios omnes concitabitis. Nam si Philippo talis contra nos daretur opportunitas, & bellum propè nostros fines oriretur : quàm cupidè putatis eum in nos invasurum ? Et non pudeat vos, si nec ea quæ ferretis, si posset ille, datâ occasione facere audeatis ? Præterea nè hoc quidem vos prætereat, Athenienses, nunc optionem dari vobis, utrùm vos illic oporteat bellum gerere, an apud vos illum ? Si enim Olynthiorum opes manserint incolumes, vos illic pugnantes, cùm illius regnum vastabitis, tum securè hâc vestrâ terrâ fruemini. Sin illa Philippus occuparit, quis eum porrò huc ire prohibebit ? Thebani? nè sit dictu acerbius, etiam expeditè unà irrumpent. An Phocenses? qui nè sua quidem sine vestris auxiliis tueri possunt. Aut alius quispiam? At hercule nolet. Omnium certè absurdissimum fuerit, si, quæ nunc, etiam cum stultitiæ reprehensione, tamen eloquitur, ea datâ potestate non faceret. Quantum autem intersit, hîc an illic bellum geratur, verbis nihil opus esse arbitror. Si enim oporteret vos ipsos triginta duntaxat dies

forìs

μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη, στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνηται. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι; καὶ πρόσεστιν ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι. Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον. τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦντες, ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς. τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται. τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αὐτῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθῦναι ῥᾴδιαι γένωνται. ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δὲ εἴη παντὸς ἕνεκα.

ΔΗΜΟ-

foris esse, & quæ alenda sunt exercitui, è nostri agri proventibus petere (si nullus inquam hostis in eo versaretur) id damnum quod ii vestrum, qui agros colitis, facerent, majus fore totius belli superioris impensis arbitror. Quòd siquæ hostiles copiæ venerint, quantæ clades erunt metuendæ? Accedet protervitas, atque insuper ipsius rei dedecus, quod nullo minus est detrimento, sanis quidem hominibus. Quare omnia hæc in conspectu habere, atque universi adjuvare, & bellum illuc amoliri debent: divites, ut, pro multis, quæ Deûm benignitate possident pauca impendentes, reliqua securè teneant: juvenes, ut in Philippi regno parta bellandi peritia, terribiles incolumis patriæ custodes fiant: Oratores, ut in reddendis rationibus administrationem suam facilè tueri possint. Nam ut eæ res erunt, quæ vobis evenient: ità & vos de actis eorum judicabitis. Quæ utinam bonæ sint, & officio fungantur omnes.

ΔΗΜΟΣΘΕ'ΝΟΥΣ

'ΟΛΥΝΘΙΑΚΟ'Σ ΔΕΥ'ΤΕΡΟΣ.

ΛΙΒΑΝΙ'ΟΥ 'ΥΠΟ'ΘΕΣΙΣ

Ὀλυνθιακοῦ Λόγου β'.

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδίασιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου. παρελθὼν δὲ ὁ Δημοσθένης, πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνος πράγματα· καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δὲ, ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι. τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσαντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ, τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους,

εἶτα

εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ᾽ ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν. Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ᾽ ὅσα ἂν εἴπῃ τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά, ἡμῖν δ᾽ οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ᾽ ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ᾽ ἂν μέγαν αὐτὸν ἴδοι γεγενημένον οὐχὶ παρ᾽ αὑτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ᾽ ἐκείνου φαίνοιτ᾽ ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ᾽ εἰπεῖν πειράσομαι. Τὸ

μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι· τοῦτ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· καὶ τοῦ, τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτοῦ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶ) καὶ θαυμαστὸν τὸν Φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε, βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσειν, τούτῳ προσαγόμενον· τὴν δὲ Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτίδαιαν, οὖσαν ἡμετέραν, ἐξελεῖν· καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις. Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα, τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν αἰεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕ-

τως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ᾽ ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. καιροῦ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα. ἢ παρελθών τις ἐμοὶ, μᾶλλον δ᾽ ὑμῖν δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾽ ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν αὐτῷ· ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι; Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ᾽ εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταυτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὅταν δ᾽ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος, ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχαίτισε, καὶ διέλυσεν. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ, καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ· τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὑτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξε-

ὧν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δ' οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ. φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν· καὶ ὅπως τις λέγει, κάλλιστα, καὶ τάχιστα οὕτως ἀρέσκει μοι. πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρεσβεῖς, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν. ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν· μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως. ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ· πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν, καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κἂν ταῦτα ἐθελήσητε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή, ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστί τις οὐ σμικρά. οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ, πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμ-

φότε-

φοβερώτερον. νυνὶ δὲ Θετταλοῖς νοσοῦσι, καὶ στασιά-
ζουσι, καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν
οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ
κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ
καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι με-
στή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν
αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις, καὶ ταῖς στρα-
τείαις ἔτ' ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε
φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε
χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους. ἀλλ' ὁ μὲν δόξης
ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε καὶ προῄρηται
πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν,
τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώ-
ποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ
τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος. τοῖς δὲ, τῆς μὲν φι-
λοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι· κοπτόμενοι
δὲ αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω καὶ
κάτω, λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσι,
οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις
ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως,
ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι
κεκλεισμένων τῶν ἐμπορείων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ
διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων
πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο
οὐ χαλεπῶς. οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι, καὶ
πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμα-
στοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου. ὡς
δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς
ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐ-

δένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς, οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι. εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι, καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον· λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι, τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν, ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοπεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν. αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ πάντ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένος ᾖ

τις,

τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθέκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλό τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρῶν ᾖ. οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ. ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες. οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μὴ δ' ὥραν παραλείπων, ὑμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων, περιγίγνεται. οὐ δὴ θαυμάζω τοῦτο ἐγώ. τοὐναντίον γὰρ ἦν θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος ἃ δεῖ, περιῆμεν. ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων

ἀντήρατε· καὶ πολλὰ ἴδια πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι· νυνὶ δὲ ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕκαστον ἐν μέρει· τὰ δὲ ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε· ταῦτα θαυμάζω. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδὲ εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιούντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. εἶτα οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ' εὔλογον οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε. πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. νυνὶ δὲ, ὅ,τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον· κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ὑμῶν τοῦτο ἔργον ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδένα αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξίους

ἐπαινεῖν, τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας, κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα. οὐ γάρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους; εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν, ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν. Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δ' ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε, τούτους ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα· τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθησόμενοι οἱ τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι,

λεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆται. εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος, ἡμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε· τοῖς δὲ ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν· οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἠδικημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει. εἶθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι· καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ· κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

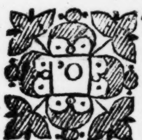

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ὈΛΥΝΘΙΑΚΟ͂Σ γʹ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ὙΠΟΘΕΣΙΣ
Ὀλυνθιακοῦ Λόγου γʹ.

Ἔπεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι, καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρής, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν τοῦ Φιλίππου. ὁ δὲ Δημοσθένης δεδοικώς, μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι· διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι· λέγων, οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας. οἶδε γὰρ ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι που τινὲς τὸ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προΐεσθαι, ποιοῦνται φροντίδα. περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίας τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικά, ἵνα δειχθῇ τὸ συμβουλεῦσαι τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις· καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου, ὡς ἐκλελυμένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

Οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δὲ ὅτι μέν ποτε ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐ πάλαι, γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον, ἐξέσται σκοπεῖν. πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅ,τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι χαλεπώτατον ἡγοῦμαι· ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γάρ, ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν,

οὐ

οὐ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ἂν μετὰ παῤῥησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γίνηται. ὁρᾶτε γὰρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα. ἀναγκαῖον δ' ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι· μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρᾴκῃ, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών. πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν, αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου ἑκατομβαιών, μεταγειτνιών, βοηδρομιών· τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα Χαρίδημον κενάς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου· ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν, καὶ τεθνεὼς (ἦλθε γὰρ ἀμφότερα) οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός. εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως· οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος τότε σωθείς. τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. τίς οὗτος, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. τί δὴ

χρησώμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατὸν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὸ Φιλίππου. ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα, οὔτε Φίλιππος ἐθάῤῥει τούτους, οὔθ' οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς, κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ, καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμᾶν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νῦν ὁπωσδήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐῤῥωμένως καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων· οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδὼν· ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα· καὶ βοηθοὺς αὑτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἄν, πάντες ἐγνώ-

καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε.
μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν
παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς· νομοθέτας κα-
θίσατε· ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε
νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοὶ) ἀλλὰ τοὺς
εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε. λέγω
δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὑτωσὶ καὶ τοὺς
περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους· ὧν οἱ μὲν τὰ στρα-
τιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ
δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθῴους καθιστᾶσιν, εἶτα καὶ τοὺς
τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦ-
σιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ
βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ· τηνι-
καῦτα τὸν γράψοντα ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέ-
ρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκο-
πεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφʼ ὑ-
μῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὑρήσετε.
ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίνεσθαι μέλλοντος τοῦ
παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτʼ εἰπόντα καὶ
γράψαντα, μηδὲν δʼ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα.
ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ
βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς,
οἵπερ καὶ τεθείκασιν. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν
χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε
θεῖσιν ὑπάρχειν· τὴν δʼ ἀπέχθειαν, διʼ ἧς ἅ-
παντες ἂν ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλ-
τιστα εἰπόντι ζημίαν γίνεσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα
εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μη-
δένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρʼ ὑμῖν ὥστε τοὺς

νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην· μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὖπτον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνόγ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενός ἐστιν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τάγε δόξαντα προθύμως ἡμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ περὶ ὧν γράφει διαπράξασθαι· οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρὰ μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων· οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον. πάλαι γὰρ ἄν, ἕνεκά γε ψηφισμάτων, ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει. τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι. τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι· τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι. καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε· τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ὑμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα. οὐχ οὓς εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ὑμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ, τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους, οἵτι-

νες

νές εἰσι τούτων, ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι· σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φευγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον· ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δήπου. μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ· ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα. οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι παραλείπει. εὔξασθαι μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεταί τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δὲ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον. ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ ἀμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχοι θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικοὺς, οὐχ οὗτος κρείττων; εἴποι τις ἄν. φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις· διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι. ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ

τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι καὶ μισθὸν ἕξετε. οὔτοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν, οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους, καὶ Μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν τὴν ἄλλως προῄρημαι λέγειν (οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδὲ ἀτυχής εἰμι ἐγώ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων) ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι· καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ τῷ ἔθει τῆς πολιτείας χρῆσθαι· τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸν Περικλέα. ἐξ οὗ δὲ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι; προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. καί τοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι τῶν ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ἡμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

ναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ᾽ οἱ λέγοντες οὐδ᾽ ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ ἑξήκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων· πλείω δ᾽ ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον· ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην ἔχων τὴν χώραν αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἕλλησι· πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ πεζῇ, καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι· μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν, θεάσασθε ὁποῖοι ἔν τε τοῖς κοινοῖς, καὶ τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν, καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δ᾽ οὕτω σώφρονες ἦσαν, καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες ὥστε τὴν Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ᾽ ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ᾽ ἐν αὑτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον, προστάταις. νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρη-

σῶν τῶν νῦν πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως
καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ'
ἂν ἔχων εἰπεῖν. ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρη-
μίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπο-
λωλότων, Θηβαίων δὲ ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ'
ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρω-
τείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι· ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ
ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλ-
λων δίκαια βραβεύειν· ἀπεστερήμεθα μὲν χώ-
ρας οἰκείας· πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια
τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον· οὓς δ' ἐν τῷ
πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης
ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς
τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρ-
ελθὼν πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡ-
μῶν αὐτῶν, Φίλιππος; ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα
φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον
ἔχει; καὶ τί ἂν τις εἰπεῖν ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις,
ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν; καὶ
κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς τὰ
τοιαῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν
πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι,
ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδο-
μημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι.
ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ
τὰ τούτων ηὔξηται. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων;
καὶ τί δήποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν
οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον, καὶ στρατεύεσθαι
τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολι-
τευομένων ἦν, καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν
ἀγαθῶν.

ἀγαθῶν. καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν. νῦν δὲ τοὐναντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι καὶ περιῃρημένοι χρήματα, συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοΐδια πέμψωσιν οὗτοι. καὶ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ὑπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσεύουσι, χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέποτ' οἶμαι μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ παῤῥησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστιν· ἀλλ' ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω. ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις, ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε· ἴσως ἄν, ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε. καὶ γὰρ οὔτε ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν,

οὔτ'

ὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ. καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς οὔτε τοσαῦτά ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλό τι πράττειν ἐᾷ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥαθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. Ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων βελτίων τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον οἷον καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δ' οὔτ' ἀφελὼν, οὔτε προσθεὶς, πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ, τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει, καὶ ὅτε καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν· οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν, καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν. ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι. ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν· ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ

πράττειν

πράττειν ταῦτα, ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε· καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. σχεδὸν εἴρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἕλοισθε ὅ,τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν συνοίσειν μέλλει.

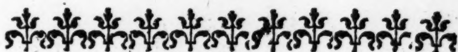

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΚΑΤᾺ ΦΙΛΊΠΠΟΥ
ΛΌΓΟΣ α.

ΛΙΒΑΝΊΟΥ ὙΠΟΘΈΣΙΣ ΤΟΥ͂ κατὰ Φιλίππου πρώτου λόγου.

Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι, συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων, οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰ ῥαθυμοῦντες κρατοῦνται· καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τοῦ πολέμου προσενεχθεῖεν, κελεύει δὴ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω πολιτικὴν, ἥτις οἴκοι μένουσα, πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἑτοίμη ὑπάρξει· ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων δέ. καὶ κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθήνησι μένειν, μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας· ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι, πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως· ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας φυλάξας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι, καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἁπάντων κρατῇ· ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις πρὸς αὐτὸν ὑπάρχῃ.

Εἰ

DEMOSTHENIS PHILIPPICA PRIMA.

LIBANII ARGUMENTUM IN Philippum Orationis I.

Athenienses, cùm bellum infeliciter contra Philippum gererent, in concionem convenerunt desperabundi: Orator igitur & erigere abjectos animos conatur (neque enim esse mirum, si in tanta socordia victi sint) & quâ ratione bellum rectissimè administrent, docet. Jubet autem geminas copias comparari: alteras majores urbanas, quæ domi maneant, in omnem eventum paratæ; alteras minores, quæ militibus peregrinis consistent, permistæ civibus, & eum exercitum non Athenis manere, neque ex urbe opem conferre jubet, sed circa Macedoniam versari, belligerantem continenter: nè statu Etesiarum Philippus observato, aut etiam hyeme, cùm Athenis in Macedoniam navigari non possit, rem aggrediatur, & per absentiam Atheniensium omnia obtineat: sed exercitum qui cum eo dimicet, vicinum potiùs ei esse oportere censet.

Ἐι μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο· εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μή, τότ' ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς, εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα αὐτοὶ συνεβούλευον, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει· ἐπεί τοι γε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων, οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦ-

τα

I de novo aliquo negotio concio indicta esset, Athenienses, exspectassem, dum plurimi eorum qui solent sententias dixissent: ac si quid ab eis dictum mihi placuisset quievissem; sin minùs, tum & ipse meum consilium explicare studuissem. Postea quam autem sic accidit, ut quibus de rebus isti sæpè priùs dixerunt, de his nunc etiam sit deliberandum: arbitror me, tametsi primus surrexerim, jure tamen veniam impetraturum. Nam si superiore tempore opportunè ipsi consuluissent, nihil vos nunc necesse esset deliberare. Primùm igitur, non desperandum est, Athenienses, de hoc statu rerum, etsi is omnino malus esse videatur. Nam quod in eo superioribus temporibus fuit pessimum, id ipsum est ad ea quæ restant optimum. Quid illud igitur est? Quod propter socordiam vestram, & neglectum officii, res adversæ sunt. Nam si vobis omnia quæ decet agentibus, res ità se haberent, nè spes quidem ulla relinqueretur eas fore meliores. Deinde cogitandum id, quod partim ex aliis auditis, partim ipsi nostis, atq; in memoriam revocandum, quantâ aliquando potentiâ Lacedæmoniis præditis, idque non ità olim, quàm præclarè & convenienter, nihil alienum dignitate urbis admiseritis, sed pro defensione juris, bellum illorum sustinueritis. Quâ igitur gratiâ

τα λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, οὔτ' ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλεσθε, παραδείγμασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθα, ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό, τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται· λογισάσθω μέντοι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ Μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ· καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχεν, καὶ μᾶλλον ὑμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν Ἀθηναίοις, ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ· φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν,

hæc dico? ut ſciatis, Athenienſes, & videatis, nec quicquam præcaventibus vobis eſſe formidabile, neque, ſi neglexeritis, ex animi veſtri ſententia quicquam ſucceſſurum: útque exemplis utamini, potentiæ quæ tum fuit Lacedæmoniorum, quam vigilantiâ veſtrâ ſuperaſtis; & nunc inſolentiæ Philippi, propter quam æſtuamus, eò quòd nihil eorum quæ curanda erant curavimus. Si quis autem veſtrûm, Athenienſes, & multitudinem copiarum quas Philippus habet, conſiderans, & omnia loca amiſſa à noſtra republica intuens, difficilem oppugnatu eum eſſe opinatur: is, etſi rectè ſentit, illud tamen reputet, habuiſſe nos aliquando, Athenienſes, Pydnam, & Potidæam, & Methonem, & undique omnem illum tractum conjunctum: & multas, quæ nunc cum eo ſunt, gentes, ſui fuiſſe juris & liberas, & veſtram amicitiam illius conjunctioni prætuliſſe. Philippus igitur, ſi tum eum habuiſſet animum, eſſe difficile belligerare cum Athenienſibus, qui tales arces ad ditionem ipſius oppugnandam haberent, qui ſociis deſtitueretur, nihil eorum quæ nunc fecit, egiſſet, neque tantam potentiam comparaſſet. Sed illud, Athenienſes, is præclarè notat, loca illa omnia belli eſſe præmia, in medio poſita: & naturam ità ferre, ut opibus abſentium præſentes, & qui laborare periclitaríque volunt, negligen-

δυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, πάντα κατέστραπται, καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους, καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὑτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματα ἔχων, εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι· συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερρᾳθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε. μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ μισεῖ τις ἐκεῖνον, καὶ δέδιεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ· καὶ ἅπαντα ὅσαπερ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἂν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα νῦν οὐκ ἔχοντα ἀποστροφὴν, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν. ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. ὁρᾶτε γὰρ, ὦ

negligentium potiantur. Proinde cùm irà sentiret, omnia subegit & tenet: alia, ut bello capta, teneri solent; alia, initâ societate & amicitiâ. Nam adjungere se & adhærere illis volunt omnes, quos instructos esse vident, & ea quæ opus sunt agere velle. Quare si & vos, Athenienses, eodem velitis esse animo nunc, quando priùs id factum non est, & quisque vestrûm id quod & opus sit, & præstare ipse possit, in usum reipublicæ, omni omissâ tergiversatione, facere sit paratus: locupletes tributo conferendo, juvenes militando: & ut simpliciter breviterque dicam, Si vestri compotes ipsi fieri volueritis, & desieritis ipsi nihil agere, dum speratis alium pro vobis facturum esse omnia, sic & vestras opes recuperabitis, annuente Deo, amissáque per socordiam denuo recipietis, & illum ulciscemini. Neque enim putetis, tanquam Deo, res istas illi fixas esse, & immortales. Nam & odit eum aliquis, & metuit, Athenienses, & invidet, eorum etiam qui nunc ei videntur esse conjunctissimi: & universa quæ ferè in aliis hominibus insunt, ea in ejus quoque familiaribus existimandum est inesse. Nunc tamen hæc omnia supprimuntur, cùm nullum confugium habeant, propter vestram tarditatem & socordiam: quam deponendam esse dico jam. Videtis enim, Athe-

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει, καὶ οὐχ οἷός τέ ἐστιν ἔχων ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ὑμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. Πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν νὴ Δία ἀνάγκη τις ᾖ; νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ γὰρ οἴομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιιόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγοράν, λέγεταί τι καινόν; γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν. οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο, (εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξοι, ἥπερ αἰεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ γὰρ ἐξεργάσαιτο) ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως ἂν βούλησθε διοικήσαισθε. ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν

nienſes, rem: quò improbitatis homo evaſerit, qui nec optionem vobis dat res gerendi, aut quieſcendi, ſed minitatur, & verba ſuperba, ut aiunt, uſurpat: & iis habendis quæ ſubegit, contentus eſſe non poteſt, quin ſemper plura molitur, & circum undique vos cunctantes & deſidentes irretit. Quando igitur, Athenienſes, agenda quæ ſunt, agetis? Ubi aliquid acciderit? Ubi credo neceſsitas aliqua fuerit? Quid verò de iis quæ nunc fiunt, eſt exiſtimandum? Nam ego quidem arbitror liberis hominibus maximam eſſe neceſsitatem, ſuſceptum in rebus gerendis dedecus. Num vultis, circumeuntes alius percontari alium in foro, Age, dic mihi, nunquid affertur novi? Potéſtne quid magìs novum fieri, quàm quòd homo Macedo ſubigit Athenienſes, & Græciam adminiſtrat? Obiit Philippus? non certè quidem, ſed ægrotat. Quid verò veſtrâ intereſt? Etſi enim aliquid ei acciderit, celeriter vos alium Philippū facietis, ſi rebus ità eritis intenti. Neq; enim tam ſuis viribus auctus eſt, quàm veſtrâ negligentiâ. Quanquam illud etiam, ſi quid ei accideret, & fortunæ favor nobis adeſſet, quæ ſemper nos meliùs quàm noſmetipſi curamus (etenim fortaſſe abſolvet rem, ſuúmq; beneficium conſummatum reddet) ſcitote vos, ſi propè eſſetis, & rebus omnib9 turbatis ingrueretis, eas vos veſtro arbitratu poſſe adminiſtrare: ut verò nunc eſtis,

nec

ὑμῖν τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν, δέξασθαι δύναισθ' ἂν ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις. ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμους, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕστινας χρημάτων, τἆλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν· δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον, ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν, οὐ γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγενημένα, τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι δυνηθείημεν· ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν, διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει, κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαί φημι

nec si vobis tempora darent Amphipolim, accipere possetis, vestris & apparatibus & animis fluctuantes. Itaque illud prætermitto, oportere vos ultrò ad faciendum officium, omnes esse paratos: tanquam vos ità sentiatis, ídque persuasum habeatis. De ratione autem instructionis, quâ vos talibus liberari posse negotiis putem, & multitudo quanta esse debeat, & quæ pecuniæ subsidia, cæteráq; ut mihi rectissimè & celerrimè comparanda videantur, equidem operam dabo ut dicam: tantùm precatus à vobis, postquam audieritis omnia, ut judicetis, neque antevertatis: neq; tametsi primum videbor novam instructionem dicere, res à me differri quisquam existimet. Neque enim qui festinari & hodie rem geri jubent, opportunissimè dicunt (cùm, quo quidem in loco res nunc sunt, auxiliis, quæ nunc mittimus, pericula propulsare non possimus) sed qui ostenderit, quæ & quanta instructio esse, & unde comparari atque retineri possit: donec aut pacem æquis conditionibus fecerimus, aut hostes devicerimus. Sic enim deinceps nullis malis conflictabimur. Me igitur hæc posse dicere arbitror: nec impedio si quis alius pollicetur aliquid. Ac promissum quidem adeò magnum: ipsa res autem se jam ostendet: vos judices eritis. Primum omnium, Athenienses, triremes quinquaginta comparandas

φημὶ δεῖν· εἶτ᾽ αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς ἐάν τι δέῃ, πλευσέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων, ἱππαγωγοὺς τριήρεις, καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν, ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας, εἰς Πύλας, καὶ Χερρόνησον, καὶ Ὄλυνθον, καὶ ὅποι βούλεται. δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ ἐκπαραστῆναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν, καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἁλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. ὅτι παντελῶς οὐδ᾽ εἰ μὴ ποιήσαιτ᾽ ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν εὐκαταφρόνητόν ἐστιν· ἵν᾽ ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς, εἰσὶ γάρ εἰσιν οἱ πάντ᾽ ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ, παρ᾽ ἡμῶν αὐτῶν, πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχῃ, ἢ παριδὼν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ καιρός. ταῦτα μέν ἐστιν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, καὶ παρεσκευάσθαι προσήκειν οἶμαι. πρὸς δὲ τούτοις, δύναμίν τινα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. μή μοι μυρίους, μὴ δὲ δισμυρίους ξένους, μὴ δὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ᾽ ἣ τῆς πόλεως ἔσω· κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν πλείους,

esse dico: deinde vos iis animis esse oportere, ut si quid sit opus, ipsi conscensis eis navigetis. Post, dimidiæ parti equitum, equestres triremes & copiam navigiorum instrui jubeo. Atq; hæc in promtu esse censeo oportere, ad subitas istas ejus è regno suo eruptiones, in Pylas, & Chersonesum, & Olynthum, & quò libet. Hæc enim in ejus animo excitanda est opinio: vos ex immensa ista negligentia, ut in Eubœam, & priùs aliquando ad Haliartum, & postremò nuper in Pylas, fortasse cum impetu erupturos. Non omnino, tametsi non feceritis, ut ego faciendum esse dico, fuerit hoc contemnendum: ut aut metu, si scierit paratos esse vos (certò enim sciet: sunt enim, sunt apud vos ipsos, qui de omnibus rebus eum certiorem faciant, plures quàm expedit) ocium agat: aut his despectis, incautus opprimatur: obstante nemine, quò minùs in ejus regnum, si per occasionem licuerit, navigetis. Hæc igitur sunt, quæ probata esse vobis oportere dicam, & ut instructi sitis, convenire arbitror. Præter hæc, copias aliquas, Athenienses, in procinctu habendas censeo, quæ continenter belligerent, & illum infestent. Nemo mihi dicat decies mille, neque vicies mille peregrinos: neque conductitios illos exercitus: eas volo copias, quæ civibus constent: quæ, sive vos unum, sive

 plu-

ους, κἂν τὸν δεῖνα, κἂν ὁντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγὸν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει· καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν, ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω (καὶ ὅπως μὴ ποιήσετε τοῦθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι ἐπὶ τῷ πράττειν, οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε, ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται) λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους. τούτων δὲ, Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις. τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω· καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντα Ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα. δεῖ γὰρ ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω, καὶ δείξω, ἐπειδὰν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας, τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.

plures, ſive illum, ſive quemcunque ducem creaveritis, ei pareant, & ſequantur: & his commeatum curari jubeo. Quæ autem erunt hæ copiæ, & quantæ, & unde commeatum habituræ, & quomodo hæc facere voletis? Ego dicam, & horum ſingula ſeorſim explicabo. Peregrinos dico (neque id feceritis, quod ſæpe vobis nocuit, dum minora putatis omnia quàm oporteat, & maxima in decretis ſuſcipientes, cùm ad rem ventum eſt, nè parva quidem facitis: ſed ubi parva feceritis & comparaveritis, illis adjicite, ſi minora videbuntur.) Dico igitur univerſos milites eſſe oportere, bis mille. Ex his Athenienſes oportere eſſe dico quingentos, è quacunque illi deligendi vobis ætate videbuntur, qui certum tempus militent, non longum illud, ſed quantum commodum eſſe videbitur, ut ſubinde aliis alii ſuccedant, reliquos peregrinos eſſe jubeo: & cum his equites ducentos, quorum quinquaginta ſint Athenienſes minimùm, eodem quo pedites modo militaturi, & equeſtres naves quibus hi utantur. Eſto: quid ad hæc amplius? Celeres triremes decem: opus enim nobis eſt, cùm ille claſſem habeat, etiam velocibus triremibus, ut tutò copiæ navigent. Unde igitur hæ alentur? Ego & hoc dicam, & oſtendam, poſtquam, cur tantulas copias ſatìs eſſe putem, & cives militare

ξω. τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ὑμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ γάρ ἐστι μισθὸς, οὐδὲ τροφὴ) οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι, καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο, καὶ Ἰφικράτης, καὶ Χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινὲς, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι Λακεδαιμονίους παρατατόμενοι μεθ' ὑμῶν, ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ, καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι, καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον, καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα· ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ. εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν, καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας, καὶ στρατιώτας, οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, Εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ Δί' οὐχ ὑμεῖς γε, εἴποιτ' ἄν, ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε

δὲ

tare jubeam, docuero: tantulas, Athenienses, propterea quòd nobis nunc exercitum parare non licet, qui collatis signis cum eo dimicet: sed latrocinari est necesse, & hâc gerendi belli ratione utendũ primùm. Quare nec immensas eas (nec enim stipendia & commeatus suppetunt) nec prorsus exiguas esse oportet. Cives autẽ adesse, & navigare unà propterea jubeo, quòd priùs etiam aliquando audio peregrinum aluisse Corinthi militem nostram urbem, cui Polystratus præfuerit, & Iphicrates, & Chabrias, & alii quidam, & vosmetipsos unà militasse: & ut auditione cognovi, peregrini illi vobiscum conjuncti, & vos cum illis, Lacedæmonios vicistis. Postquam autem ipsi peregrini per sese bella vobis obeunt, amicos vincunt & fœderatos: hostes autem facti sunt majores quàm expediret: & cùm vix nostræ civitatis bellum attigerunt, ad Artabazum & quovis gentium potiùs abeunt: imperator eos sequitur: non injuriâ: neque enim is imperare potest, qui stipendia non solvit. Quid igitur jubeo? causas adimi & duci & militib9, mercede numerandâ: & domestico milite velut eorũ inspectore, quæ à duce geruntur, adjungendo. Nam ut nunc fit, ridicula est nostra rerum administratio. Si quis enim vos roget, Pacémne agitis Athenienses? Minimè verò nos quidem, dicturi sitis: sed cum Philippo bellum gerimus.

δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους, καὶ
στρατηγοὺς, καὶ φυλάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο;
τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ὃν ἂν
ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ τὰς
πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν.
ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς
τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους, καὶ
τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον· οὐ γὰρ
ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ'
ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰ-
κείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ
δύναμις, ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον, τὸν παρ' ὑ-
μῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῆς
πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱπ-
παρχεῖν. καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦ-
τα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονη-
μένον εἶναι τοῦτον, ὅς τις ἂν ᾖ. Ἴσως δὲ ταῦτα
μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι· τὸ δὲ τῶν χρημά-
των πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε
ἀκοῦσαι· τοῦτο δὴ καὶ παραινῶ. χρήματα τοί-
νυν, ἔστι μὲν ἡ τροφὴ, σιτηρέσιον τοῖς στρα-
τευομένοις μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαν-
τα ἐννενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός· δέκα μὲν
ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα τάλαντα, εἰ-
κοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἑκάστου·
στρατιώταις δὲ δισχιλίοις, τοσαῦτα ἕτερα, ἵνα
δέκα ἕκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχ-
μὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ· τοῖς δ' ἱππεῦσι
διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκα-
στος λαμβάνῃ τοῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα.

εἰ

Nonne verò creaſtis è veſtris civibus decem centuriones, & duces, & tribunos, & magiſtros equitum duos? Quid autem iſti plus agunt uno viro, quem miſeritis ad bellum? reliqui pompam vobis obeunt cum ſacrificulis. Ut enim ii qui luteos fingunt, in forum creatis centuriones & tribunos, non ad bellum. An non oportuit, Athenienſes, centuriones cives, magiſtros equitum cives, magiſtratus domeſticos eſſe, ut revera eſſent copiæ civitatis? At in Lemnum veſtro magiſtro equitum navigandum eſt: eorum autem qui pro noſtræ urbis poſſeſsionibus prælientur, Menelaus eſt magiſter equitum. Neq; hæc hominis reprehendendi cauſâ dico: ſed à vobis eum creatum eſſe oportebat, quiſquis tandem ſit. Fortaſſis autem hæc rectè dici putatis: pecunia verò quanta & unde comparanda ſit, maximè audire cupitis Id igitur ſanè expediam Ea eſt pecuniæ ratio, ut ad alendum hunc exercitum, & cibaria duntaxat militibus comparanda, nonaginta ſint talenta numeranda, & paulò ampliùs: decem celeribus navibus quadraginta talenta, vicenæ minæ in navem ſingulis menſibus: militum duobus millibus totidem alia, ut duas ſinguli milites drachmas in menſem pro cibariis accipiant: equitibus ducentis numero, ſi tricenas drachmas in menſem accipiant ſinguli, duodecim talenta. Si quis verò

εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν, στιπρέστιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι εἰ τοῦτο γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν, οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ᾽ ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. κἀγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς, πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ᾽ ὑμῶν κελεύω, γενήσεται, τοῦτ᾽ ἤδη λέξω.

ΠΟ'ΡΟΥ 'ΑΠΟ'ΔΕΙΞΙΣ.

Ἃ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐστιν. ἐπειδὰν δ᾽ ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειροτονήσατε, ἵνα μὴ μόνον τοῖς ψηφίσμασι, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου, καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμήσετε, ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι, καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος· καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ᾽ ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, (ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων) ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ, καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ᾽ ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, Λήμνῳ, καὶ Θάσῳ,

putat, commeatum parvo esse subsidio iis qui militant: non rectè sentit. Ego enim compertum habeo, si hoc factum fuerit, ipsum exercitum è bello sibi reliqua comparaturum, sine ulla vel Græcorum, vel sociorum injuria, ut integrum stipendium habeat. Atque ego ultrò navigabo unà, quidvis pati paratus, nisi hæc ità erunt. Unde igitur pecunia, quam requiro à vobis, comparabitur? Hoc jam dicam.

PECUNIARIA RATIO.

QUæ nos, Athenienses, invenire potuimus, hæc sunt. Postquam autem sententias rogaveritis, ea quæ vobis probata fuerint, decernite: ut non tantùm decretis & literis belligeretis cum Philippo, sed etiam factis. Multò autem meliùs, ut mihi videtur, de bello & tota instructione deliberabitis, si locum, Athenienses, regionis cui bellum inferetis cogitabitis: & considerabitis, ventis & anni temporibus anticipatis, pleraque perficere Philippum: & exspectatis Etesiis, aut hyeme, bellum aggredi, cùm nos illuc pervenire non possumus. His itaque consideratis, non mittendo tumultuario milite vobis bellandum est (negligemus enim omnes occasiones) sed instructione perpetuâ atque exercitu. Licebit autem vobis Lemni & Tha-

si,

σῳ, καὶ Σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι, πάνθ᾽ ὑπάρχει. τὴν δ᾽ ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾴδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλὲς πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορείων στόμασι, ῥᾳδίως ἔσται. ἃ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει παρὰ τὸν καιρὸν, ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ᾽ ὑμῶν βουλεύσεται· ἀλλ᾽ ὑπάρξαι δεῖ παρ᾽ ὑμῶν. ταῦτ᾽ ἐστὶν ἃ ἐγὼ γέγραφα. ἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ποιήσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἆλλα πάντα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν. τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι, καὶ ποισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ᾽ ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι, καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ᾽ οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε· οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ᾽ ἄγων, καὶ πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν, ἀμύθητα χρή-

ματα

ſi, & Sciathi, & in aliis illius loci inſulis hybernare cum exercitu: in quibus & portus, & frumentum, & omnia quæ requirit exercitus, parata ſunt. Anni autem tempus, cùm & appellere ad terram facilè, & à ventis juxta ipſam regionem, & mercatuum aditus, verſantibus nihil periculi eſt, haud difficulter intelligetis. Quemadmodum igitur & quando utendum ſit exercitu, ipſum tempus docebit eum, in quem vos imperii autoritatem contuleritis. Quæ autem à vobis præſtari debeant, hæc ſunt quæ ego ſcripſi. Quòd ſi hanc, Athenienſes, pecuniam comparaveritis primùm quam dico: deinde cætera etiam omnia perfectè inſtruxeritis, milites, triremes, equites: omnéſque copias lege obſtrinxeritis, ut bello continenter incumbant. ipsíque vos pecuniæ quæſtores & præbitores, ab imperatore rerum geſtarum rationes requiretis: iiſdem de rebus ſine ullo ſucceſſu deliberare perpetuò, deſinetis. Accedit illud etiam, Athenienſes, maxima illi emolumenta intercipietis. Ea quæ ſunt? A noſtris ſociis extorta pecunia nos oppugnat, navibus hoſtiliter diripiendis. Quid præterea? Vos illud eritis conſecuti, ut vobis noceri non poſſit; non ea fient, quæ ſuperiori tempore, cùm in Lemnum & Imbrum factâ impreſſione, veſtros cives captivos abduxit: & ad Geræſtum comprehenſis navibus, immenſam pe-

ματα ἐξέλεξε· τὰ τελευταῖα δ' εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη· ὑμεῖς δὲ οὔτε ταῦτα ἠδύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους οὓς ἂν προέλοισθε βοηθεῖν. καί τοι τί δή ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελησόμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτα ἀναλίσκεται χρήματα, ὅσα οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ τοσαύτην παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τις τῶν ἁπάντων ἔχει· τοὺς δὲ ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς, ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ τί λαβόντα, τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον, οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου, καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι, καὶ τριηράρχους καθίσταμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν. καὶ μετὰ ταῦτα ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε, καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας. εἶτ', αὐτοὺς πάλιν ἀντεμβιβάζειν.

cuniam coegit: postremò in Marathonem excendit, & sacrâ triremi è nostra ditione abreptâ, abiit: Vos autem neque hæc prohibere potuistis, neque constitutis à vobis temporibus opitulari. Verùm cur tandem putatis, Athenienses, Panathenæorum ferias, & Bacchanalium semper convenienti tempore fieri, sive peritis harum utrarumque curatio sorte obvenerit, sive imperitis: in quas tantos sumtus facitis, quantos nec in unam classem: & tantam turbam adhibetis, & tantum apparatum, quantum haud scio an ullus omnium habeat: classes autem omnes vestras, occasionibus demum amissis venire, illa Methonem, illa Pagasas, illa Potidæam missa? quòd illa omnia lege sancita & ordinata sunt, & quisque vestrûm multò antè novit, quis ædilis aut gymnasiarchus suæ tribûs, quando & à quo & quid accipiendum, quidque faciendum sit. Nihil non exquisitum, nihil non definitum, nihil denique neglectum est. In rebus autem bellicis, & belli apparatione, inordinata, indefinita, incomposita omnia. Quapropter simulatq; audivimus aliquid, & triremium præfectos constituimus, & inter eos permutationes opum instituimus, & de parandæ pecuniæ ratione deliberamus. Postea decernitur, ut inquilini conscendant, & libertini, qui suam ipsi rem familiarem administrant. Deinde ut cives illis iterum succedant.

 cedant.

βιβάζειν. εἶτ', ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλετε, προαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐκπλέωμεν. τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον, εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ, οὐ μένουσι τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν. ἃς δ' εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τε οὖσαι ποιεῖν, ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ'.

Τούτων οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων, ἀληθῆ μὲν ἐστι τὰ πολλὰ, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν, ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν, δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους, οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς εὖ βουλευομένους ἡγεῖσθαι χρὴ, ἵνα ἃ

cedant. Sic interim dum hæc prorogatis, interierunt ea quò classem mittimus, ante adventum nostrum. Nam rei gerendæ tempus in apparando consumimus: rerum autem occasiones non exspectant nostram tarditatem & socordiam. Quas verò interjecto tempore copias nos habere putamus, eæ, cùm ad ipsam rem ventum est, nihil posse gerere deprehenduntur. Ille autem eò venit insolentiæ, ut scribat Euboeensibus tales jam literas.

LITERÆ.

HÆc igitur, Athenienses, quæ lecta sunt, vera pleraque sunt, aliter quàm oportebat: non autem fortasse jucunda sunt auditu. Verùm, si res, offensionis vitandæ causâ, ut taceri à dicente, sic etiam revera possent amoveri, ad voluptatem auditorum conciones instituendæ essent. Sin orationis jucunditas, alieno tempore usurpata, reipsa detrimentosa fit; turpe est semetipsum decipere, & ea omnia quæ molesta sunt, differendo, negligere omnes rei gerendæ occasiones, ac nè illud quidem posse intelligere, eorum esse officium qui bellum administrant, non sequi res, sed rebus antecedere: & quemadmodum receptum est, ut exercitum ducat Imperator: sic & à cordatis viris res ducendas esse, ut quæ ipsis videntur,

ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδενὶ πώποτε ἐν δέοντι κέχρησθε, οὐδενὸς δ' ἀπολείπεσθε. ὥσπερ δ' οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται· κἂν ἑτέρωσε παταξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δ', ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτ' οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει. καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε· ἐὰν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε· ἐὰν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτε ἄνω καὶ κάτω, καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ περὶ τῶν χρημάτων προορᾶτε οὐδὲν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον, ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν ποιεῖν, νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ. ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα ὠφληκότες ἂν

ἦμεν

ea gerantur, non ut eventum persequi cogantur. Vos autem, Athenienses, cùm copias habeatis omnium maximas, triremes, legiones, equites, pecuniæ reditus, nè harum quidem rerum in hunc usque diem ullâ unquam opportunè estis usi, & neminem non sequimini: & ut barbari pugiles dimicare solent, ità vos bellum geritis cum Philippo. Ex iis enim, is qui ictus est, ictui semper inhæret: quòd si eum alibi verberes, illò manus transfert: ictũ autem depellere, aut contrà intueri neq; scit, neq; vult. Ità & vos: Si esse in Chersoneso Philippum auditis, illuc mittenda esse auxilia decernitis: si in Pylis, illuc itis: si alibi uspiam, assectamini sursum & deorsum: & eum ut ducem milites, sequimini; neq; ullum vobis utile de belli gerendi ratione consilium initis: neque quicquam prospicitis, antequam aut factum esse aliquid, aut fieri audiatis. Ista verò factitare olim fortasse licuit: nunc in ipsum discrimen rerum ventum est. Quare non jam idem licet. Ac mihi cogitanti videtur, Athenienses, deorum aliquis, quem nostræ urbis vindicem, eorum quæ fiunt, pudet, illum rerum gerendarum ardorem injecisse Philippo. Qui si quæ subegit & intercepit, ea tenere & quiescere vellet, neq; quicquam præterea moliretur: vestrûm quidam ea non ægrè laturi mihi viderentur, quæ reip. dedecus & ignaviæ crimen & summa omnia

ἡμῶν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι, καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτε λογίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη, ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἶτα τοῦτο ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενάς, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα· οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; ποῖ δὴ προσορμιούμεθα; ἤρετό τις· εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου πραγμάτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέν τοι καθώμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐ δή ποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων. ὅποι μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενές, καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενόν, καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψοιτε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται· ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει, τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γὰρ

ἔστιν,

probra attulissent Nunc, dum semper aggreditur aliquid, & plus appetit, fortasse vos evocabit, nisi de vobis omnino desperastis. Ego verò miror si nemo vestrûm neq; cogitat neq; indignatur, quando videt, Athenienses, bellum cœpisse initium de ulciscendo Philippo: finem autem in eo jam versari, nè ipsi cladibus afficiamur à Philippo. Verùm eum non quieturum, perspicuum est, nisi ab aliquo coerceatur. Id igitur nos exspectabimus: & triremes vacuas, & spem à nescio quo factam si miseritis, omnia præclarè se habere putabitis? Non egredienmur? non exibimus ipsi parte saltem aliquâ domesticorum militum nunc, siquidem id priùs factum non est? non ditionem ejus classe invademus? At quò appellemus, roget aliquis? Inveniet & deprehendet labefactatas res illius, Athenienses, ipsum bellum, modò aggrediamur. Verùm si domi sedebimus, conviciantes audituri & criminantes inter se oratores: non fieri ullâ ratione unquam potest, ut quicquam ritè conficiamus. Nam, ut mea quidem fert opinio, quocunque pars aliqua civitatis, ablegabitur, tametsi tota non adsit, ibi & deorum & fortunæ benevolentia nobis opitulabitur. Cùm autem imperatorem, & decretum inane, & spes concionales mittitis, nihil à vobis feliciter geritur: sed ut hostes derident istiusmodi expeditiones, ità socii metu emoriuntur. Non enim

ὄντων, οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα ἂν δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι ἅπανθ' ὅσα βούλεσθε. ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα, ἔστι, τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ, πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι, ῥᾳδίως ἐνθένδε ὦσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅ, τι ἂν τύχῃ ῥᾳδίως ψηφίζησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν. πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς οἴκαδε ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν. οὐ γὰρ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν δεῖ. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου· πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς, οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται τοῦ προσήκοντος. κακούργου μὲν γάρ ἐστι, κριθέντα ἀποθανεῖν· στρατηγοῦ δὲ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ὑμῶν δὲ οἱ μὲν περιιόντες, μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα, οἱ δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες, ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὴ τοὺς θεοὺς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ

γνώ-

potest, non potest fieri, ut unus vir unquam vobis ea conficiat omnia, quæ vultis: polliceri quidem & affirmare, & accusare hunc & illum licet. Sed his rebus omnia perierunt. Si enim dux miserorum mercede fraudatorum militum succubuerit: qui verò de rebus illic ab eo gestis, ad vos ex hoc loco expeditè mentiantur, exstiterint: & vos ex auditu, quicquid in mentem venerit, temerè decreveritis: quid, quæso vos, exspectandum est? Sed quodnam istis malis remedium invenietur? Hoc, si vos, Athenienses, eosdem designabitis & milites & testes actorum ducis: & ubi domum reversi fuerint judices rationum referendarum. Neq; enim vobis audienda tantùm vestra sunt, sed & coràm intuenda. Nunc eò flagitii ventum est, ut quique duces bis & ter capitis causam apud vos dicant, cum hostibus autem eorum nemo vel semel de vita dimicare sustineat: útque plagiariorum & furum interitum honestæ morti præferant. Malefici enim est, judicum sententiâ condemnatum emori: ducis, cum hostibus præliantem. Vestri autem alii circumeuntes, cum Lacedæmoniis agere dicunt Philippum, de Thebanorum eversione, & respub. divellere: alii, eum misisse legatos ad regem Persarum: alii, oppida munire in Illyriis: alii, suas quisq; commenti fabulas obambulamus. Ego verò equidem existimo, Athenienses, ebrium esse eum rerum gestarum magnitudine, & ejusmodi somnia multa suo

γνώμη, τήν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα, καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον· οὐ μέντοι γε μὰ Δία οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος. ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτα, ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα ὅσα πώποτε ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν, αὐτοῖς ἐστι· κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι. οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι. ἐγὼ μὲν οὖν, οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ, τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει, τὸ τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον, νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἐὰν πράξητε ταῦτα, πεπεῖσθαι λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ' ὅ, τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

cum animo agitare: cùm quia vidit neminem esse qui impediat, tum successibus elatum: non tamen ea sic agere instituisse, ut qui apud nos sunt amentissimi norint quid ille sit facturus. Stolidissimi enim sunt isti nugatores. At si, his omissis, illud spectemus, hominē esse nobis inimicum: & nostras nobis opes eripere: & longo jam tempore insolenter se gessisse: & quæcunq; speravimus aliquem pro nobis esse acturum, ea, ut constat, contra nos esse omnia: & cætera in nobismetipsis esse posita: &, si nunc illic belligerare noluerimus cum eo, idem fortasse nobis hìc facere necesse fore: hæc si statuerimus, & rectè sentiemus, & inanes fabulas missas faciemus. Neq; enim quæ sint futura, quærendum est: sed adversa futura (nisi rebus gerendis intenti fueritis, & fungi officio volueritis) pro comperto habendum. Ego igitur nec unquā aliàs ad gratiam loqui institui, nisi idem & profuturum vobis persuasum haberem: & nunc quæ sentio simpliciter omnia, sine ulla tergiversatione liberéq; sum elocutus. Velim autem, ut exploratum habeo, è re vestra esse, ut ea quæ optima sunt, audiatis: sic scire me, etiam fidelissimo suasori idem profuturū. Multò enim minùs gravatè dixissem. Nunc, quanquam obscurum est, quidnam hinc consecuturus sim: tamen quia persuasum habeo, hæc factu vobis fore utilia, dicere institui. Vincat autem id quod vobis omnibus profuturum est.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ β΄.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ κατὰ Φιλίππου δευτέρου λόγου.

Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς Ἀθηναίοις ὁ Ῥήτωρ, πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν Φίλιππον, καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν, ἀλλὰ ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι, καὶ συμπαρασκευάζεσθαι εἰς πόλεμον· ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τὸν Φίλιππον· καὶ τοῦτο αὐτοῦ καταμαρτυρῶν ἐκ τῶν πράξεων φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν, πρός τινας πρέσβεις ἥκοντας, ἀπορούντων τῶν Ἀθηναίων ὁπότε ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι, καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὡς ἐπαγγελλόμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευσάμενον δέ. οὐδὲ γὰρ ὑπεσχῆσθαί φησιν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι. καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ Φιλίππου καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι

Λακε-

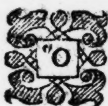
DEMOSTHENIS PHILIPPICA SECUNDA.

LIBANII ARGUMENTUM IN Philippum Orationis II.

Monet Athenienses hâc oratione Orator, Philippum ut hostem suspectum esse habendum: neque paci fidendum nimis, sed expergiscendum, & rebus gerendis animum adjiciendum, & bellum apparandum esse. Criminatur enim Philippum, ut qui & Atheniensibus & Græcis omnibus insidietur: idq; satìs ipsius testari facta dicit. Pollicetur etiam se responsurum legatis qui advenerunt: quòd Athenienses æstuabant, cùm respondendum esset. Unde verò illi, & quibus de rebus venerint, etsi in oratione non exprimitur, tamen è Philippicis historiis cognosci potest. Per id enim tempus legatos miserat Philippus ad Athenienses, conquerens, se apud Græcos sine causa traduci, ut qui multa & magna pollicitus, nihil eis præstitisset. negat enim, se vel pollicitum, vel frustratum esse: & ea probari postulat, atq; etiam Messenii & Argivi legatos cum Philippo Athenas mise-

Λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν Πελοπόννησον εὔνους τέ ἐστι καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν Φίλιππον ἀποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις, ὅτι εὖνοι μέν εἰσι Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν τῶν Ἀργείων καὶ Μεσσηνίων μετὰ Φιλίππου σύστασιν καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν, οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς Λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον, διημαρτήκασι μὲν ὧν ἤλπισαν· οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου γε αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι. οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνέγραψεν ὁ Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρεσβειῶν ἐποιήσατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ Ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδας καταστήσαντες, ὡς Φίλιππος Φωκέας σώσει, καὶ τὴν Θηβαίων ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης τῆς ἀποκρίσεως μνησθείς, ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν· φησὶ δέ, ὅτι δίκαιον ἦν, τοὺς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντάς φησι τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντας Φιλίππῳ Πύλας· ταῦτα δὲ εἰς τὸν Αἰσχίνην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος, ὥς φασι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

rant, & ipsi criminantes populum, qui Lacedæmoniis Peloponnesum opprimentibus & faveret, & adesset: sibi autem de libertate dimicantibus, adversaretur. Athenienses igitur non habent, quid vel Philippo vel civitatibus respondeant. Nam & Lacedæmoniis bene cupiunt, & Argivorum ac Messeniorum cum Philippo conspirationem, simul & oderunt & suspectam habent: neq; tamen pronunciare audent, rectè facere Lacedæmonios. Quòd verò ad Philippum attinet, etsi spe frustrati sunt, non tamen ab eo decepti esse videntur. Philippus enim neq; ullam pollicitationem literis inscripserat, neq; per suos legatos quicquam promiserat: sed Atheniensium quidam in spem erexerant populum fore ut Philippus Phocenses conservaret & Thebanorum ferociam retunderet. Propterea Demosthenes responsionum factâ mentione, se eas daturum pollicetur: sed justum esse ait, ut ab illius difficultatis autoribus, etiam responsiones exigantur, illis nimirum qui populum deceperint, & Pylas Philippo aperuerint. Quibus verbis Æschinem obscurè perstringit, jam tum (ut aiunt) contra eum falsæ legationis actionem parans, quam pòst intendit, eúmque multò antè apud Athenienses criminans.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει, καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην ἀεὶ, τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν εἵνεκα ταῦτα ἀκούειν ἄξιον. ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥστε ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ Φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα, καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦσαι χαλεπώτερον εἶναι. αἴτιον ἐστὶ τούτων, ὅτι πάντας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας, ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον· πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες, τούτων μὲν ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες· δια ποιεῖ ἐστὶ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα. ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνίητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε· ὡς δὲ κωλῦσαι τ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτα, ἐφ' ὧν ἐστὶ νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκὸς, ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε, καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχειν, ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιότερα ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον καὶ

πόνος

Um verba fiunt, Athenienses, de Philippi factis & violentia, & pacis violatione perpetua: vestri defensiones & æquas & humanas apparere video, sempérque probari orationes eorum, qui Philippum accusarint: sed, ut ingenuè dicam, nihil rectè geri, aut ejusmodi, ut sit illas audire operæpretium. Nam eò jam tota respublica redacta est, ut quò magìs evidentiùs ostensum fuerit, Philippum & pacem nobiscum factam violare, & Græcis omnibus insidiari: eò difficilius sit suadere, quid agi conveniat. In causa hæc sunt. Cùm, Athenienses, omnes ii qui per injuriam plus æquo concupiscunt, facto coercendi sint, & actionibus, non orationibus: primùm nos, qui suggestum conscendimus, hæc decernere & suadere, metu vestræ offensionis dubitamus; quæ verò designet, quàm atrocia, & gravia, & ejus generis alia, commemoramus. Deinde vos auditores ad æqua cùm ipsi dicenda, tum dicente alio intelligenda, meliùs Philippo parati estis: ad ejus autem conatus, in quibus nunc est, prohibendos, omnino estis ignavi. Evenit igitur res necessaria, opinor, nec minùs consentanea, in quæ utrique studetis, & quibus occupati estis, in iis utriq; ut excellatis; ille actionibus, vos orationibus. Quòd si nunc æquiora dicere, satìs habetis: facile id quidem est,

πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντα ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντα ἔτι πορρωτέρω λήσει πάντας ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀνταίρειν δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύσασθαι· ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν, τὰ βέλτιστα δὲ τὰ σώσοντ' ἀντὶ τῶν ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον. πρῶτον μὲν οὖν εἴ τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ, ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα παρασκευάζεσθαι θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τἀναντία μοι παρέστηκε προσδοκᾶν, καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον· ἵν' ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε· ἐὰν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθῆσθε. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι, τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη, Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις συμφέρει, καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δή ποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐ πρὸς εἰρήνην, οὐδ' ἡσυχίαν, οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, οἶδε τοῦτ' ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει, καὶ τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν οὐδὲν

ἂν

nullóque labore constat. Sin, ut hic status rerum corrigatur, providendum est, nè imprudentibus nobis omnibus ruat in deterius, néve ea magnitudo copiarum ingruat, cum qua nè congredi quidem possimus: non eadem ratio est, quæ priùs fuit, consulendi. Sed & oratores omnes, & vos auditores oportebit optima & salutaria facillimis & jucundissimis anteferre. Primùm igitur, si quis, Athenienses, securus est, cùm videat quantus jam, & quàm multis potitus sit Philippus, & nullum putat periculum ex eo impendere civitati, neque contra vos ea omnia comparari, miror, & æquè vos omnes oratos volo, ut meas rationes paucis audiatis, quibus adductus diversum exspectem, & hostem esse Philippum judicem: ut si longiùs aliis ego prospicere videbor, mihi obtemperetis: sin securi isti & ii qui eo freti sunt, illis assentiamini. Ego igitur, Athenienses, considero, quæ Philippus primùm post pacem obtinuerit, Pylas & Phocensem regionem. Quid igitur? quomodo his usus est? Quæ Thebanis expediunt, non quæ Reipublicæ nostræ agere instituit. Quamobrem tandem? Nimirum quòd ad opes & potentiam, quo jure, quâ injuriâ augendam, consilia sua referens, non ad pacem aut tranquillitatem, aut ullam æquitatem, prudenter hoc intelligit, se nostræ civitati, nostrísq; institutis, nihil ejusmodi posse

 vel

ἂν ἐνδείξατο τοιοῦτον, οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς, τῆς ἰδίας ἕνεκα ὠφελείας, τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ προήσεσθε. ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐάσειν ὅπως βούλεται πράττειν αὐτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν ἂν αὐτοὺς κελεύῃ· καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργείους ταῦτα ὑπειληφὼς εὖ ποιεῖ, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων, μόνοι τῶν πάντων, μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδὲ ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδὲ ὠφελείας, τὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας εὔνοιαν. καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπείληφε, καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὑρίσκει γὰρ οἶμαι καὶ ἀκούει, τοὺς μὲν ἡμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκα ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους, καὶ παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντες μὲν ἀεὶ γλί-

χονται

vel polliceri, vel præſtare, quo adducti vos, privati emolumenti gratiâ, cæterorum Græcorum aliquos ipſi condonetis. Sed & juſtitiæ ſtudio, & conjunctæ cum ea re ignominiæ fugâ, & providentia rerum quæ decent omnium, æquè adverſaturos, ſi quid tale conaretur, ac ſi bellum gereretis. Thebanos autem putabat, id quod accidit, modò ipſi lucrum facerent, ſituros, ut ſuo arbitratu cætera adminiſtraret: & adeò non adverſaturos & prohibituros, ut armis etiam adjuturi eſſent, ſi juſsiſſet: & nunc, eodem conſilio, de Meſſeniis & Argivis bene meretur: quæ maxima veſtra laus eſt, Athenienſes. Ut enim ex his factis apparet, de ſolis vobis ità judicatur, vos, nullius emolumenti causâ, Græcorum defenſionem deſerturos, nullâ gratiâ, nullo commodo benevolentiam erga Græcos commutaturos. Atque adeò jure & de vobis ità ſentit, & de Argivis ac Thebanis aliter: non in hæc modò tempora intuens, ſed & ſuperiora conſiderans. Invenit enim ſcilicet, atque audit, veſtros majores, cùm eis liceret reliquis imperare Græcis, ut ipſi Regi Perſarum parerent, eam conditionem non modò eſſe aſſpernatos, cùm Alexander, à quo iſti oriundi ſunt, ea de re nuncius veniſſet: ſed & urbem deſerere maluiſſe, & nullas pati ærumnas recuſaſſe: taléſq; res geſsiſſe poſtea, quas ut omnes celebrare perpetuò geſtiunt,

χονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται. διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως. ἔστι γὰρ μείζω τὰ ἐκείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι. τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους, τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ Βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ ὅ,τι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἕλλησι σκεψομένους. ἡγεῖτο οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθαι· εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας· διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἱρεῖται. οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε ὁρᾷ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας, οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τινὰ ἀρχὴν εὕρηκε. τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορείων ἀφέστηκεν· οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν. ἀλλὰ νὴ Δία εἴποι τις ἄν, ὡς πάντα ταῦτα εἰδὼς, οὐ πλεονεξίας ἕνεκεν, οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ, τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρους ἀξιοῦν τοὺς Θηβαίους ἢ ἡμᾶς. ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον τῶν λόγων πάντων, οὐκ ἔνεστ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν. ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμονίοις ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν Ὀρχομενὸν, καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδοὺς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι ἐσκήψατο; ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ Δία, τοῦτο γάρ ἐσθ' ὑπόλοιπον, καὶ παρὰ γνώμην τῶν Θετταλῶν ἱππέων, καὶ τῶν Θη-

gestiunt, sic pro dignitate ornare nemo potuit. Qua de causa eas & ego jure prætereo. Majora enim sunt eorum facinora, quàm quæ oratione explicentur. At Thebanorum & Argivorum majores, illos in exercitu fuisse Barbari, hos ei non esse adversatos. Intellexit igitur, utrosque privato commodo fore contentos, non communem Græciæ utilitatem spectaturos. Proinde putavit se, si vos amicos delegisset, propter justitiam fuisse delecturum: sin illis se adjunxisset, adjutores habiturum suæ cupiditatis. Ob hæc illos vobis & tunc & nunc præfert. Neque enim triremes eis plures adesse videt, quàm vobis: neque cùm in mediterraneis quoddam invenerit imperium, maritimum imperium & mercatus contemnit: neq; oblitus est verborum & pollicitationum, per quas pacem impetravit. At mehercule, dicat aliquis, eum scire hæc omnia, neque ex avaritia, iisve de causis, quas ego criminer, tum hæc egisse: sed quòd æquiora, quàm nos, Thebani postularint. Verùm hanc vel solam causam ex omnibus ei nunc prætexere non licet. Qui enim Messenam Lacedæmonios relinquere jubet, quo pacto Orchomeno & Coronea tum Thebanis tradita, se illa fecisse, quòd æqua esse putaret, simulabit? At verò coactus est. Hoc enim restat scilicet: & præter animi sui sententiam, à Thessalico equitatu, Thebanisque

βαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα. καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσί τινες περιιόντες, ὡς Ἐλάτειαν τειχιεῖ. ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει, καὶ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω· τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συνεισβάλλειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει, καὶ χρήματ᾽ ἀποστέλλει, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. τοὺς μὲν οὖν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ. οὓς δ᾽ ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας, νῦν σώζει. καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ᾽ ἂν ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὔτ᾽ εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, οὔτ᾽ ἂν εἰ νῦν ἀπεγίνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι· ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας. ἐκ πάντων δ᾽ ἄν τις ὀρθῶς θεωροίη, ὅτι πάντα πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων· καὶ τοῦτ᾽ ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογίζεσθε γὰρ, ἄρχειν βούλεται· τούτου δ᾽ ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς· ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ ἐστιν ἡμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις πάντα τὰ ἄλλα, ἀσφαλῶς κέκτηται. εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ᾽ ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους.

μένους.

baníſque legionibus circumventus, illa conceſſit? Bene. Proinde dicunt; Thebanos ei ſuſpectos fore: & fabulantur quidam paſsim, eum Elateam muniturum. Is verò hæc nondum facit, nec, ut ego judico, unquam faciet. Cum Meſſeniis autem & Argivis contra Lacedæmonios impreſsionem non faciet: ſed & milites jam eò mittit, & pecuniam ſuppeditat, & ipſe cum magno exercitu exſpectatur. Igitur eos qui Thebanorum hoſtes ſunt, Lacedæmonios evertit: quos verò priùs ipſe perdidit Phocenſes, in integrum nunc reſtituit. Ecquis iſta credat? Ego verò exiſtimo Philippum, neque ſi primùm coactus feciſſet, neque ſi nunc eis diffideret, eorum hoſtibus continenter adverſaturum: ſed ex his quæ nunc facit, illa etiam conſilio ſe feciſſe declarat. Quòd ſi quis rectè exiſtimet, ex omnibus perſpiciet, eum hæc inſtruere & moliri contra noſtram rempublicam: ídque nunc neceſſariò quodammodo ei uſu venit. Quod hoc modo intelligetis. Imperare vult: in eo autem vos ſolos eſſe putat, qui poſsint adverſari: injurius eſt longo jam tempore, cujus ipſe rei ſibi eſt optimè conſcius. Iis enim quæ nobis erepta tenet, utitur ad cætera omnia in tuto collocanda. Nam ſi Amphipolim & Potidæam amitteret: nec domi ſe tutò poſſe manere duceret. Utrumque igitur ſcit, & ſe vobis inſidiari, & vos id anim-

μένους. εὖ φρονεῖν δ᾽ ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως ἂν αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πείσεσθαί τι κακὸν προσδοκῶν, ἐὰν καιρὸν λάβητε, ἐὰν μὴ πρότερον φθάσῃ ποιήσας. διὰ ταῦτ᾽ ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν ἐπὶ τῇ πόλει, θεραπεύει τινὰς Θηβαίων, καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταὐτὰ βουλομένους τούτῳ, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν, τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων, τῶν μετὰ ταῦτα οὐδὲν προόψεσθαι. καί τοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως, ἐναργῆ παραδείγματά ἐστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους ἔμοιγ᾽ εἰπεῖν συνέβη· βέλτιον δ᾽ ἴσως ἐστὶ καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι. πῶς γὰρ οἴεσθε, ἔφην, ὦ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τις λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ᾽ Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἠφίει, ἧς πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο. Ποτίδαιαν δὲ ἐδίδου, τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβαλών. καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, τὴν χώραν δ᾽ ἐκείνους ἐδεδώκει καρποῦσθαι, ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἄν τινος πιστεῦσαι; οὐκ οἴεσθέ γε. ἀλλ᾽ ὅμως, ἔφην ἐγὼ μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ᾽ ἐκείνου στέρονται, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ᾽ ἀλλήλων, καὶ πραθέντες. οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμιλίαι.

τί

advertere. Cùm autem vos cordatos esse putet: se jure vobis esse odio existimat, & concitatus est, malum se accepturum putans, si occasionem nanciscamini, nisi ipse anteverterit. Propterea vigilat, imminet urbi, colit Thebanorum quosdam & Peloponnensium, qui illi assentiuntur, quos ut propter avaritiam in hoc rerum statu acquieturos putat: sic propter ingenii stuporem, nihil eorum quæ sequentur, prospecturos. Ac si qui vel mediocri prudentiâ sunt, evidentia iis exempla est cernere: quæ cùm res ità ferret, & apud Messenios, & apud Argivos retuli. Præstat autem fortasse vobis etiam exponi eadem. Quàm ægrè, inquam, Messenii, audituros fuisse putatis Olynthios, si quis in Philippum dixisset illis temporibus, cùm Anthemuntem eis concederet, quam urbem sibi omnes priores Macedoniæ Reges vendicarant? cùm Potidæam donaret, Atheniensium colonis ejectis? cùm & nostras inimicitias ipse susciperet, & provinciam illis fruendam daret? Nunquid exspectasse, ità secum actum iri, aut aliquo dicente credituros? Nè verò putetis. Sed tamen, inquam, cùm exiguo tempore alienæ terræ fructum percepissent, longo suapte privantur ab eo, turpiter ejecti, non victi tantùm, sed & proditi alii ab aliis, & venditi. Neque enim tuta est liberis civitatibus nimia ista tyrannorum familiaritas.

τί δὲ Θετταλοί; ἆρ' οἴεσθε, ἔφην, ὅτε αὐτῶν τοὺς τυράννους ἐξέβαλε, καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾷν τὴν καθισταμένην νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν Πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα, καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ' ἔφην ἐγὼ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουσμένον, ἀπεύξασθε, ἂν σωφρονῆτ', ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί', ἔφην ἐγὼ παντοδαπὰ εὑρήματα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα, καὶ τείχη, καὶ τάφροι, καὶ τ' ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης πολλῆς προσδεῖται· ἓν δέ τι κοινὸν, ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε· ἐὰν ταύτην σώζητε οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. τί οὖν ζητεῖτε, ἔφην; ἐλευθερίαν; εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθε, ὅπως, ἔφην, μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὕρητε; ταῦτα ἀκούσαντες ἐκεῖνοι καὶ θορυβοῦντες ὡς

Quid porrò Thessali? Num putatis, inquam, cùm eorum tyrannos ejiceret, & rursus, cùm Nicæam & Magnesiam daret, exspectasse decurionatum fore apud se, nunc receptum? aut qui Pylæam reddidisset, eum privatos ipsorum reditus intercepturum? Nequaquam credidissent. Sed tamen facta sunt hæc, & in conspectu omnibus. Vos autem, inquam, largientem & pollicentem spectatis Philippum: eum autem cùm vos jam deceperit, & in fraudem pellexerit, deprecamini, si sapitis, nè videatis. Sunt quidem certè, inquam, varia reperta ad urbium custodiam & defensionem, veluti aggeres & mœnia & fossæ, & quæ sunt ejus generis alia: omnia manu fiunt, & magnos sumtus postulant. Unum autem quoddam commune animus prudentium in semetipso possidet præsidium, quod cùm omnibus bono est & salutare, tum vel maximè liberis civitatibus contra tyrannos. quodnam igitur illud est? Diffidentia. Hanc custodite, hanc amplectimini: hanc si conservabitis, extra omne periculum eritis. Quid verò quæritis, inquam? libertatem? An verò non videtis, Philippum alienissimas huic vel appellationes habere? Rex enim & tyrannus omnis est libertatis inimicus, & legibus infestus. Non prospicietis, inquam, nè dum belli finem quæritis, dominum inveniatis? His illi auditis, & applaudentes ut

ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβεων καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποστήσονται τῆς Φιλίππου φιλίας, οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτό ἐστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς, παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσι, τι πράξουσιν, ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ οἱ καὶ συνιόντες αὐτοὶ, καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ὡς ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιεῖν λήσετε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ πάντα ταῦθ' ὑπομείναντες. οὕτως ἡ παραυτίκα ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος. περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων, καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι, τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω. ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτε ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε. ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς ὅτ' ἐγὼ, γεγονυίας ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ οὐκ εἴων προέσθαι Πύλας, οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας,

rectè dictis, & multis etiam aliis orationibus à legatis, & præsente me, & denuo pòst habitis, ut credibile est: nihilo magìs avellentur à Philippi amicitia, ejúsve pollicitationibus. Neque hoc est absurdum, si Messenii & Peloponnenses quidam contra ea quæ animo esse optima perspiciunt, aliquid agent: sed vos ipsi, qui & intelligitis ipsi, & è nostris concionibus auditis, vobis insidias fieri, vos circumvallari, quæ jam vestra socordia est, omnibus his, ut mihi videtur, nec opinantes opprimemini. Sic brevis voluptas & otium plus valet aliquando, pòst secuturâ utilitate. Ac de iis quidem quæ vobis agenda sint, ipsi deinceps seorsim deliberabitis, si sapietis Quæ verò nunc respondere possitis, ut vestra decreta recta esse videantur, ea jam dicam. Æquum esset Athenienses, eos qui pollicitationes attulerunt, quibus adducti pacem fecistis, citari. Neque enim ipse unquam sustinuissem obire legationem, neque vos, satìs scio, belligerare desiissetis, si ità acturum Philippum, pace impetratâ, putassetis. Nam quæ tum dicebantur, multùm ab his dissidebant. Et rursus alios citari est æquum. Quos? Eos qui cùm ego, factâ jam pace, à posteriore legatione quæ ad exigendum jusjurandum missa erat, reversus, fucum reip fieri sentiens, hæc prædicebam, & intercedebam, & Pylas atque Phocenses amitti

λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων, εἰκότως δύσκολος καὶ δύστροπός εἰμί τις ἄνθρωπος. Φίλιππος δὲ ὅσα ἂν εὔξαισθ᾽ ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει. καὶ Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χεῤῥόννησον δὲ, τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ᾽ Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει. ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταυθοῖ μνημονεύετε οἶδ᾽ ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνῆσθαι· καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐγγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην προσεψηφίσασθε. οὕτω τελέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω; καὶ καλεῖν φημι δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· οὐχ ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν, ἐμαυτῷ μὲν ἐξίσου λόγον παρ᾽ ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ᾽ ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς, καινὴν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν γέ τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ᾽ ἵνα τηνάλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ᾽ οἶμαί ποθ᾽ ὑμᾶς λυπήσειν ἃ Φίλιππος πράττει μᾶλλον, ἢ τὰ νυνί. τὰ γὰρ πράγματα ὁρῶ προβαίνοντα, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκάζειν ὀρθῶς· φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ᾽ ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ᾽ ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ᾽ ἀκού-

ητε

non ſinebam, dicebant, Me, qui aquam potarem, non injuriâ difficilem & moroſum eſſe hominem: Philippum autem, quod optaretis vos, ſi intra Pylas progreſſus eſſet, facturum, & tum Theſpias & Platæas muniturum, tum Thebanorum ferociam repreſſurum, tum Cherſoneſum ſuis ſumtibus perfoſſurum, tum Eubœam & Oropum pro Amphipoli vobis redditurum. Nam hæc omnia hîc pro ſuggeſto, ſat ſcio, meminiſtis eſſe dicta, quanquam parùm acres in animadvertendis improborum injuriis: Et quod eſt omnium turpiſſimum, etiam poſteros, ad quos ejus ſpei quam vos habetis, pertinet hæreditas, eâdem pace implicaſtis. Uſque adeò in fraudem eſtis illecti. Quid igitur hæc nunc dico? & illos citari jubeo? Ego, ità me dii ament, verum apud vos liberè dicam, & non diſſimulabo: non ut in convitium delapſus, efficiam ut ego viciſſim convitiis apud vos inceſſar: iis autem qui ab initio mihi infeſti fuerunt, novam præbeam occaſionem aliquid accipiendi à Philippo, neq; ut fruſtrà garriam: ſed quòd aliquando vobis moleſtiora fore Philippi facta puto, quàm nunc. Rem enim progredi video: neq; ſanè velim conjecturas meas eſſe veras: ſed vereor nè id jam nimis in propinquo ſit. Quando igitur vobis non jam liberum erit, ea, quæ eveniunt negligere: neq; iſta contra vos parari & ſtrui, ex me audietis,

ητε ὅτι ταῦτ᾽ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐστιν ἐμοῦ, μὴ γὰρ τοῦ δεῖνος, ἀλλ᾽ αὐτοὶ πάντα ὁρᾶτε, καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι γὰρ μὴ τῶν πρέσβεων σεσιωπηκότων, ἐφ᾽ οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων, τῇ παρ᾽ ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐνίους, οὐκ εἰς τοῦτο αἰτίους, ἀλλ᾽ εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας. ἕως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα, καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλομαι. τίς ὁ Φωκέας καὶ Πύλας πείσας ὑμᾶς προέσθαι; ὧν καταστὰς ἐκεῖνος κύριος, τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονε, καὶ πεποίηκεν ὑμῖν, μήτε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, μήθ᾽ ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὰν παρῇ, γέγονε δ᾽ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ᾽ ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα. οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρατήσας, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ Φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας. ἀλλ᾽ ἢ τὰ δίκαια ἂν ἐποίει, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμα ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι᾽ ὃν τότε πρότερον τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησε. ταῦτ᾽ οὖν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται.

dictis, aut aliquo quopiam, sed ipsi omnia videbitis, & probè scietis: iracundos & asperos fore vos existimo. Vereor autem, nè, cùm ea legati reticuerint, ob quæ se largitionibus corruptos esse sciunt, iis qui ea quæ per istos perierunt, instaurare conantur, vestram experiri iracundiam usu veniat: cùm videam quosdam ferè non in sontes, sed in proximos quosque potissimùm, iræ dirigere impetum. Dum igitur res differtur, & comparatur, & alius alium audimus, unumquemq; vestrûm, licèt probè gnarum, tamen commonefactum volo, quis ille sit qui Phocenses & Pylas vobis deserendas suaserit: quibus ille potitus, viâ potitus est & in Atticam, & in Peloponnesum invadendi: eóq; rem redegit, ut vobis non jam de tuendo jure Græcorum & provinciis defendendis consultandum sit: sed de patrii soli agris, & bello Atticæ imminente; quod ubi aderit, vestrûm unicuique molestum erit, sed illo die factum est. Nisi enim tum decepti essetis vos, respublica non laboraret. neque enim navali bello superior, classe unquam in Atticam venisset Philippus: neq; itinere pedestri supra Pylas & Phocenses pervasisset: sed aut æqua fecisset, & servatâ pace quievisset, aut è vestigio bello esset non minore circumventus, quàm id fuit, propter quod tum priùs pacem expetiverat. Hæc igitur, ut admonendi gratiâ, nunc di-

O xisse

ται. ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο, ὦ πάντες θεοί. οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγωγε, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου, καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΔΗΜΟ-

xisse sufficiat: absit autem, idque dii omnes prohibeant, nè experiundo certissimè comprobentur. Neminem enim velim equidem, etsi exitio sit dignus, cum omnium periculo & damno, suæ improbitatis dare pœnas.

ΔΗΜΟΣΘΕ'ΝΟΥΣ
ΚΑΤΑ` ΦΙΛΙ'ΠΠΟΥ ΛΟ'ΓΟΣ γ'.

ΛΙΒΑΝΙ'ΟΥ 'ΥΠΟ'ΘΕΣΙΣ ΤΟ῀Υ κατὰ Φιλίππου τρίτου λόγου.

Ἁπλῆ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις. Φίλιππον γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντα, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντα, συμβουλεύει τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα. ὡς κινδύνου μεγίστου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου, καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς Ἕλλησιν.

Πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων, ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀδικεῖ, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν ἅπασι προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως, καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦτο ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δὲ ᾖ, εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παριόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγματ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι

χεῖρον

χεῖρον, ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια, τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ οὐ παρ' ἓν οὐδὲ δύο, εἰς τοῦτο τὰ πράγματα ἀφῖκται. μάλιστα δ', ἄν περ ἐξετάζετε ὀρθῶς, εὑρήσετε διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προαιρουμένους, ὧν τινες μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται ταῦτα φυλάττοντες, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν, οὐκοῦν οὐδ' ὑμᾶς οἴονται ἔχειν· ἕτεροι δὲ, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι, καὶ διαβάλλοντες, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ παρ' αὑτῆς δίκην λήψεται, καὶ περὶ τοῦτ' ἔσται· Φιλίππῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ, τι βούλεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι συνήθεις μέν εἰσιν ἡμῖν, αἴτιαι δὲ τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὡδί· ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων, οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε. καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ, τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων. ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν, παντάπασιν ἐξεληλάκατε. εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτων, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυ-

νεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ δ' ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει, καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθ', ἔτι πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ. τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπείτοιγε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων ὑμῶν, οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς μὲν ῥᾳθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν, οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὁμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα. ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου. ἔστι γὰρ δέος μήποθ' ὡς ἀμυνούμεθα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι

τὸν

τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω, καὶ διορίζομαι, εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ πότερον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ. εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι· φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν, καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ. εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὑτὸν, τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ἡμῖν προβάλλεται, τοῖς δὲ ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δὲ εἰρήνην ἄγειν εἰ βούλεσθε, ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι· εἰ δέ τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰ ἄλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα δὲ ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην ἄγειν λέγει. τοῦτο δ' ἐστὶν, ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ἁπάντων Φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι· καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ὑμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ Ὀλυνθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν, ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ. πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανα-

κτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησο-
μένους. τοῦτο δ' εἰς Φωκέας, ὡς πρὸς συμμά-
χους ἐπορεύετο καὶ φίλους, καὶ πρέσβεις Φωκέ-
ων ἦσαν, οἳ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ·
καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοί, Θηβαίοις οὐ λυσι-
τελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον· καὶ μὴν, καὶ Φερὰς
πρώην, ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλί-
αν ἐλθὼν, ἔχει καταλαβών. καὶ τὰ τελευταῖα
τοῖς ταλαιπώροις Ὠρείταις τουτοισὶ, ἐπισκε-
ψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ'
εὔνοιαν. πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς, ὡς νοσοῦσι
καὶ στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς· συμμάχων δ' εἶναι καὶ
φίλων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρ-
εῖναι. εἶτ' οἴεσθε, οἳ μὲν οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυ-
νήθησαν ποιῆσαι κακὸν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλά-
ξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθαι
μᾶλλον, ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ
προῤῥήσεως πολεμήσειν; καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἑκόν-
τες ἐξαπατᾶσθε; οὐκ ἔστι ταῦτα. καὶ γὰρ ἂν ἀβελ-
τερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδι-
κουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ,
ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινας αἰτιωμένων καὶ κρίνειν
βουλομένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλ-
λήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν ἐφ' αὐτὸν προ-
είποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῦ μισθο-
φορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλ-
λουσιν ὑμᾶς, λέγοντες, ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ
τῇ πόλει. ἀλλ' ἔστιν ὦ πρὸς τοῦ Διὸς, ὅς τις εὖ
φρονῶν, ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πρα-
γμάτων, τὸν ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ' ἑαυτῷ
σκέψαιτ'.

σκέψαιτ᾽ ἄν; οὐδεὶς τοῦ. ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας, οὔπω Διοπείθους στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ἐν Χερρονήσῳ νῦν ὄντων ἀπεσταλμένων, Σέρριον καὶ Δοείσκον κατελάμβανε, καὶ τοὺς ἐκ Σερρίου τείχους καὶ ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς κατέστησε. καίτοι ταῦτα πράττων, τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὠμωμόκει, καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ᾽ ἐστὶν, ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτα ἐστὶν ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος οὗτος. τὸ δ᾽ εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον, ἄν τ᾽ ἐπὶ μικροῦ τις, ἄν τ᾽ ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ᾽ εἰς Χερρόνησον, ἣν Βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ, καὶ ἐπιστέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν· ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄγειν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἁπτόμενον, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ Θρᾴκην παριόντα, καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, καὶ πάνθ᾽ ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φημὶ τὴν εἰρήνην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν· ἀλλ᾽ οὐ φήσετε. ὁ γὰρ, οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλ-

λη, μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἂν, εἴ τι γένοιτο; τῷ, τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι, τῷ, Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ, Πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆσαι, εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφιστάντα καὶ κατασκευάζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὑμῖν ὁρίζομαι. ὑμᾶς δὲ, ἐὰν καὶ ἀμύνησθε ἤδη, σωφρονήσειν φημί· ἐὰν δὲ ἀναβάλησθε, οὐδὲ τοῦτο ὅταν βούλεσθε, δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέστηκα τῶν ἄλλων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν συμβουλευόντων, ὥστε οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρονήσου νῦν σκοπεῖν, οὐδὲ Βυζαντίου. ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διατηρῆσαι μή τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατηγοῖς πάνθ' ὅσων ἂν δέονται ἀποστεῖλαι, βουλεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἐν κινδύνῳ μεγίστῳ καθεστηκότων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι, ἵν' εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν, καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γε αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε· ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ Φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξό-

τερον

τερον ἦν, τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γενέσθαι, ἢ νῦν ὅτε οὕτω πολλὰ περιείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάντ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ Ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστι τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ,τι βούλεται, καὶ καθ' ἕνα ἑκαστον οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένεσθε· προστάται δ' ἢ τριάκοντα ἑνὸς δέοντα Λακεδαιμόνιοι· ἴσχυσαν δέ τι καὶ Θηβαῖοι τουτουσὶ τοὺς τελευταίους χρόνους μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην· ἀλλ' ὅμως, οὔθ' ὑμῖν, οὔτε Θηβαίοις, οὔτε Λακεδαιμονίοις, οὐδεπώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συνεχωρήθη τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ,τι βούλεσθε. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τοτ' οὖσιν Ἀθηναίοις· ἐπειδή τισιν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν πολεμεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς μετὰ τῶν ἠδικημένων. καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν δυναστείαν τὴν αὐτὴν ταύτην ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν ἐπεχείρουν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἠδικούμεθ'

ὑπ'

ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἑωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠήθημεν δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται καὶ Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι καὶ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, ἐλάττω ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιπολάζει, ἠδίκηκε τοὺς Ἕλληνας, μᾶλλον δὲ οὐδὲ πολλοστὸν πέμπτον μέρος τούτων ἐκεῖνα. καὶ τοῦτο ἐκ βραχέων ῥημάτων ῥᾴδιον δεῖξαι. Ὄλυνθον μὲν δὴ καὶ Μεθώνην, καὶ Ἀπολλωνίαν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης ἐῶ, ἃς ἁπάσας οὕτως ὠμῶς ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδένα μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκίσθησαν, εἶναι ῥᾴδιον προσελθόντα εἰπεῖν· εἰς τὸ Φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνῃρημένον, σιωπῶ. ἀλλὰ Θετταλία πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν ἀφῄρεται, καὶ τετραδαρχίας κατέστησε παρ' αὐτοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν, οὐ διαρρήδην ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφει. Ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους; καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς ἔργοις δὲ οὐ ποιεῖ· ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται. πρότερον ἧκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν. Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ· Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρῴην· οὔθ' ἡ Ἑλλὰς, οὔθ' ἡ βάρβαρος, τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τ' ἀνθρώπου· καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες, οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων

πρὸς

πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν. οὕτω δὲ κακῶς διακείμεθα, καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ' ἄχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων, οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα, οὐδὲ συστῆναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι, ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν, τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν ἄλλος ἀπόλλυται. ἕκαστος ἐγνωκὼς ὥς γέ μοι δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν, οὐδὲ πράττων. ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ περίοδος, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἢ τινος ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν κακεῖνό γε ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς Ἑλλάδος ἠδικοῦντο. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦτο, ὥσπερ ἂν εἴ τις υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος, διῴκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο ἄξιον μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσήκων, ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὢν ταῦτα ἐποίει, οὐκ εἶναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος, ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν, καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν οὐχ οὕτως ἔχουσιν; οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνος ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν, ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀν-

δράποδον, σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι. καίτοι, τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι μὲν τὰ Πύθια, τὸν κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα· κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας παρόδων ἐστὶ, καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις, τοὺς τόπους τούτους κατέχει, ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς, καὶ Θετταλοὺς, καὶ Δωριέας, καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς Ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; γράφει δὲ Θετταλοῖς, ὅν τινα χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι· πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν εἰς Πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τῶν Ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ὠρεὸν, Φιλιστίδην τύραννον καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες, ἀνέχονται, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ οἱ τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν, οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλὰ οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται. τοῦτο γὰρ ἤδη τοὔσχατόν ἐστιν. οὐ Κορινθίων ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ Λευκάδα; οὐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ἀφελόμενος, ὀμώμοκεν Αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ Θηβαίων Ἐχῖνον ἀφῄρηται; καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους πορεύεται, συμμάχους ὄντας οὐχ ἡμῶν; ἐῶ τἄλλα. ἀλλὰ Χερρονήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρδίαν. ταῦτα τοίνυν πάσχοντες, ἅπαντες μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέπο-

μεν,

μένων, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὔπω φανερῶς πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντος. καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθε ἐπειδὰν καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται, ποιήσειν; τί οὖν αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας, οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. ἦν τι τότ' ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλούτου, καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας, οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἡττᾶτο· νῦν δ' ἀπολωλὸς, ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. τί οὖν ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφόν· ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν ἀεὶ βουλομένων, ἢ καὶ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα, χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν. καὶ χαλεπώτατον ἦν, τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι· καὶ τιμωρίᾳ μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον· καὶ παραίτησις οὐδεμία ἦν, οὐδὲ συγγνώμη. τὸν οὖν καιρὸν ἑκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόντων, καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πραττόντων πολλάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόντων, οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς Βαρβάρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιστίαν, οὐδ' ὅλως τῶν τοιούτων οὐδέν. νῦν δ' ἅπανθ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπρακται ταῦτα· ἀντεισῆκται δ' ἀντὶ τούτων, ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ

Ἑλλάς. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι· γέλως, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη, τοῖς ἐλεγχομένοις· μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ· τἆλλα πάντα, ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ, καὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος, καὶ χρημάτων πρόσοδοι, καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία καὶ τἆλλα οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπαντα καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ τῶν τότε πολλῷ. ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων, γίγνεται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε δήπου καὶ οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δὲ ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις, ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω, οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων δεικνύων, ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο εἰς στήλην χαλκῆν γράψαντες εἰς ἀκρόπολιν, οὐχ ἵνα αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα (καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν) ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς ἔχητε ὑποδείγματα καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; Ἄρθμιος, φησὶν, ὁ Πυθώνακτος, ὁ Ζελείτης ἄτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς καὶ γένος. εἶθ' ἡ αἰτία προσγέγραπται, δι' ἣν ταῦτ' ἐγένετο· Ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν Μήδων, εἰς τὸν Πελοπόννησον ἤγαγεν, οὐκ Ἀθήναζε. ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογίζεσθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποτε ἡ διάνοια τῶν τό-

τε

πε Ἀθηναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα; ἐκεῖνοι Ζελείτην τινὰ Ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως, ἡ γὰρ Ζέλειά ἐστι τῆς Ἀσίας, ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ἣν ἂν οὑτωσί τις φήσειεν ἀτιμίαν. τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ τοῦτ' ἔμελεν, εἰ τῶν Ἀθηναίων κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν; ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει· ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ δίκας, φόνου δικάσασθαι. ἀλλ' εὐαγὲς ἦ τὸ ἀποκτεῖναι, καὶ ἄτιμος, φησί, τεθνάτω. τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται, ἢ διαφθείρει, μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν. ἐκόλαζον δ' οὕτω καὶ ἐτιμωροῦντο, οὓς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλ' οὐ νῦν. οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ' ὑμεῖς, οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὔτε πρὸς τὰ ἄλλα. ἀλλὰ πῶς; ἴστε αὐτοί. τί γὰρ δεῖ, περὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; καὶ παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες. διόπερ, φημὶ ἔγωγε, καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. τίνος; εἴπω; κελεύετε, καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε; ἐκ τοῦ γραμ-

ματεῦ ἀναγίνωσκε. Ἀνάγνωσις γραμματείου.

Ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὔπω Φίλιππός ἐστι τοιοῦτος, οἷοί ποτ᾽ ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, οἳ θαλάττης μὲν ἦρχον, καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον· ὑφίστατο δὲ οὐδὲν αὐτούς. ἀλλ᾽ ὅμως ἠμύνατο κἀκείνους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δὲ ἁπάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι, καὶ ἐπιδεδωκέναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω, Λακεδαιμονίους τότε, καὶ πάντας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τέτταρας μῆνας, ἢ πέντε τὴν ὡραίαν αὐτὴν στρατεύεσθαι, καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐμβαλόντας ἄν, καὶ κακώσαντας τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν ὁπλίταις, καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ᾽ οἴκου πάλιν. οὕτω δ᾽ ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ᾽ οὐδενὸς οὐδέν, ἀλλ᾽ εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον. νυνὶ δ᾽ ὁρᾶτε μὲν δή που τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ᾽ ἐκ παρατάξεως οὐδ᾽ ἐκ μάχης γινόμενον. ἀκούετε δὲ Φίλιππον, οὐχὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν, βαδίζονθ᾽ ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ ψιλοὺς ἱππέας, τοξότας ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον· ἐπειδὰν δὲ τούτοις κρατῶν, πρὸς νοσοῦντας ἐν αὐτοῖς καὶ τεταραγμένους προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι᾽ ἀπιστίαν ἐξίῃ, μη-

χανή-

χαρακώματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. καὶ σιωπῶ θέ-
ρος καὶ χειμῶνα ὡς οὐδὲν αὐτῷ διαφέρει, οὐδ'
ἐστὶν ἐξαίρετος ὥρα τις, ἣν διαλείπει. ταῦτα
μὲν τοι πάντας εἰδότας δεῖ καὶ λογιζομένους,
μὴ προσέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν, μὴ
δ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς Λα-
κεδαιμονίους πολέμου βλέποντας ἐκτραχηλι-
σθῆναι, ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς
πράγμασι, καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴ-
κοθεν μὴ κινήσεται σκοποῦντας, οὐχὶ συμπλα-
κέντας διαγωνίζεσθαι. πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον
πολλὰ φύσει πλεονεκτήματα ὑμῖν ὑπάρχει,
ἄνπερ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ποιεῖν ἐθέλωμεν
ἃ δεῖ. ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν καὶ
φέρειν ἐστὶ πολλὴν, καὶ κακῶς ποιεῖν. ἄλλα μυ-
ρία. εἰς δὲ ἀγῶνα ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκη-
ται. οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γινώσκειν, οὐδὲ
τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου,
ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ, καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ'
ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμέ-
νους, ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν
κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολά-
σητε ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ. ὃ μὰ τὸν Δία, καὶ
τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐ δύνασθε ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ
βούλεσθε, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφῖχθε μωρίας, ἢ πα-
ρανοίας, ἢ οὐκ ἔχω τι λέγω. πολλάκις γάρ ἔ-
μοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι
δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ, ὥστε λοιδορί-
ας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος ἕνεχ' ἧς τινος ἂν
τύχητε αἰτίας, ἀνθρώπους μισθωτοὺς, ὧν

οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἄν τισι λοιδορηθῶσι. καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινὸν καίπερ ὂν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι. καίτοι θεάσασθε, ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δ' ἔργα, ἃ πάντες εἴσεσθε. ἦσαν ἐν Ὀλύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τινὲς μὲν τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ· τινὲς δὲ ὑπὲρ τοῦ βελτίστου, καὶ ὅπως μὴ δουλεύσουσιν οἱ πολῖται πράττοντες. πότεροι δὲ τὴν πατρίδα ἀπώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας προὔδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὄλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις, τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τόν γ' Ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων ἐπείσθη. οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ· ἀλλ' ἐν Ἐρετρίᾳ, ἐπειδή γε ἀπαλλαγέντος τοῦ Πλουτάρχου, καὶ τῶν ξένων, ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν, καὶ τὸν Πορθμόν. οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα, οἱ δ' ἐπὶ Φίλιππον. ἀκούοντες τούτων τὰ πολλά, μᾶλλον δὲ πάντα. οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς Ἐρετριεῖς τελευτῶντες ἐπείσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν. καὶ γάρ τοι πέμψας Ἱππόνικον ὁ σύμμαχος καὶ φίλος αὐτοῖς Φίλιππος, καὶ ξένους χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ

Πορθμοῦ, καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, Ἵππαρχον, Αὐτομέδοντα, Κλείταρχον. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δὶς, ἤδη βουλομένους σώζεσθαι. τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ' Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ Παρμενίωνος. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν Ὠρεῷ, Φιλιστείδης μὲν ἔπραττε Φιλίππῳ, καὶ Μένιππος, καὶ Σωκράτης, καὶ Θόας, καὶ Ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν· καὶ ταῦτ' ᾔδεσαν ἅπαντες. Εὐφραῖος δέ τις ἄνθρωπος, καὶ παρ' ὑμῖν ποτ' ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται. οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο, καὶ προεπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν Ὠρειτῶν, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως, ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν Φιλιστείδην, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράττουσι. συστραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ, καὶ χορηγὸν ἔχοντες Φίλιππον, καὶ πρυτανευόμενοι παρ' ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν Εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὠρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν ἔφη, καὶ ἐπέχαιρε. μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἠβούλοντο, ἔπραττον ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν· τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τὸν Εὐφραῖον οἷα ἔπαθε μεμνημένος. οὕτω δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόν-

τοῦ ῥῆξαι φωνὴν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσήεσαν οἱ πολέμιοι. τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν ἐμαίνοντο, οἱ δὲ προὐδίδοσαν. τῆς δὲ πόλεως οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἱ μὲν ἄρχουσι, καὶ τυραννοῦσι τοὺς τότε σώζοντας αὐτοὺς, καὶ τὸν Εὐφραῖον, ἑτοίμους ὄντας ὁτιοῦν ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες. ὁ δ' Εὐφραῖος ἐκεῖνος ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει Φιλίππῳ. τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως τοῦ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ τοὺς Ἐρετριεῖς, καὶ τοὺς Ὠρείτας ἥδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν; ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν. ὅτι, τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν, οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστι ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν, ὅπως σωθήσεται· οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται, Φιλίππῳ συμπράττουσιν. εἰσφέρειν ἐκέλευον· οἱ δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν. πολεμεῖν, καὶ μὴ πιστεύειν· οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάνθ' ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω. οἱ μὲν, ἐφ' οἷς ἤδη χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον. οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα, οὐχ οὕτως, οὔτε πρὸς χάριν, οὔτε δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προσίεντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον· ὃ νὴ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω δέδοικα ἔγωγε μὴ πάθητε ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτε ἐκ λογισμοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καὶ τὸ

εἰ

εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες, ἢ δι' ἄγνοιαν εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν. καί τοι μὴ γένοιτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππῳ, καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς. καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν Ὠρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν αὐτούς, τὸν δ' Εὐφραῖον ἐώθουν· καλήν γ' ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους μὲν πρέσβεις ἀπήλασε, Κλειτάρχῳ δὲ ἐνέδωκεν αὐτόν, δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι, καὶ στρεβλούμενοι· καλῶς Ὀλυνθίων ἐφείσατο, τῶν τὸν μὲν Λασθένην ἵππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ Ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων. μωρία, καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς βουλευομένους αὐτούς, καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μὴ δ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν ἐκεῖνό γ' αἰσχρὸν ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος τινός, τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι; νὴ τὸν Δία, ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι, καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι. πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότε εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πολλ' ἂν Ὠρεῖται, πολλὰ Φωκεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον, ἄν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην, καὶ κυβερνήτην,

τὴν, καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς πρόθυμον εἶναι, καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν, μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψῃ, τοῦτο σκοπεῖσθαι· ἐπειδὰν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή. καὶ ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν, πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται; ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ καὶ γράψω δέ, ὥστε ἂν βούλησθε χειροτονήσετε, αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι, καὶ παρασκευαζόμενοι τριήρεσι, χρήμασι, καὶ στρατιώταις λέγω. καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δουλεύειν δήπου συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. ταῦτα δὴ πάντα παρεσκευασμένοι καὶ ποιήσαντες τοῖς Ἕλλησι φανερά, τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῖ, εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω, οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε, τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι· ἵν' ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων, καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ· εἰ δὲ μή, χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν. ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ' ἄχρηστον, οὐδ' αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορίαι ἃς ἐγὼ, καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκεινοσὶ, καὶ Ἡγήσιππος, καὶ Κλειτόμαχος, καὶ Λυκοῦργος, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον, καὶ μήτ'

ἐπ'

ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ' ἐς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι. οὐ μὴν τοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. καὶ γὰρ εὔηθες τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προεμένους, τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι, καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας, ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα· ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερρονήσῳ χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἄλλα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν· αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι, καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιοῦντας, τότε καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νουθετεῖν. ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσθε Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα σώσειν, ἢ Μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθε τὰ πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε. ἀγαπητὸν γὰρ ἂν αὐτοὶ σώσονται τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον· ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο, καὶ κατέλιπον μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δ' ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν, πρῶτον μὲν, οὐδὲ μὴ ποθ' εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας, ἔπειτα, δέδοικα, ὅπως μὴ πάντα ὅσα οὐ βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται. εἰ γὰρ ἦσαν, εὕρηντ' ἂν πάλαι, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ὑμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν. ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω, καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα τούτων γιγνομένων. εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον, λεγέτω, καὶ συμβουλευέτω. ὅ, τι δ' ὑμῖν δόξειε, τοῦτ' ὦ πάντες θεοὶ συνενέγκοι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ δ΄.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ κατὰ Φιλίππου τετάρτου λόγου.

Καὶ οὗτος ὁ λόγος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ προφθάνοντι, καὶ πλέον οὐδὲν, οὔτε ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα. διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν στάσιν. τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν, μὴ δημεύειν ἐν ταῖς τῶν πλουσίων οὐσίαις· τοῖς δὲ πλουσίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τῶν δημοσίων λημμάτων. πείθει δὲ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

Καὶ σπουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτατον εἰς τὸ παρὸν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθε ἀκούοντες, ἢ προσαγγελθῇ τι νεώτερον. εἶτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται. ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια,

ἀσέλγεια, καὶ πλεονεξία, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀν-
θρώπους Φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος,
ὅσην ἀκούετε· ὅτι δ' οὐκ ἔνι ταύτης ἐκεῖνον ἐπι-
σχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δή-
που. καὶ γὰρ εἰ μὴ δ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο
μαθεῖν δύναιτό τις, ὡδὶ λογισάσθω· ἡμεῖς οὐ-
δαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν
ἐδέησεν, ἡττήθημεν, οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ
πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ περίεσμεν τῷ
λόγῳ. ἆρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκείνῳ φαύλως ἔχει
τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ
δεῖ. ἐπειδὰν γὰρ, ὁ μὲν λαβὼν μετὰ ταῦτα βα-
δίζῃ τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως κινδυ-
νεύων· ἡμεῖς δὲ καθώμεθα, οἱ μὲν εἰρηκότες
τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκοότες, εἰκότως, οἶμαι, τὰ
ἔργα τοὺς λόγους παρέρχεται. καὶ προσέχουσιν
ἅπαντες, οὐχ οἷς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις,
ἢ νῦν ἂν εἴπωμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦ-
τα, οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμε-
να. οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν.
τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν
ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν εἰς τὸ μήτε ἄρχειν
βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ,
ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύε-
σθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπι-
θυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἂν
οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου
προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων, καὶ δυναστειῶν
ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ. καὶ πό-
λις δημοκρατουμένη βεβαίως, οὐκ οἶδ' εἴ τις

ὅτι τῶν πασῶν λοιπή, πλὴν ἡ ἡμετέρα. κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττεται· πρῶτον μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ τοὺς βουλομένους χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν· δευτέρῳ δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν καταστρεψομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι. ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον τούτοις ὑπολελείμμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις. εἶτ' οἶμαι, (δεῖ γὰρ ὡς ἐγὼ κρίνω λέγειν τἀληθῆ) οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι· τινὲς δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς προαιροῦμαι, ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνη, καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, οὐκ ἀφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ. ὁρᾶτε Σέρριον καὶ Δορίσκον, ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἃ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέντοι τότε ἐαθέντα καὶ παροφθέντα,

τὰ ἀπώλεσε Θρᾴκην, καὶ Κερσοβλέπτην σύμμαχον ὄντα ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν, καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν, κατέσκαψε Πορθμὸν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. ταύτης ὀλιγωρουμένης, Μέγαρα ἑάλω παραμικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε, οὐδ' ἐπεστράφητε ἐπ' οὐδενὶ τούτων, οὐδ' ἐνεδείξασθε τοῦθ' ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ. Ἀντρῶνας ἐπρίατο, καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, τὰ ἐν Ὠρεῷ πράγματ' εἰλήφει. πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φερρὰς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία. οὐ γὰρ ἵν' ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους, καὶ τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ Φιλίππου ταῦτα διεξῆλθον, ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, τὰ δ' ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος Φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἰσὶ δέ τινες, οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους, εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι, χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἁπάντων, ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· καὶ κακόνους μὲν καὶ ἐχθρός ἐστιν ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν. οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ

πολεμεῖ, οὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ. λογίζεσθε γάρ, ἄρχειν βούλεται· τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τἆλλα βεβαίως κέκτηται. εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν, καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν, οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ' ἂν ἁπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ,) ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι, καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ τὸν ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. οὐκ οὖν βούλεται τοῖς αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς, οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ τούτου δεῖ χάριν ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον. δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ'

ὅσα

ὅσα πραγματεύεται, καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται. οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶ ὑμῶν οὐδεὶς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι, Δρογγίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάστειραν, καὶ ἃ νῦν φασιν αὐτὸν ἔχειν) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' Ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων προσόδων, καὶ τόπου, καὶ δόξης (ὧν μήτ' ἐκείνῳ, μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ, χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι) οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν, καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκίοις σιῤῥοῖς, ἐν τῷ Βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ, τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα πραγματεύεται. ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα, καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὑτῷ, δεῖ μὰ Δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα· τοῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὅτῳ μὴ πολεμήσετε λαβεῖν βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν. ὁρᾶτε γὰρ, εἰ δι' ἃ πρῶτα παρεσπόνδησε Φίλιππος, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα, πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς, ἔγραψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν, ὁ δ' ὁμοίως ὥσπερ νῦν οὐ γράφοντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, Καρδιανοῖς ἐβοήθει, οὐκ ἀνηρπασμένος ἂν ἦν ὁ ταῦτα γράψας,

καὶ διὰ τοῦτο ἅπαντες ᾐτιῶντο ἂν αὐτὸν Καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι; μὴ τοίνυν ζητεῖτε ὅντινα, ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισήσετε, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι διαπτύσασθαι παρακαλεῖτε· μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐρίζειν εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι. ἀλλ' ὃν ἐκεῖνος πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀμύνεσθε· τοῖς μὲν ἀμυνομένοις ἤδη, χρήματα καὶ τἄλλα, ὧν ἂν δέονται, διδόντες· αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευαζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππαγωγούς, καὶ τἄλλα ὅσα εἰς πόλεμον. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι. καὶ Φίλιππον δὲ αὐτὸν οἶμαι, οὐδὲν ἂν ἄλλο μὰ τοὺς θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα, ἃ νῦν ποιεῖτε. ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε, ὅτῳ παραδῶτε τὰ πράγματα ζητεῖτε, δυσχεραίνετε, ἀλλήλους αἰτιᾶσθε. ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ διδάξω, καὶ ὅπως παύσεται, λέξω. οὐδὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε, οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε. εἶτ' ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε. ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευάζεσθε, καὶ θορυβεῖσθε. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. οὐκ ἔνεστι βοηθείαις χρωμένους οὐδὲν τῶν δεόντων πώποτε πρᾶξαι· ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν

ἀκριβε-

ἀκριβεστάτην γίνεσθαι. οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε, ἢ πράττειν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ καταλείπειν. ἂν δ' οὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτο ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὑτοῦ Φίλιππον ἀναγκάζετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου. καὶ ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ὑμεῖς νῦν πυνθάνεσθε, τί ποιεῖ Φίλιππος, καὶ ποῖ πορεύεται, οὕτως ἐκεῖνος φροντίσει, ποῖ ποτε ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρχε δύναμις, καὶ ποῦ φανήσεται. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα, καὶ δαπάνης πολλῆς, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει, λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστι τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος, ὡς ἐὰν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει. αἰσχρὸν μὲν, νὴ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥαθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν τεθνάναι μᾶλλον ἂν, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην· οὐ μὴν, ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα προέσθε.

προσῆσθε. εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ πεπείσμεθα ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλείονα ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ· τί ἀναδυόμεθα, ἢ τί μέλλομεν, ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δί' ἀνάγκη τις ᾖ; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε. τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη, καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, ἥν τινα ἂν εἴποι τις· δούλῳ δὲ, πληγαί, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός· ἃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. τὸ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς οὐσί λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, οὐ δὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μηδ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μηδ' ὅσα βουλεύσασθαι προσήκει, μηδὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ἐπιδέχεται κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν οὔτ' ἀκούειν πρὶν ἄν, ὥσπερ νῦν, αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὔτε βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας· ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ῥαθυμεῖτε. καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε· ἐπειδὰν δὲ ἀπολωλός, ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε,

τηνικαῦτ'

τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε καὶ παρασκευάζεσθε. δεῖ δ' ἀκηκοέναι μὲν, καὶ βεβουλεῦσθαι πότε καιρὸς, ὅτε ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε· πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν ἡνίκ' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι· ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ὃ δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφέρει δὲ οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταὐτομάτου, οἷς ἂν χρησώμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα. πρῶτον μὲν γὰρ οἷς βασιλεὺς πιστεύει, καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν αὑτοῦ, οὗτοι μισοῦσι, καὶ πολεμοῦσι Φιλίππῳ. ἔπειθ' ὁ πράττων, καὶ συνειδὼς πάνθ' ὅσα Φίλιππος κατὰ βασιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάρπαστος γέγονε, καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς, οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ, καὶ διοικοῦντος, ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς κατηγορίας, καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιτο ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ· καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερος ἔσθ' ὁ Φίλιππος, ἂν πρότερος ἡμῖν ἐπιθῆται. εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοί τι πεισόμεθα

ἡμεῖς

ἡμεῖς, ἀδεῶς καὶ ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεται. ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται, καὶ τὴν ἀβελτερίαν ἀποθέσθαι, δι᾽ ἣν πολλάκις ἠλαττώθητε. καὶ δὴ Βάρβαρος, καὶ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρός, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ γάρ, ὅταν ἴδω τινὰ τὸν μὲν ἐν Σούσοις καὶ ἐν Ἐκβατάνοις δεδοικότα, καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ νῦν ἐπηγγέλλετο. εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ᾽ ὑμεῖς, ἀλλ᾽ ἀπεψηφίσασθε, οὐ τά γε ἐκείνου αἴτια. ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐγγὺς οὑτωσὶ ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι αὐξανομένου λῃστοῦ τῶν Ἑλλήνων, ἄλλο τι λέγοντα, θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ ποτ᾽ ἔγωγ᾽ ἐπειδὴ οὐχ οὗτος Φίλιππον. ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο ὃ λυμαίνεται τὴν πόλιν, ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου καὶ λόγων οὐ προσηκόντων διαβεβλημένον· εἶτα τοῖς μηδὲν τῶν δικαίων ἐν τῇ πόλει βουλομένοις ποιεῖν, πρόφασιν παρέχει. καὶ πάντων, ὅσα ἐκλείπει, δέον παρά του τοῦτο γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ᾽ εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὗ πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν, οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἐρῶ. οἶμαι γὰρ ἕξειν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας πρὸς τοὺς ἐπιδεεῖς, εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου τὰς βλασφημίας, ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί τινες, οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεται

τοῦτο ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ, οὐκ οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα, οὐδ' ὅ,τι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιρρώσειε τὴν πόλιν. οὑτωσὶ δὲ σκοπεῖτε. ἐρῶ δὲ ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι προτέρων. ἦν ποτ' οὐ πάλαι παρ' ἡμῖν, ὅτ' οὐ προσῄει τῇ πόλει, τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὐδεὶς ἦν τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων, οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, ὅστις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντα ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐ περιῆν· ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἔπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετο, καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. μετὰ ταῦτα ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά. καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων. οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μεθέξοντες τούτου. καὶ καλῶς ποιοῦσι. τί οὖν παθόντες, τοῦτο ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις; καὶ προφάσει χρώμεθα τοῦ μηδὲν τῶν δεόντων ποιεῖν; πλὴν εἰ μὴ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγονυίᾳ τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν, οὓς οὔτ' ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, οὔτ' ἀξιῶ. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον, οὐδ' οὕτως ἀγνώμονα οὐδ' ἄτοπον τῶν ὄντων οὐδένα, ὥστε, εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες, ὅσ' ἂν αὐτός, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν. καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὕτως τε ἔνοχος. δεῖ γάρ, οἶμαι, τοῖς γονεῦσι τὸν ὡρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου δι-

καίως φέρειν, καὶ ἑκόντα ὑποτελεῖν. ὥσπερ τοί-
νυν, ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου τίς ἐστι γονεὺς, οὕτω συμ-
πάσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ γονέας τοὺς συμ-
παντας ἡγεῖσθαι. καὶ προσήκει τούτους οὐχ ὅπως
ὧν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφελέσθαι τι. ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν
ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς
ὄντες ἐνδεεῖς περιοφθήσονται. τοὺς μὲν τοί-
νυν εὐπόρους ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ, οὐ
μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν ἂν, ἀλλὰ καὶ
τὰ λυσιτελῆ. τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰς ἀ-
ποστερεῖν, κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀν-
θρώπους τοῖς πράγμασι. τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι'
ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχον-
τες, καὶ κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν
συμβουλεύσαιμι. δίειμι δὲ ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν
τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων, οὐκ κατοκνήσας
εἰπεῖν τἀληθῆ. ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος,
οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὐκ οὖν Ἀθηναί-
ων γε οἶμαι, ἀλλὰ οὐδὲ τῶν ἄλλων, ὥστε λυπεῖ-
σθαι, ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους, καὶ
τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ ποῦ συν-
τρίβεται τὸ πρᾶγμα, καὶ ποῦ δυσχεραίνεται;
ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος ἐπὶ τὰ ἴδια με-
ταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα
παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ'
ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ
φανερῶς θορύβου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν
ἔχει. δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως
ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν· τοὺς μὲν εὐπό-
ρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν
νομί-

νομίζοντας, καὶ περὶ τούτων μὴ δεδοικότας, εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας· τοὺς δὲ λοιποὺς, τὰ μὲν κοινὰ, κοινὰ νομίζοντας, καὶ μετέχοντας τὸ μέρος, τὰ δὲ ἑκάστου, ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ πόλις μεγάλη γίγνεται, καὶ μεγάλη σώζεται. ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστὶν. ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐννόμως, διορθώσασθαι δεῖ. τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων, καὶ τῆς ταραχῆς, πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια, ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστὶν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὸ μὲν προΐστασθαι τῶν Ἑλλήνων, καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητε εἶναι, καὶ μάταιον ἀνάλωμα, ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων. τὸ δὲ ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν, καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ προϊεμένους καθ' ἓν ἕκαστον πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν ᾤεσθε. ἐκ δὲ τούτου παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν, ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν, ἕτερος, οὗτος εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως. πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον, καὶ μέγα, καὶ λαμπρὸν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὑτὰς διεφέροντο, Λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων, Θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ ἀμελούντων, ἔρημον ἀνεί-

λεῖν. τοιγάρτοι, τὸ μὲν φοβεῖσθαι, τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχειν, ἐκείνῳ περιγέγονε. καὶ τοσαῦτα πράγματα καὶ τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας, ὥστε μηδ᾽ ὅ, τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι. ὄντων δ᾽, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν ὡς ἐγὼ κρίνω φοβερῶν, οὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν, οὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐτοὺς διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες, καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγορὰν, τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, οὔτε προσηκόντως, οὔτ᾽ ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε. ἀγορὰν μὲν γὰρ ἄν τις καὶ πανήγυριν ἐκ τούτων, ἢ φαύλως, ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ᾽ ἣν ὑπείληφεν ὃς ἂν τῶν Ἑλλήνων ἀρχὴν ἀεὶ βούλεται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ Δί᾽ ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ, ἀλλ᾽ εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, καὶ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει· ταῦθ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν, ἃ φαύλως ὑμῖν, καὶ οὐ καλῶς, ἅπαντ᾽ ἔχει. γνοίητε δ᾽ ἂν εἰ σκέψεσθε ἐκείνως, πότε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονε πράγματα; οὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, οὐδ᾽ ἂν εἷς εἴποι. τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διῄρητο τὰ τῶν Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους, καὶ ἡμᾶς· τῶν δ᾽ ἄλλων Ἑλλήνων, οἱ μὲν ἡμῖν, οἱ δὲ

ἐκείνοις;

ἐκείνοις ὑπήκουον. βασιλεὺς δέ, καθ' αὑτὸν μὲν ἅπασιν ὁμοίως ἄπιστος ἦν, τοῖς δὲ κρατουμένοις τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρις οὗ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιήσαι, διεπιστεύετο. ἔπειτ' οὐχ ἧττον αὐτὸν ἐμίσουν οὓς σώσειε, τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. νῦν δέ, πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν οἰκείως ἔχει, καὶ πάντων ἥκιστα ἡμῖν, ἄν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα. ἔπειτα προστασίαι πολλαί, καὶ πανταχόθεν γίγνονται, καὶ τοῦ πρωτεύειν μὲν ἀντιποιοῦνται ἅπαντες, ἀφεστᾶσι δ' ἔνιοι, καὶ φθονοῦσι, καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς οὐχ ὡς ἔδει. καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, Ἀργεῖοι, Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Λακεδαιμόνιοι, Ἀρκάδες, ἡμεῖς. ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη, καὶ τοσαύτας δυναστείας διῃρημένων τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τἀληθῆ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδενὶ τούτων ἀρχεῖα καὶ βουλευτήρια ἐρημότερα ἄν τις ἴδοι τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῖν, εἰκότως. οὔτε γὰρ φιλῶν, οὔτε πιστεύων, οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ὑμῖν διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων οὐχ ἕν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (ῥᾴδιον γὰρ ἂν ἦν ἡμῖν μεταθεῖναι) ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου· ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, εἰς ὃ πάντα γε συντείνει, λέξω, δεηθεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τἀληθῆ μετὰ παρρησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι. ἐκπέπρακται τὰ συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν καιρῶν· καὶ μετειλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολήν, καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν κεκηλημένοι τοῖς ἀδι-

καὶ νῦν οὐ πικρῶς ἔχετε· ἑτέροις δὲ τὰς τιμὰς ἔχειν· καὶ τὰ μὲν περὶ τἆλλα, οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν, ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ γράφειν πόλεμον, παραθεὶς εὐθέως ἑξῆς, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν, καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπὸν, καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται, καὶ ἄλλους λόγους, ὡς οἴονται, ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἵ γε πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα. ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γε ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει. νομίζειν δὲ δεῖ χαλεπὰ, οὐχ ὅσα ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν, καὶ τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύσειν· οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἁρπάζοντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι. τὴν δ' Ἑλλάδα ἅπασαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ Φίλιππος ἁρπάζων· οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων, τί ποτ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς ἀδικοῦντα, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα οὐδεὶς πώποτε τουτωνὶ εἴρηκεν ὡς ἀδικεῖ, καὶ πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους πόλεμον ποιεῖν φασιν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσ-

χερῶν

χερῶν (ἀνάγκη γὰρ πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι) τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν εἰθισμένοις, ἅπαντες ἀναθεῖναι βούλονται. ἡγοῦνται γάρ, ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνεσθε, κἀκεῖνον κρατήσειν ὑμᾶς, καὶ αὐτοῖς οὐκ ἔσεσθαι μισθαρνεῖν. ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμφότερα ἕξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσειν, καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι· ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων, αὗται καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλονταί τινες πόλεμον ποιῆσαι. ἐγὼ δ' εὖ οἶδα καὶ ἀκριβῶς, ὅτι οὐ γράψαντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον ποιῆσαι, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν. εἰ μέν τοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει; ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ Ὠρείταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν· οὐδὲ Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δου-

ἀκούειν, οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδὲν ἔνι. καὶ μὴν, ὅτι οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν, καί τισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐσθ' ὁ κίνδυνος. οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται Φίλιππος ἡμῶν, οὔ, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτε ἐθελήσετε, οὔτ' ἂν ἐθελήσητε, ἐπιστήσεσθε. ἄρχειν γὰρ εἰώθατε. πράγματα δ' ἐνοχλεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦτα ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὑτοὺς ἐκείνῳ φανερῶς μισεῖν, καὶ ἀποτυμπανίσαι. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθροὺς, ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων. ἐπεί, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη, οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδεὶς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα. Θηβαίους τὰ νῦν ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ. ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσα-

σι,

συμβέβηκ' ὅ,τι ἂν ποτε συμβῇ, πλείους καὶ ὑμεῖς δ' ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ. ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπατήθητε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέῤῥον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν Καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος τοῖς ἄλλοις, καὶ ὑμῖν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων, τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν ἢ τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ἡμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου καὶ γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι, καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι. ὑμεῖς δὲ, τοὐναντίον ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι, ἐκ δ' εὐπόρων ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον

 ἡγοῦμαι,

ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τῆς τούτων ὀλιγωρίας ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐὰν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι, ὁ μὲν εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ φοβερὸς πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις ἐστίν. ὑμεῖς δ' ἔρημοι, καὶ ταπεινοί· τῇ μὲν γὰρ κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ λαμπροί, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ, καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ. αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. καίτοι, λοιδορίας χωρὶς εἴ τις ἔροιτο, εἰπέ μοι, τί δὴ γιγνώσκων ἀκριβῶς Ἀριστόδημε (οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖ) τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ, καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων, φιλαίτιον, καὶ σφαλερὸν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ κακῶν μεστὸν, οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ; τί ἂν εἴποις; εἰ γὰρ ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι συγχωρήσαιμεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης πάντα ταῦτα ποιεῖς. θαυμάζω τί δήποτε σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις, καὶ πονητέον, καὶ κινδυνευτέον, τῇ πόλει δὲ προέσθαι ταῦτα διὰ ῥᾳθυμίαν συμβουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινα φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. καὶ μὴν οὐδ'

ἐκεῖνο

ἐκεῖνο δ' ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς τὸ τῆς αὑτῆς προεστάναι, σοὶ δ' ἐπικίνδυνον. εἰ μὲν δὴ τῷ ἀλλων πλέον περιεργάσῃ· ἀλλὰ τοὐναντίον, σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ, τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει δ' ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ νὴ Δία, παππῷα καὶ πατρῷα δόξα σοι ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι, τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει. σοὶ μὲν γὰρ ἦν κλέπτης ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὅμοιος σοί. τῇ πόλει δ' ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασιν οἱ Ἕλληνες, δὶς ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν σεσωσμένοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως, οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται. πῶς γάρ ἐστιν ἴσον, τούτων μέν τινας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προσιόντας, ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν, τὴν πόλιν δ' ἣ προειστήκει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τέως, καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ, καὶ ταπεινότητι καθεστάναι; πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι, καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι. καὶ γὰρ οὐ λόγων ἔνδειά μοι δοκεῖ τὰ πράγματα ἔτι νῦν, οὐδ' ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν. ἀλλ' ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες, ὡς ὀρθῶς λέγεται, γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων, ἐξ ἴσου καθῆσθε ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτούς. ἴστε γὰρ εὐθὺς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει, καὶ τίς ὑπὲρ Φιλίππου πολιτεύεται, καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων. ἀλλ' ἵν' ἀπα-

λλαγμένοι

σ[illegible]οι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. ταῦτ' ἔστι τἀληθῆ μετὰ πάσης παρρησίας ἁπλῶς εὐνοίᾳ τὰ βέλτιστα εἰρημένα· οὐ κολακείας, καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης λόγος μεστὸς, ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

ΤΕΛΟΣ.

